

ANALIZA GOSPODARCZA DOLNEGO ŚLĄSKA

DIAGNOZA NR 2. ANALIZA I CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH ZAGADNIEŃ MAKROEKONOMICZNYCH I GOSPODARCZYCH

Rzeczpospolita
Polska

**DOLNY
ŚLĄSK**

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

„Analiza Gospodarcza Dolnego Śląska realizowana w ramach projektu Promocja Dolnego Śląska w kraju i za granicą w obliczu zmian w gospodarce światowej na podstawie umowy o dofinansowanie nr RPDS.01.04.01-02-0002/20-00 z dnia 25.11.2020 r. w ramach RPO WD 2014-2020.

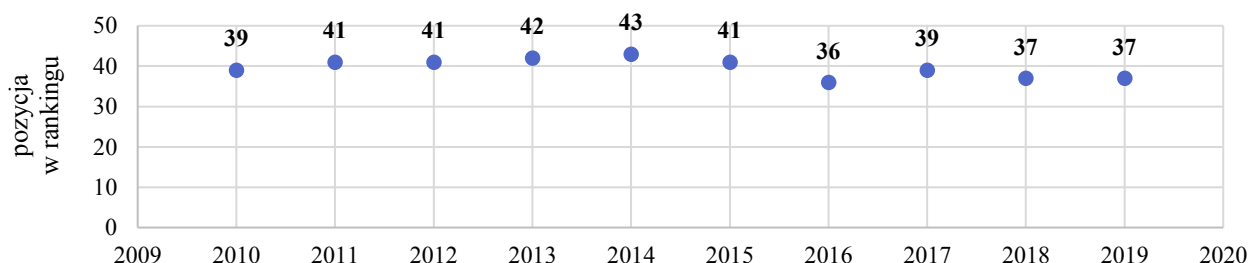
Spis treści

2.1. Konkurencyjność i rachunki regionalne	3
2.2. Wybrane aspekty jakości życia	17
2.3. Rynek pracy	31
2.4. Handel zagraniczny i bezpośrednie inwestycje zagraniczne	45
2.5. Społeczeństwo informacyjne.....	57
2.6. Rekomendacje dot. kierunków rozwoju służących wspieraniu stabilności społeczno-gospodarczej w perspektywie 10 lat, wynikające z dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym i regionalnym, w tym ze Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030, Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030).....	60

2.1. Konkurencyjność i rachunki regionalne

Globalna konkurencyjność. Polska to największa gospodarka Europy Wschodniej, systematycznie pnąca się w górę w międzynarodowych rankingach dzięki swojej sytuacji makroekonomicznej, trwałemu wzrostowi gospodarczemu oraz jakości infrastruktury. To również naturalny kierunek wyboru dla międzynarodowych przedsiębiorstw z uwagi na wysokie kompetencje pracowników. Polska zajmuje 22. miejsce wśród 193 największych gospodarek świata. Na koniec 2019 roku wartość PKB w kraju wyniosła: 565,85 mld USD (ceny bieżące), inflacja roczna: + 2,3%, eksport: 264,5 mld USD, wielkość obrotów handlowych/saldo: eksport 235,8 mld EUR, import 234 mld EUR, saldo 1,8 mld EUR, dług publiczny/PKB: 46,5%, a stopa bezrobocia: 5,2%. PKB osiągnięte na 1 mieszkańca w parytecie siły nabywczej klasyfikuje nasz kraj na 23. pozycji, a produktywność, mierzona PKB na 1 zatrudnionego, na 34. pozycji. Indeks globalizacji, oceniający poziom integracji globalnej, pozycjonuje kraj na 26. miejscu, jakość infrastruktury na 27., a łatwość prowadzenia działalności gospodarczej na 33. Ponadto, według raportu EY's European Attractiveness Survey 2019, Polska została uznana za 6. najbardziej atrakcyjną destynację dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w Europie i 1. w Europie Środkowo-Wschodniej. Przed nami uplasowały się Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Hiszpania i Belgia. Globalny raport konkurencyjności, będący rezultatem corocznego badania porównawczego warunków rozwoju gospodarczego, prowadzanego przez Światowe Forum Ekonomiczne, określający zdolności poszczególnych państw do zapewnienia długookresowego wzrostu gospodarczego, zgodnie ze **wskaźnikiem konkurencyjności światowej** (*Global Competitiveness Index GCI*) zakwalifikował nasz kraj na 37. miejscu ze 140 analizowanych państw.

Wykres 1. Wskaźnik Globalnej Konkurencyjności (GCI) – pozycja Polski w rankingu [2010-2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Tabela 1. Pozycja Polski w najważniejszych międzynarodowych rankingach.

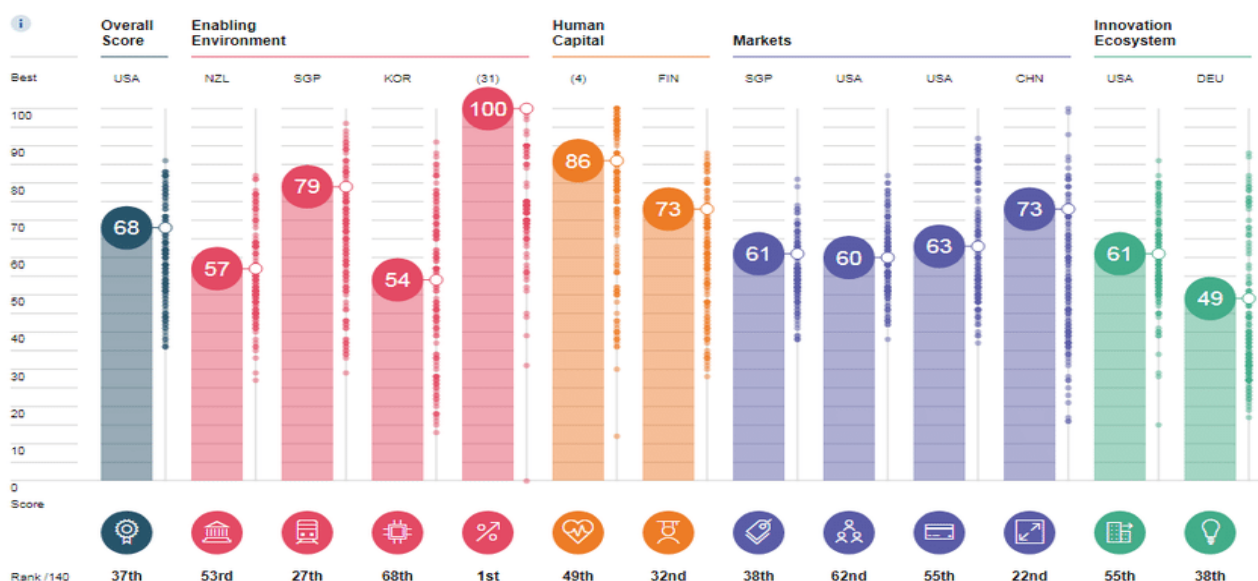
OBSZAR	NAZWA RANKINGU	2015 / 2016	2018 / 2019
SIŁA GOSPODARCZA	NAJWIĘKSZE GOSPODARKI ŚWIATA (PKB W BIEŻĄCYCH USD)	WORLD LARGEST ECONOMIES (GDP IN CURRENT US\$)	25/193
	PKB W PARYTECIE SIŁY NABYWCZEJ	GDP IN PURCHASING POWER PARITY	24/192
	POPULACJA ŚWIATA	WORLD POPULATION	-
	PKB NA MIESZKAŃCA	GDP PER CAPITA	58/192
	PRODUKTYWNOŚĆ (PKB NA ZATRUDNIONEGO) W BIEŻĄCYCH USD)	PRODUCTIVITY (GDP PER CAPITA (EMPLOYED) IN CURRENT US\$)	34/120
	STOPA BEZROBOCIA (W OECD)	UNEMPLOYMENT RATE (IN OECD)	23/36
	DŁUG BRUTTO RZĄDU (W % PKB)	GOVERNMENT GROSS DEBT (IN % OF GDP)	102/188
	BILANS STRUKTURALNY PAŃSTW (W % PKB)	GOVERNMENT STRUCTURAL BALANCE (IN % OF GDP)	88/192

OTOCZENIE BIZNESOWE	INDEKS GLOBALIZACJI	GLOBALIZATION INDEX	23/191	26/196
	ŁATWOŚĆ PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	EASE OF DOING BUSINESS	32/189	33/190
	WSKAŹNIK WOLNOŚCI GOSPODARCZEJ	INDEX OF ECONOMIC FREEDOM	42/178	
	TABLICA WYNIKÓW KONKURENCYJNOŚCI ŚWIATA	WORLD COMPETITIVENESS SCOREBOARD	33/61	34/63
	WSKAŹNIK KONKURENCYJNOŚCI ŚWIATOWEJ	GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX	43/144	37/140
	JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY	INFRASTRUCTURE QUALITY	63/144	27/140
	INDEKS ROZWOJU ICT	ICT DEVELOPMENT INDEX	44/167	49/176
	GLOBALNY INDEKS INNOWACJI	GLOBAL INNOVATION INDEX	46/140	39/126

Źródło: Raport Konkurencyjności 2019, EIGHT International 2020.

Analiza poszczególnych kryteriów Indeksu GCI wskazuje między innymi na wysoką: otwartość handlową kraju (3. miejsce ze 140 krajów), gęstość sieci kolejowej (12.) oraz jakość instytutów badawczych (18.). Wśród kryteriów wymagających zmian i usprawnienia znajdują się natomiast: zróżnicowanie siły roboczej, wewnętrzna produktywność pracy, przedsiębiorstwa posługujące się przełomowymi innowacjami, a także czas potrzebny na założenie działalności gospodarczej i ułatwienie zatrudniania cudzoziemców.

Wykres 2. Wskaźnik konkurencyjności światowej dla Polski (Global Competitiveness Index) [2019].

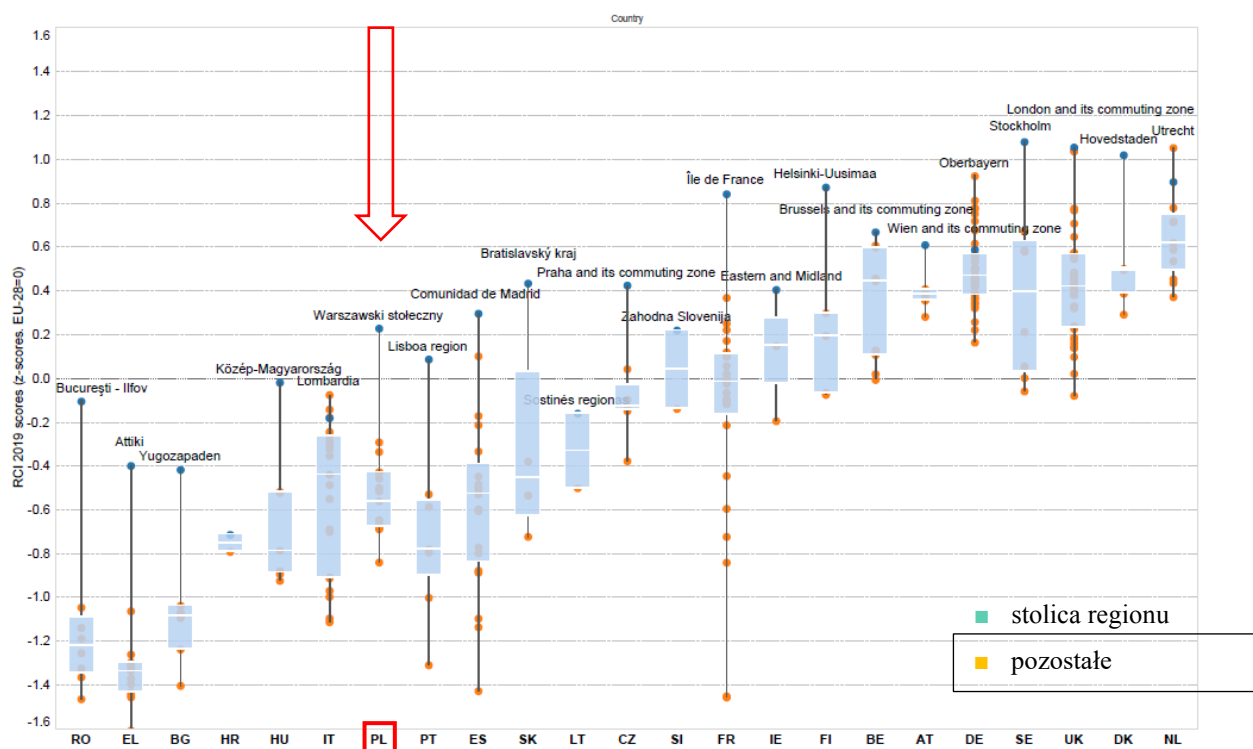
Źródło: Global Competitiveness Report 2019.

Tabela 2. Ranking Polski według kryteriów – Indeks GCI [2018].

	NAJWYŻSZE WYNIKI NA 140 KRAJÓW		NAJNIŻSZE WYNIKI NA 140 KRAJÓW
3	Otwartość handlowa	134	Zróżnicowanie siły roboczej
11	Stosunek liczby uczniów do nauczycieli w szkołach podstawowych	130	Wewnętrzna produktywność pracy
12	Gęstość sieci kolejowej	124	Czas potrzebny na założenie działalności gospodarczej
15	Średni okres nauki w szkole	113	Firmy posługujące się przełomowymi innowacjami
18	Jakość instytutów badawczych	113	Łatwość zatrudnienia cudzoziemców
20	Wymiar dominacji rynkowej	113	Praktyki stosowane przy zatrudnianiu i zwalnianiu personelu

Źródło: Raport Konkurencyjności 2019, EIGHT International 2020.

Wykres 3. Rozkład wyników Regionalnego Indeksu Konkurencyjności (RCI) w krajach [2019].

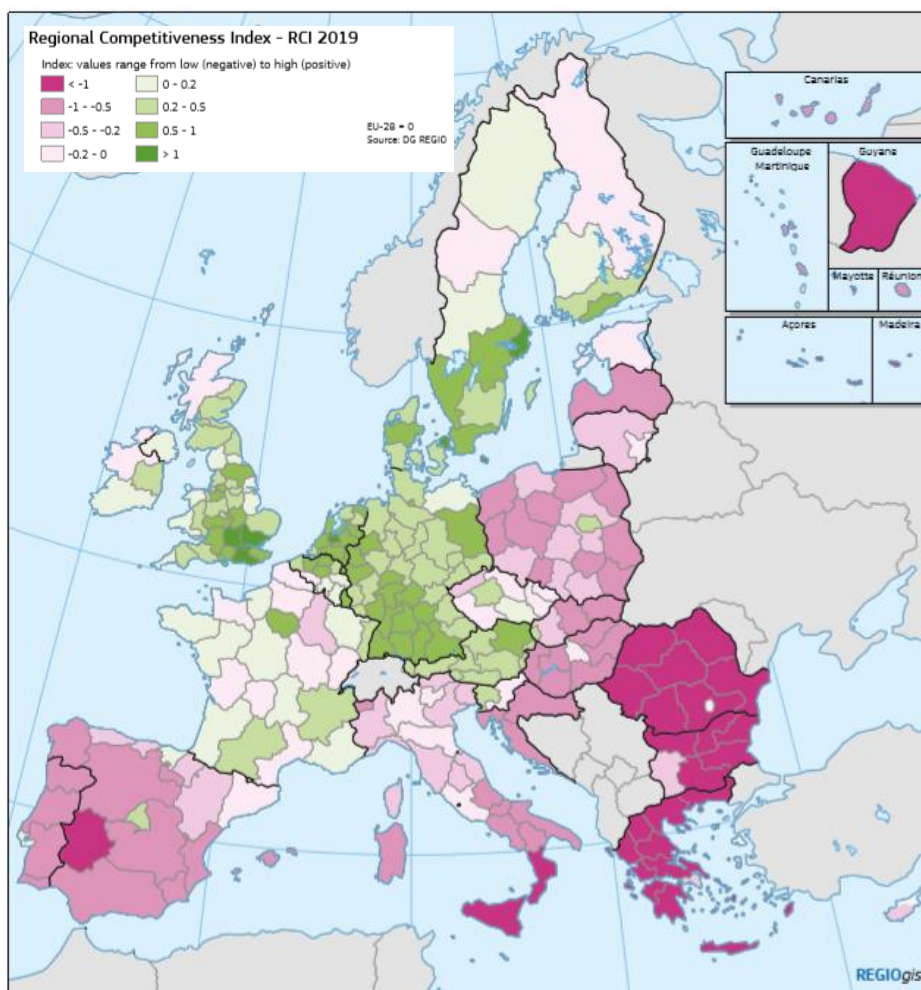

Źródło: The EU Regional Competitiveness Index 2019, European Commission, Luxembourg 2019.

Od 2010 roku **Regionalny Indeks Konkurencyjności** (*Regional Competitiveness Index RCI*) zapewnia unikalną i porównywalną miarę konkurencyjności wszystkich regionów NUTS-2 w Unii Europejskiej. Poprzez swoje 11 filarów ocenia nie tylko czynniki konkurencyjności, ale także mocne i słabe strony regionów w swoich wszystkich składnikach. RCI przyjmuje szerokie podejście do konkurencyjności, obejmując wiele istotnych wymiarów, z których nie wszystkie są ściśle powiązane z produktywnością i efektywnością przedsiębiorstw, ale także z dobrobytem społecznym i długoterminowym potencjałem regionalnym. Wyniki RCI 2019 są zgodne z poprzednimi edycjami. Dziesięć lat po kryzysie w całej UE widoczny jest nadal podział północno-zachodni i południowo-wschodni. W wielu przypadkach obserwuje się zróżnicowanie wewnątrz krajów i poza kilkoma wyjątkami, ponownie regiony stołeczne okazały się być stabilnymi wieżami konkurencyjności. Najwyższy poziom regionalnego indeksu konkurencyjności w 2019 roku w kraju i zarazem jedyny z wartością dodatnią osiągnął warszawski region stołeczny (0,23). Na kolejnych miejscach znalazły się województwa: śląskie (-0,29), małopolskie (-0,33) oraz dolnośląskie i pomorskie (-0,43). Poniżej przedstawiony został rozkład przestrzenny wskaźników cząstkowych RCI: podstawowych, efektywności i innowacyjności. W grupie podstawowej w kraju występuje najmniejsza zmienność i zróżnicowanie, a największa w grupach efektywności i innowacyjności. Wynika to z faktu, że grupa podstawowa obejmuje zasadnicze czynniki umożliwiające konkurencyjność, takie jak infrastruktura, zdrowie i edukacja podstawowa, których określonego poziomu oczekuje się w całej UE oraz dwa z pięciu filarów są mierzone tylko na poziomie krajowym. Natomiast, wyższa zmienność w grupie innowacji sugeruje znaczną różnicę w zdolnościach innowacyjnych gospodarek regionalnych zarówno w poszczególnych krajach i wewnątrz nich.¹

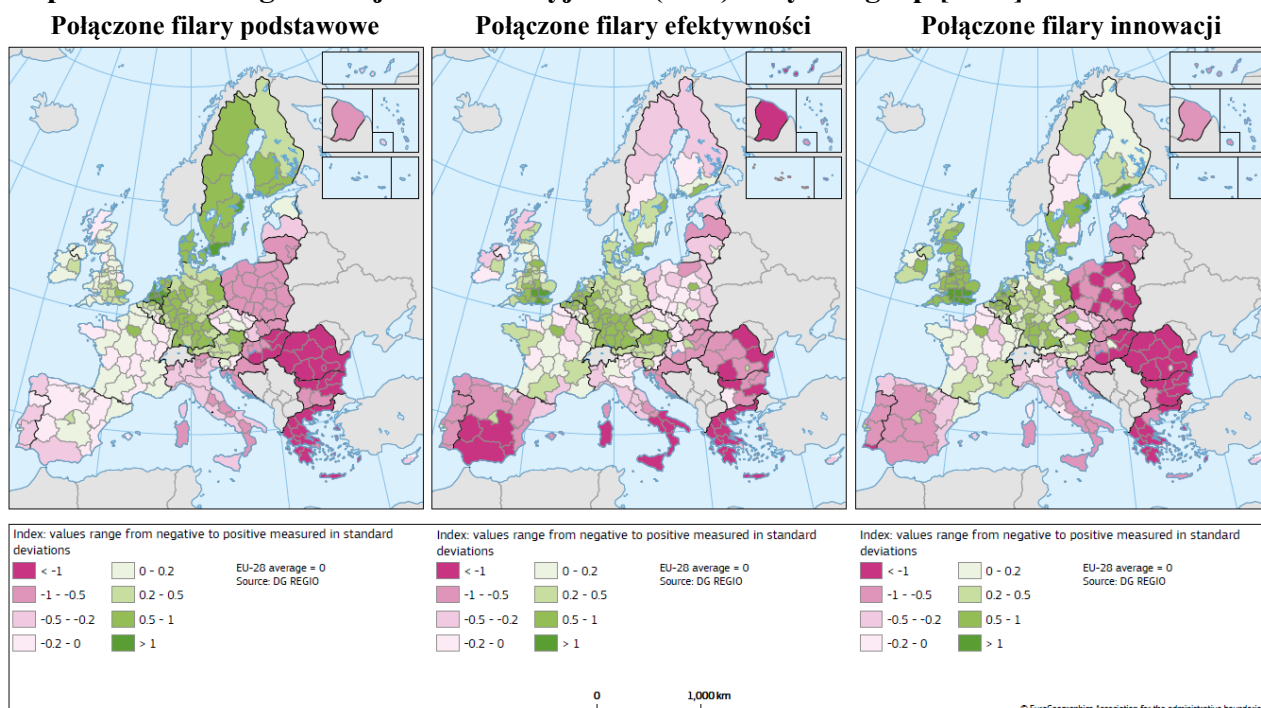
¹ Annoni P., Dijkstra L., *The EU Regional Competitiveness Index 2019*, European Commission, Luxembourg 2019.

Mapa 1. Regionalny Indeks Konkurencyjności (RCI) dla regionów UE-28 [2019].

Źródło: www.ec.europa.eu

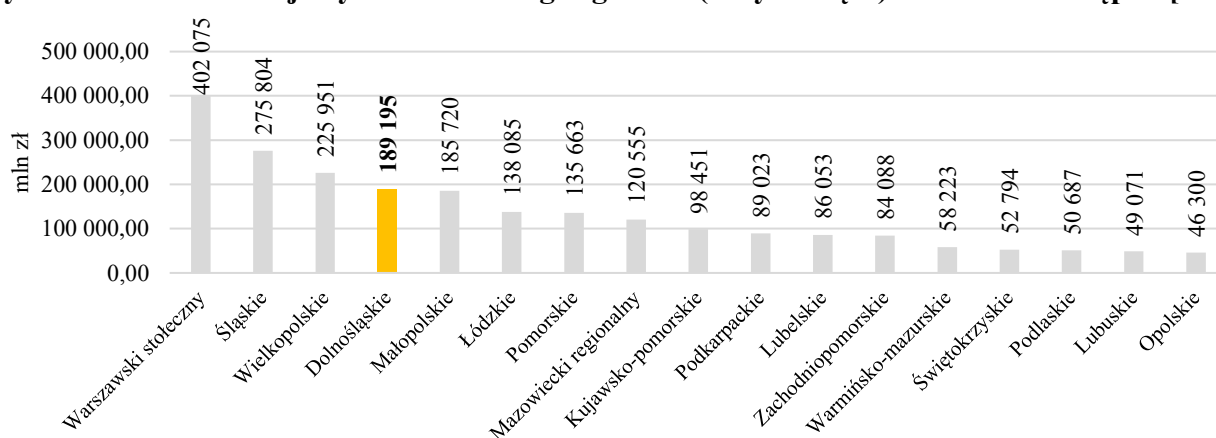
Mapa 2. Indeks Regionalnej Konkurencyjności (RCI) – wyniki grup [2019].

Źródło: www.ec.europa.eu

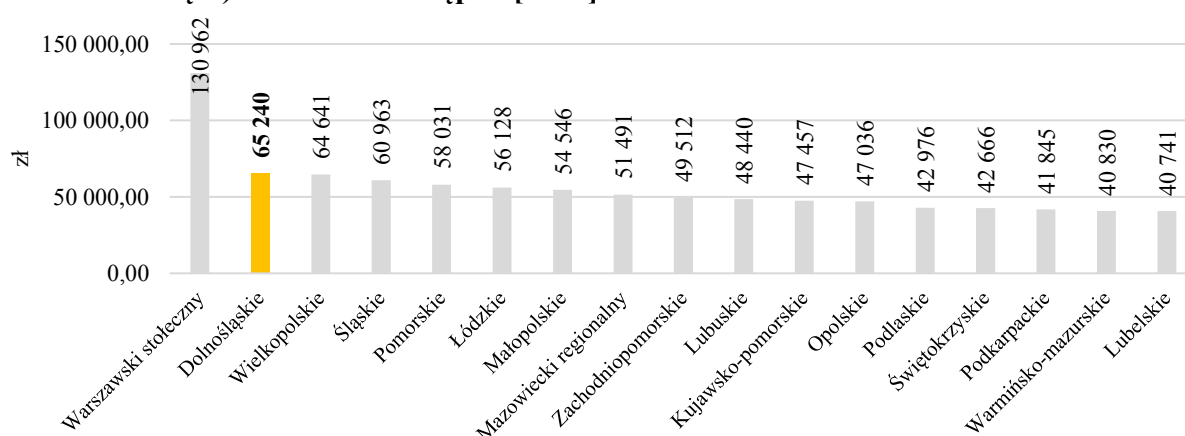
Produkt krajowy brutto (PKB) stanowi jeden z podstawowych mierników wielkości gospodarki. Opisuje on zagregowaną wartość dóbr i usług finalnych wytworzonych przez narodowe i zagraniczne czynniki produkcji w ciągu roku. Wzrost lub spadek realnego PKB oraz dynamika tych ruchów stanowią miarę wzrostu gospodarczego. Wstępne szacunki produktu krajowego brutto w 2019 roku wskazują, że we wszystkich regionach w kraju odnotowano wzrost PKB w cenach bieżących w porównaniu z 2018 rokiem. Na Dolnym Śląsku wynosił on 189 195 mln zł, czyli 8,3% PKB wytworzonego w kraju, co plasowało region na 4. miejscu wśród regionów². Nasze województwo było jednym z 5 w kraju³, w których wytworzona została ponad połowa (56%) krajowej wartości produktu krajowego brutto. Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca na Dolnym Śląsku kształtowała się na poziomie 65 240 zł i klasyfikowała go na wysokim 2. miejscu w kraju (109,5% średniej krajowej), po regionie warszawskim stołecznym, gdzie uzyskany wynik był dwukrotnie wyższy (130,9 tys. zł).⁴

Wykres 4. Produkt krajowy brutto według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Wykres 5. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].

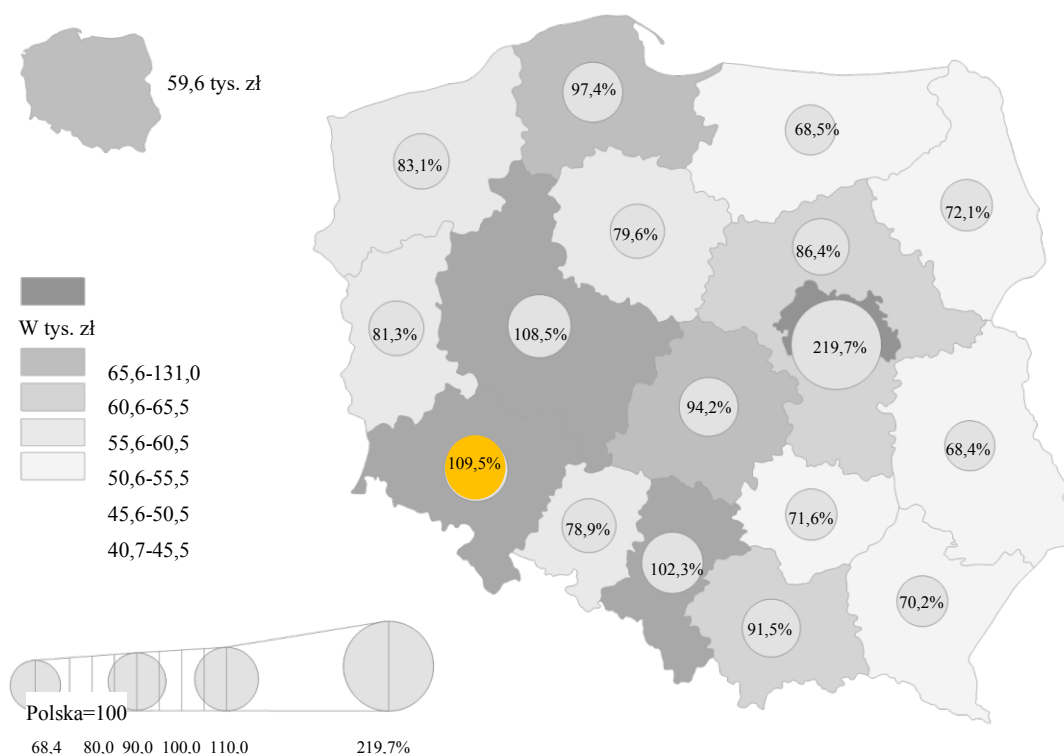
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

² Po: Warszawskim stołecznym 402 075 mln zł, śląskim 275 804 mln zł i wielkopolskim 225 951 mln zł.

³ Wraz z regionami: warszawskim stołecznym, śląskim, wielkopolskim i małopolskim.

⁴ Dane dotyczące regionalnego PKB zawarte w niniejszym opracowaniu mają charakter wstępny i będą przedmiotem rewizji, zgodnie z polityką rewizji stosowaną w rachunkach narodowych i regionalnych. Dane ostateczne za 2019 rok będą dostępne w październiku 2021 r.

Mapa 3. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].

Źródło: Wstępne szacunki produktu krajowego brutto w przekroju regionów w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

Tabela 3. Produkt krajowy brutto według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].

Regiony	Ogółem			Na 1 mieszkańca	
	w mln zł	w odsetkach	rok poprzedni=100	w zł	Polska=100
P O L S K A	2 287 738	100,0	107,8	59 598	100,0
Dolnośląskie	189 195	8,3	107,7	65 240	109,5
Kujawsko-pomorskie	98 451	4,3	105,5	47 457	79,6
Lubelskie	86 053	3,8	108,3	40 741	68,4
Lubuskie	49 071	2,1	106,3	48 440	81,3
Łódzkie	138 085	6,0	108,7	56 128	94,2
Małopolskie	185 720	8,1	107,5	54 546	91,5
Mazowiecki regionalny	120 555	5,3	109,7	51 491	86,4
Opolskie	46 300	2,0	106,8	47 036	78,9
Podkarpackie	89 023	3,9	107,2	41 845	70,2
Podlaskie	50 687	2,2	108,2	42 976	72,1
Pomorskie	135 663	5,9	108,6	58 031	97,4
Śląskie	275 804	12,1	105,9	60 963	102,3
Świętokrzyskie	52 794	2,3	106,3	42 666	71,6
Warmińsko-mazurskie	58 223	2,5	106,8	40 830	68,5
Warszawski stołeczny	402 075	17,6	109,3	130 962	219,7
Wielkopolskie	225 951	9,9	108,5	64 641	108,5
Zachodniopomorskie	84 088	3,7	107,5	49 512	83,1

Źródło: Wstępne szacunki produktu krajowego brutto w przekroju regionów w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

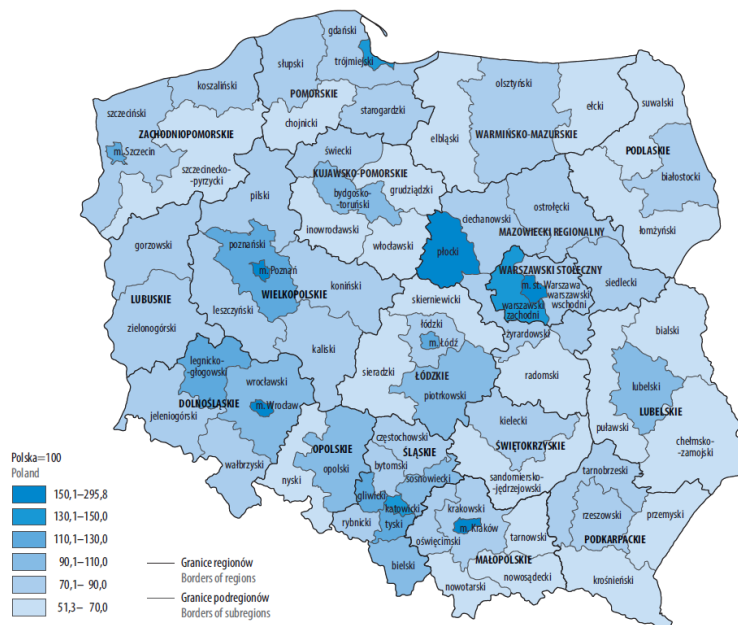
Dostępne za 2018 rok dane dotyczące produktu krajowego brutto wytworzonego w podregionach, wskazują, że najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca w Polsce odnotowano dla miasta stołecznego Warszawa – 163 372 zł i był on blisko trzykrotnie wyższy od średniej krajowej. Drugą lokatę w kraju pod tym względem zajmowało miasto Poznań – 108 264 zł. Trzecią lokatę w kraju, z poziomem znacznie przekraczającym przeciętną w kraju, odnotowano również w mieście Wrocław – 94 373 zł, gdzie wynosiła ona 170,9% średniej w kraju i 155,8% średniej na Dolnym Śląsku.

Tabela 4. Produkt krajowy brutto w wybranych podregionach – w stolicach regionów (miasta na prawach powiatu NUTS 3) (ceny bieżące) [2018].

Nazwa	Ogółem				Na 1 mieszkańca			
	w mln zł	lokata	w % ogółem	w % ogółem regionu	w zł	lokata	Polska=100	region=100
Kraków	72 143	2	3,4	41,8	93 753	4	169,7	184,3
Łódź	48 721	8	2,3	38,4	70 846	9	128,3	137,8
Poznań	58 207	5	2,7	28,0	108 264	2	196,0	181,5
Szczecin	26 434	30	1,2	33,8	65 547	13	118,7	142,7
Warszawa	289 091	1	13,6	78,6	163 372	1	295,8	135,1
Wrocław	60 329	4	2,8	34,3	94 373	3	170,9	155,8

Źródło: Produkt krajowy brutto – rachunki regionalne w latach 2016-2018, GUS, Warszawa 2020.

Mapa 4. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) [2018].

Źródło: Produkt krajowy brutto – rachunki regionalne w latach 2016-2018, GUS, Warszawa 2020.

Tabela 5. Produkt krajowy brutto w dolnośląskich podregionach (NUTS 3) [2018].

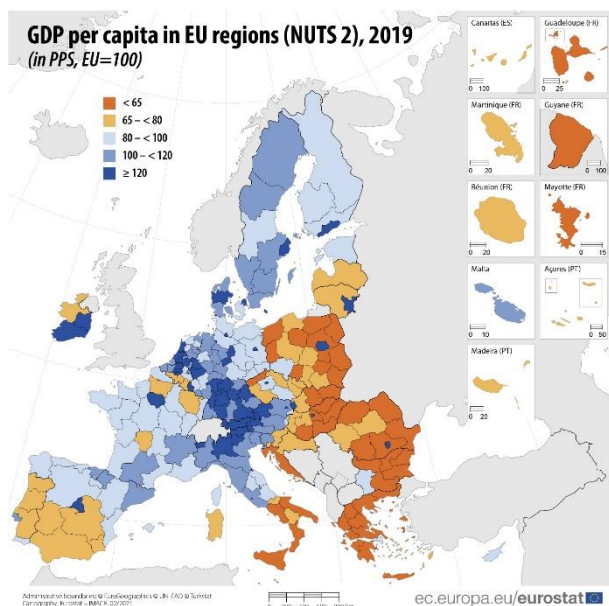
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	w mln zł	lokata	w odsetkach	w % ogółem regionu	rok poprzedni=100
Jeleniogórski	24 104	35	1,1	13,7	105,1
Legnicko-głogowski	31 202	19	1,5	17,8	99,1
Wałbrzyski	26 221	31	1,2	14,9	105,5
Wrocławski	33 835	14	1,6	19,3	108,2
M. Wrocław	60 329	4	2,8	34,3	108,5
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	w zł	lokata	Polska=100	region=100	rok poprzedni=100

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	w mln zł	lokata	w odsetkach	w % ogółem regionu	rok poprzedni=100
Jeleniogórski	42 768	37	77,4	70,6	105,7
Legnicko-głogowski	69 390	10	125,6	114,6	99,3
Wałbrzyski	40 055	51	72,5	66,1	106,2
Wrocławski	56 974	16	103,2	94,1	107,2
M. Wrocław	94 373	3	170,9	155,8	108,4

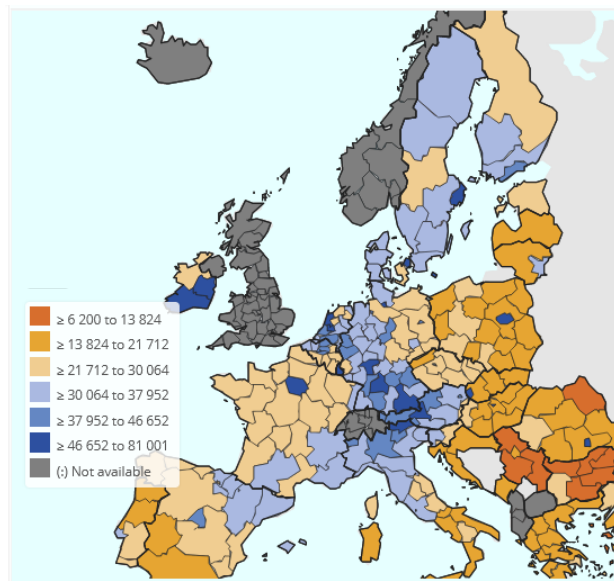
Źródło: Produkt krajowy brutto – rachunki regionalne w latach 2016-2018, GUS, Warszawa 2020.

W porównaniu do pozostałych regionów w Unii Europejskiej (UE-27), produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca na Dolnym Śląsku w 2019 roku wynosił 49% średniej europejskiej (UE-27), a wyrażony w standardzie siły nabywczej (PPS) 80% tej średniej. Wyższy niż w regionie poziom PKB osiągnięty został w kraju jedynie w warszawskim regionie stołecznym (odpowiednio: 160% i 98%). W układzie wewnątrzregionalnym najwyższym PKB per capita, dla aktualnie dostępnych danych za 2018 rok, wyróżniały się podregiony: miasto Wrocław (70,8% średniej europejskiej) i legnicko-głogowski (52,2%), następnie wrocławski (42,9%), a najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca zanotowano w podregionach: wałbrzyskim (32,1%) i jeleniogórskim (30,1%).

Mapa 5. Produkt krajowy brutto per capita w regionach UE (NUTS 2) [2019].

Mapa 6. Produkt krajowy brutto na mieszkańca w PPS w regionach UE-27 (NUTS 2) [2019].

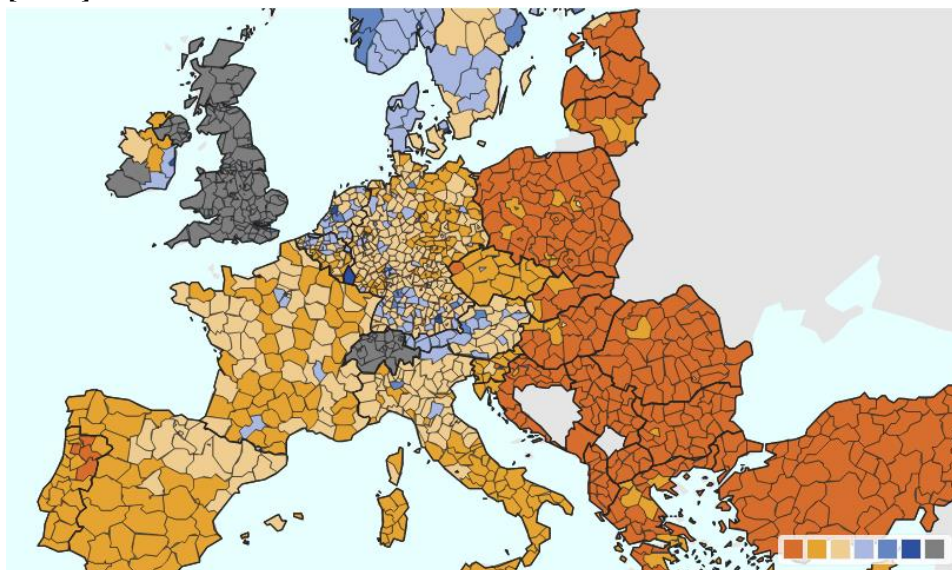
Źródło: www.ec.europa.eu/eurostat

Tabela 6. Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto w wybranych regionach w kraju na tle średniej UE-27 [2019].

Nazwa	PKB na mieszkańca w PPS	PKB na mieszkańca w PPS jako % średnie UE-27 [%]	PKB na mieszkańca [euro]	PKB na mieszkańca jako % średniej UE-27 [%]	Wartość Dodana Brutto [mln euro]
UE od 2000	31 200	100	31 200	100	
Warszawski stołeczny	49 800	160	30 500	98	82 224,50
Dolnośląskie	24 800	80	15 200	49	38 690,43
Wielkopolskie	24 600	79	15 000	48	46 207,19
Śląskie	23 200	74	14 200	46	56 401,95

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie www.ec.europa.eu/eurostat

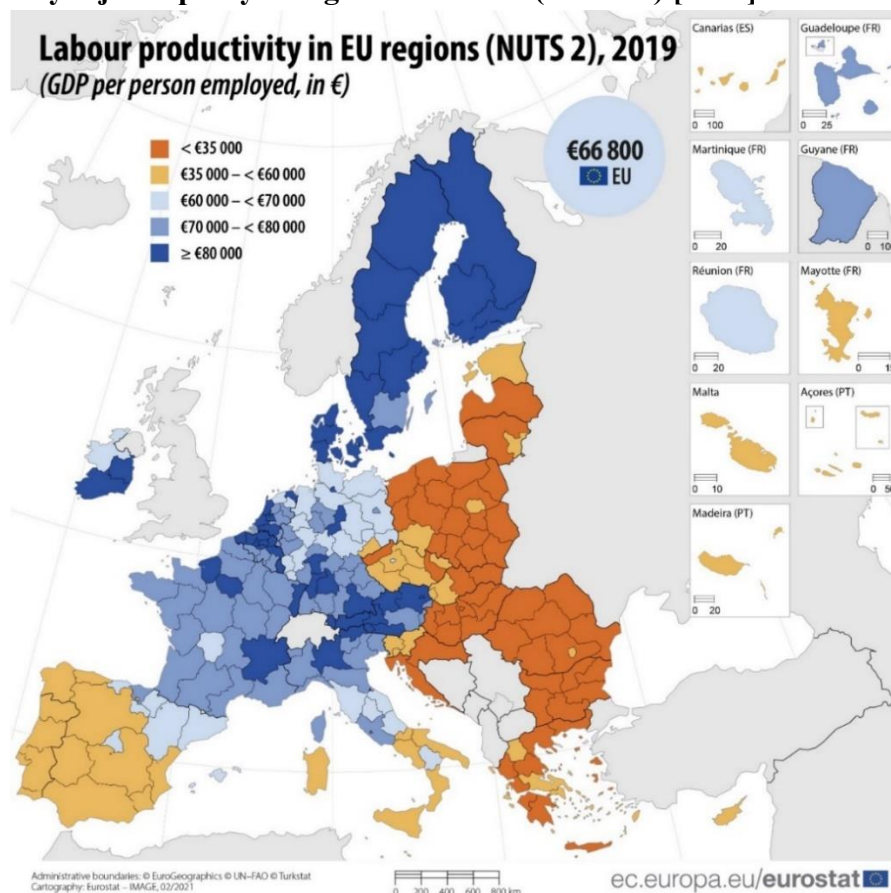
Mapa 7. Produkt krajowy brutto na mieszkańca w PPS w podregionach UE-27 (NUTS 3) [2018].

Źródło: www.ec.europa.eu/eurostat

Wydajność pracy, mierząca ogólną produktywność gospodarek regionalnych bez uwzględniania różnic w poziomach cen lub średniej liczby przepracowanych godzin, wyrażona w PKB na osobę zatrudnioną, kształtowała się na Dolnym Śląsku w 2019 roku poniżej średniej europejskiej wynoszącej 66 800 EUR.

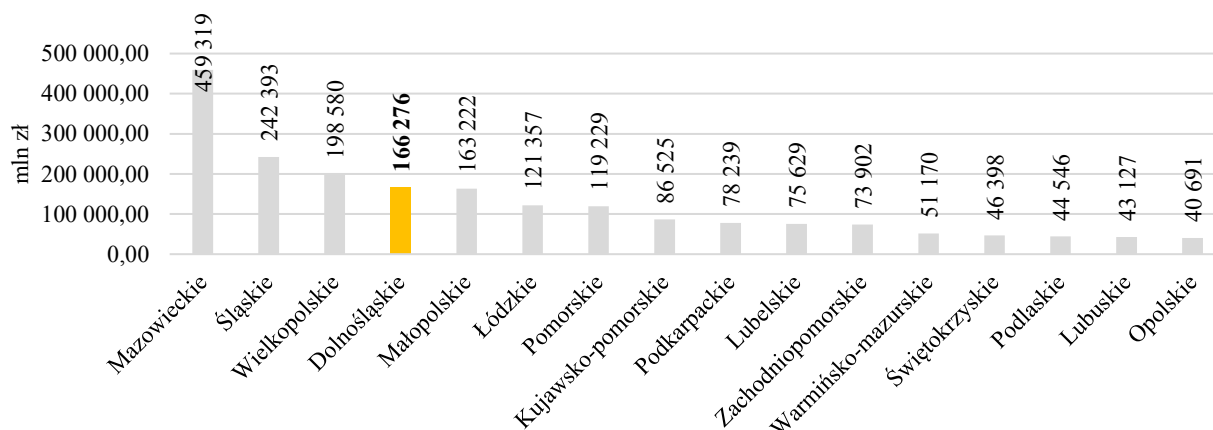
Mapa 8. Wydajność pracy w regionach UE-27 (NUTS 2) [2019].

Źródło: www.ec.europa.eu/eurostat

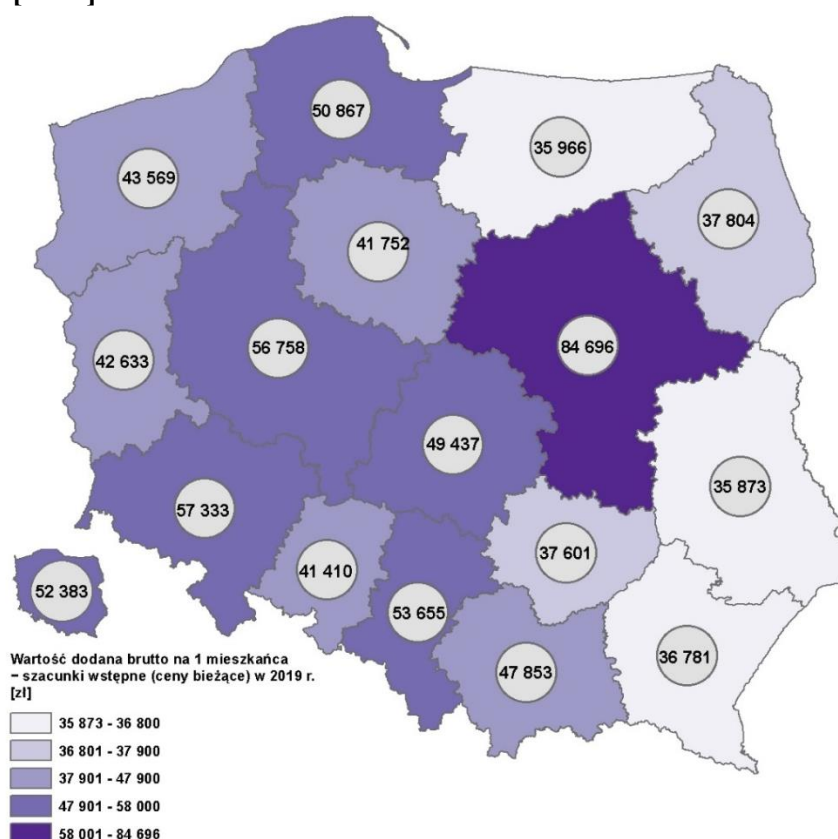
W tym miejscu należy zwrócić uwagę na **poziom wartości dodanej brutto (WDB)**, podstawowego miernika oceny efektywności wykorzystania czynników produkcji określającego przyrost wartości dóbr (wyrobów, usług) w ciągu roku, tj. wartość wszystkich wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe podmioty pomniejszona o koszty związane z ich wytworzeniem. Wstępne szacunki wskazują, że na Dolnym Śląsku w 2019 roku wytworzone zostało 8,3% krajowej WDB, tj. 166,2 mln zł, co plasowało region na 4. miejscu w Polsce, po województwach: mazowieckim (459 319 mln zł), śląskim (242 393 mln zł) i wielkopolskim (198 580 mln zł). Były one wyższe od WDB osiągniętej na Dolnym Śląsku odpowiednio o: 176,2%, 45,8% i 19,4%.

Wykres 6. Wartość dodana brutto według województw – szacunki wstępne [2019].

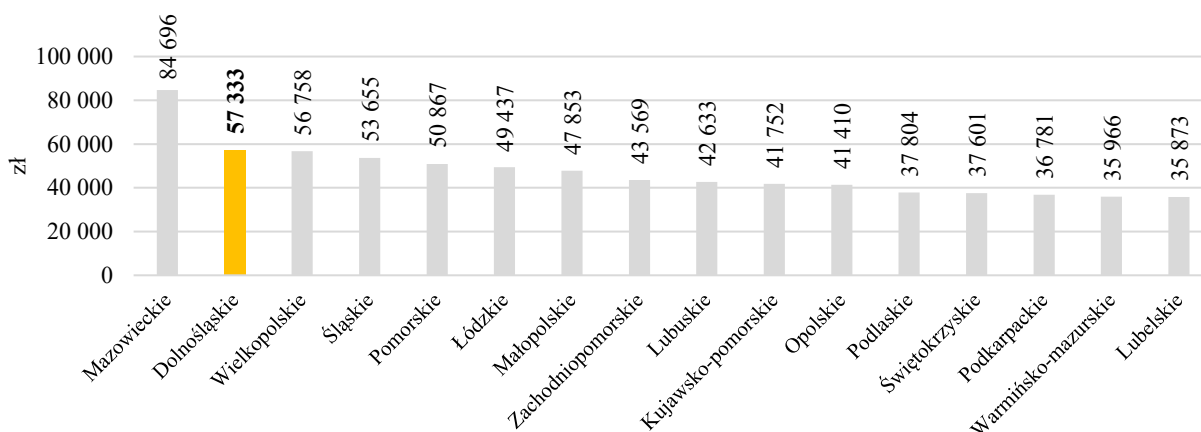
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Mapa 9. Wartość dodana brutto na 1 mieszkańca według województw – szacunki wstępne [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

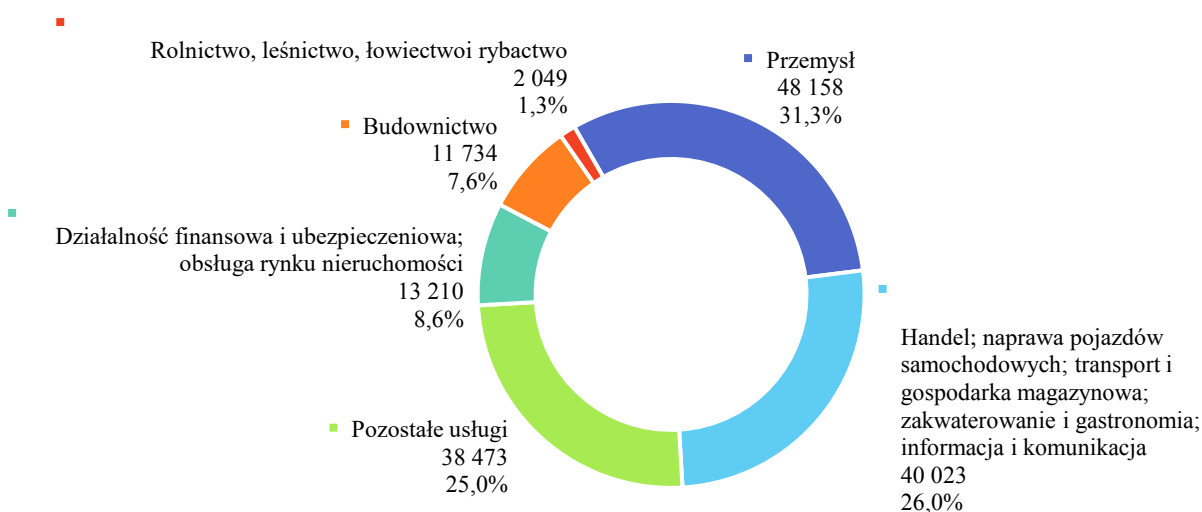
Wykres 7. Wartość dodana brutto na 1 mieszkańca według województw – szacunki wstępne [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Analiza danych za 2018 rok, pozwalająca na szerszą charakterystykę tematu, wskazuje, że 31,3% regionalnej wartości dodanej brutto wypracowały podmioty przemysłowe (48 158 mln zł). Znaczący udział miały również podmioty prowadzące działalność w usługach, obejmujących: handel, naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację – 26,0% (40 023 mln zł) oraz pozostałe usługi – 25,0% (38 473 mln zł). Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości w 2018 roku wypracowały 8,6% regionalnej WDB, związane z budownictwem 7,6% (11 734 mln zł), a z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 1,3% (2 049 mln zł). Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności w regionie była zbliżona do krajowej, jedynie udział przemysłu był wyższy niż przeciętnie w regionach w kraju (31,3% wobec 25,9% w kraju), a niższy handlu, naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji (26,0% wobec 29,8% w kraju).

Wykres 8. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności na Dolnym Śląsku (ceny bieżące) (mln zł) [2018].

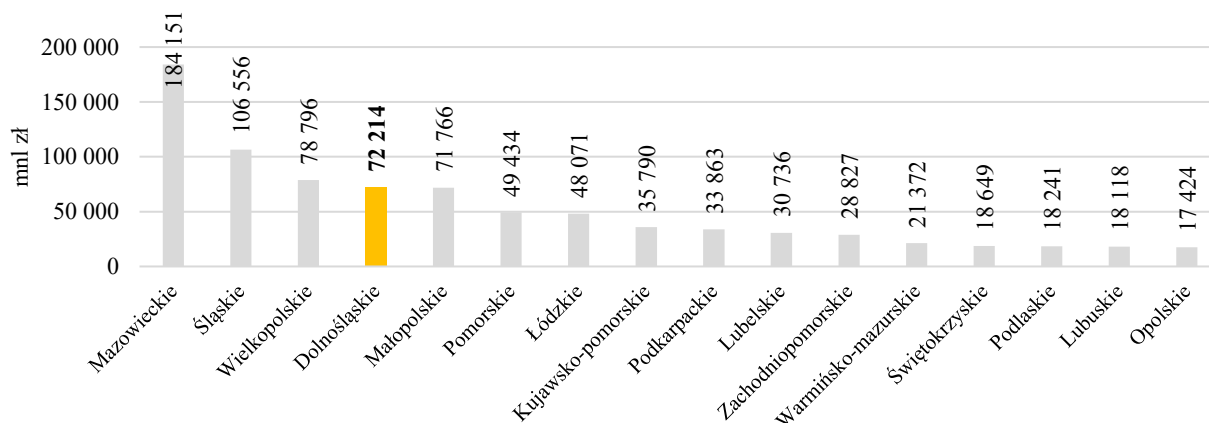
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Tabela 7. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2018].

REGIONY a – w mln zł b – w % ogółem c – rok poprzedni=100		Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł	Budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe usługi
POLSKA	a	1 856 461	46 785	480 619	145 830	552 757	167 137	463 333
	b	100,0	2,5	25,9	7,9	29,8	9,0	25,0
	c	106,3	87,7	104,7	115,4	107,8	104,7	106,2
Dolnośląskie	a	153 647	2 049	48 158	11 734	40 023	13 210	38 473
	b	100,0	1,3	31,3	7,6	26,0	8,6	25,0
	c	105,3	93,3	101,7	115,9	108,2	104,9	105,1

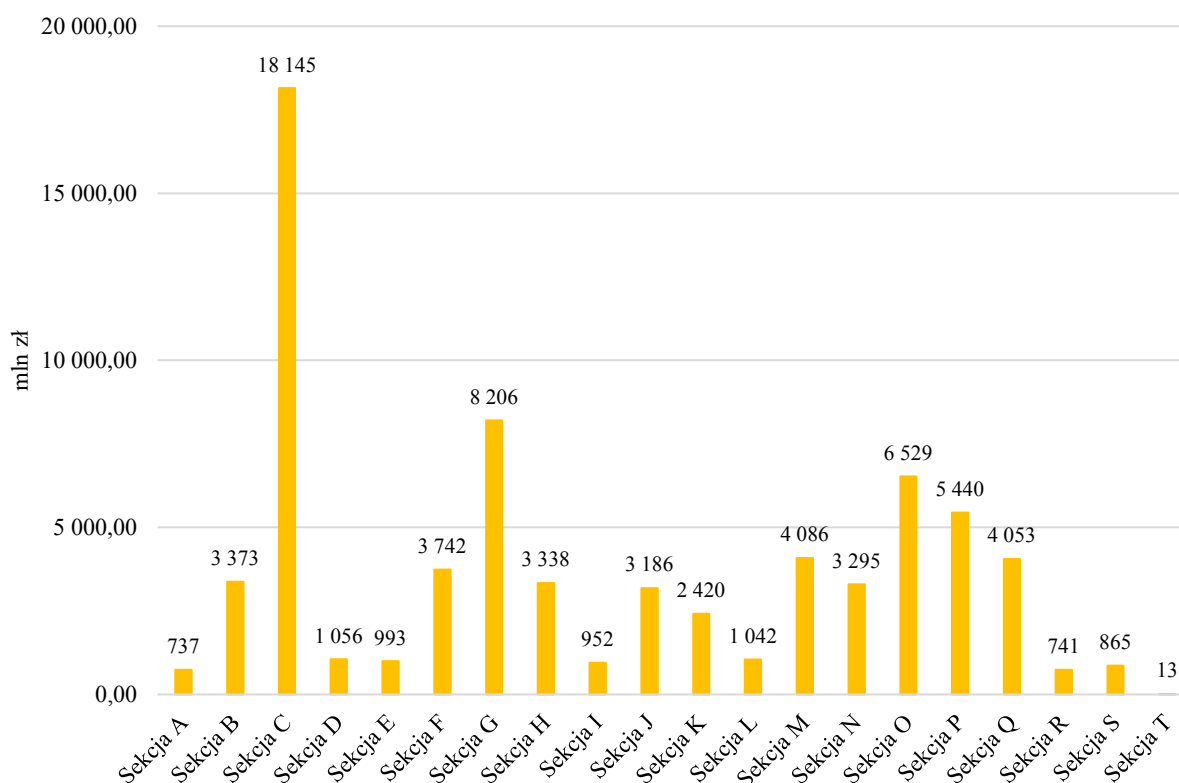
Źródło: Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto w przekroju regionów w 2018 r., GUS, Warszawa 2020.

Najaktualniejsze dostępne dane dotyczące **kosztów związanych z zatrudnieniem**, wskazują, że na Dolnym Śląsku w 2018 roku poniesiono 8,7% ww. kosztów w kraju (72 214 mln zł, 4. miejsce w kraju). Najwyższe wydatki w tym zakresie wydatkowane zostały w pozostałej działalności (34,7% ogółu kosztów zatrudnienia w regionie) oraz w przemyśle (32,6%). Analiza według poszczególnych sekcji PKD 2007 zwraca uwagę, że najwyższe koszty zatrudnienia w regionie ponoszone są w przetwórstwie przemysłowym (sekcja C: 25,1% ogółu kosztów zatrudnienia w regionie), a następnie w handlu i naprawie pojazdów (sekcja G: 11,4%) oraz administracji publicznej (sekcja O: 9,0%). Na dolnym Śląsku ponoszone są jedne z najwyższych kosztów zatrudnienia w działalności w zakresie górnictwa i wydobywania (sekcja B: 2. miejsce w kraju) oraz usług administrowania i działalności wspierającej (sekcja N: 2. miejsce w kraju), a także działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M: 3. miejsce w kraju). W latach 2015-2018 koszty związane zatrudnieniem wzrosły na Dolnym Śląsku o 26,3%, czyli w tempie zbliżonym do średniej w kraju (24,7%). W porównaniu do 2015 roku w największym stopniu zwiększyły się one w informacji i komunikacji (sekcja J: +64,0%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M: +44,4%).

Wykres 9. Koszty związane z zatrudnieniem ogółem według regionów [2018].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Wykres 10. Koszty związane z zatrudnieniem na Dolnym Śląsku według sekcji PKD 2007 [2018].

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe

Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Sekcja F – Budownictwo

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa

Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Sekcja J – Informacja i komunikacja

Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

Sekcja P – Edukacja

Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Sekcja S – Pozostała działalność usługowa

Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Analiza wartości dodanej brutto według podregionów wskazuje, że w 2018 roku najwyższą jej wartość w regionie wytworzona została w mieście Wrocław (34,3% w WDB na Dolnym Śląsku, 52,8 mln zł). Znaczący udział w jej tworzeniu miały również podregiony: wrocławski (19,3%, 29,6 mln zł) i legnicko-głogowski (17,8%, 27,3 mln zł). Najniższy jej poziom osiągnięty został

w podregionie jeleniogórskim (13,7%, 21,1 mln zł). Na Dolnym Śląsku najwyższa wartość dodana brutto w zakresie przemysłu, w tym przetwórstwa przemysłowego, wytworzona została w podregionie legnicko-głogowskim (odpowiednio 29,2% i 25,1%) oraz wrocławskim (odpowiednio 24,1% i 28,9%). W przypadku usług takich jak: (1) handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie, informacja i komunikacja, a także (2) działalności finansowej, ubezpieczeniowej i obsługi rynku nieruchomości oraz (3) pozostałych usług zdecydowanym liderem było miasto Wrocław – odpowiednio 42,7%, 50,0% i 45,6% WDB wytworzonej w regionie w tym rodzaju działalności. Stolica regionu miała również najwyższy udział w tworzeniu WDB związanej z budownictwem – 33,3%. W działalności związanej z rolnictwem najwyższy udział miał podregion wrocławski (35,6%), a za nim podregiony: jeleniogórski (23,5%) i wałbrzyski (23,5%). Struktura wartości dodanej brutto według działalności była również zróżnicowana w poszczególnych dolnośląskich podregionach. I tak przykładowo, w stolicy regionu najwyższy udział w strukturze tworzenia WDB miały usługi – 78,3%, w tym pozostałe usługi (33,3% WDB w podregionie) oraz usługi związane z handlem, naprawą pojazdów, transportem, zakwaterowaniem, informacją i komunikacją (32,5%). W przypadku pozostałych regionów, wrocławskiego, legnicko-głogowskiego, jeleniogórskiego i wałbrzyskiego był to przemysł.

Tabela 8. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i dolnośląskich podregionów (NUTS 3) (ceny bieżące) [2018].

L A T A	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł		Budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe usługi
			razem	w tym przetwórstwo przemysłowe				
W MLN ZŁ								
Jeleniogórski	21 104	498	6 854	4 179	1 884	5 191	1 574	5 102
Legnicko-głogowski	27 318	383	14 042	9 496	2 112	4 643	1 509	4 629
Wałbrzyski	22 957	459	8 024	6 839	1 527	5 162	1 789	5 996
Wrocławski	29 623	755	11 587	10 908	2 301	8 041	1 714	5 225
M. Wrocław	52 820	28	7 542	6 344	3 905	17 188	6 579	17 578
W % REGIONU								
Jeleniogórski	13,7	23,5	14,3	11,1	16,1	12,9	12,0	13,2
Legnicko-głogowski	17,8	18,0	29,2	25,1	18,0	11,5	11,5	12,0
Wałbrzyski	14,9	21,6	16,7	18,1	13,0	12,8	13,6	15,6
Wrocławski	19,3	35,6	24,1	28,9	19,6	20,0	13,0	13,6
M. Wrocław	34,3	1,3	15,7	16,8	33,3	42,7	50,0	45,6
W % PODREGIONU								
Jeleniogórski	100,0	2,4	32,5	19,8	8,9	24,6	7,5	24,2
Legnicko-głogowski	100,0	1,4	51,4	34,8	7,7	17,0	5,5	16,9
Wałbrzyski	100,0	2,0	35,0	29,8	6,7	22,5	7,8	26,1
Wrocławski	100,0	2,5	39,1	36,8	7,8	27,1	5,8	17,6
M. Wrocław	100,0	0,1	14,3	12,0	7,4	32,5	12,5	33,3

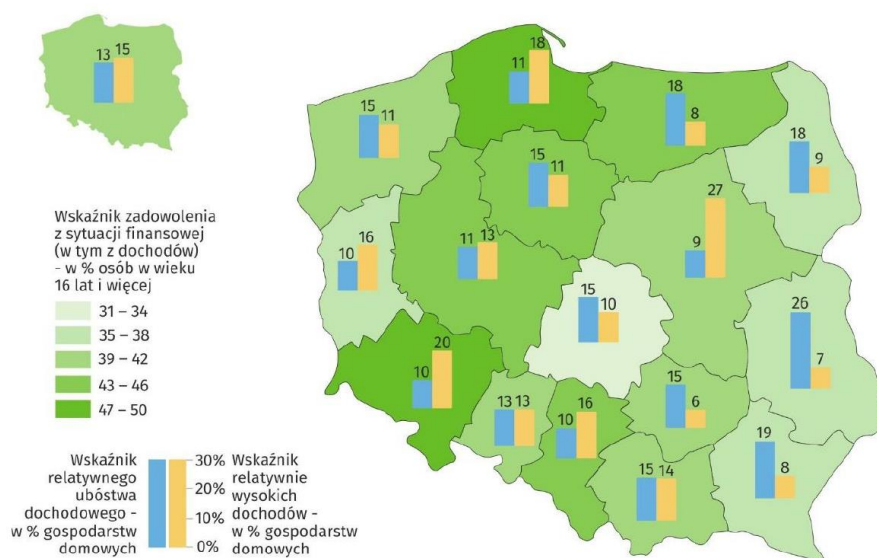
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS.

2.2. Wybrane aspekty jakości życia

Regionalne zróżnicowanie jakości życia⁵. Wyniki cyklicznego badania spójności społecznej, prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny, wskazują że 2018 roku, w porównaniu z 2015 roku, nastąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych, w tym spadek ubóstwa. Wzrósł odsetek gospodarstw domowych zadowolonych nie tylko ze swoich warunków życia, ale także z życia ogólnie.

- **Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych.** W 2018 roku województwo dolnośląskie było jednym z 6 województw w Polsce, w którym zasięg relatywnego ubóstwa dochodowego kształtował się poniżej średniej w kraju wynoszącej 13%⁶. Ponadto Dolny Śląsk, z udziałem na poziomie 20%, uplasował się na 2. miejscu, po województwie mazowieckim (27%), pod względem największej liczby gospodarstw domowych o relatywnie wysokich dochodach. Uzupełnieniem obrazu zróżnicowania sytuacji dochodowej w oparciu o ww. miary obiektywne, są dane dotyczące subiektywnych ocen gospodarstw domowych na temat własnej sytuacji finansowej. Wskazują one, że w 2018 roku ze swojej sytuacji finansowej, w tym z dochodów, zadowolonych było aż 48% dolnoślązaków w wieku 16 lat i więcej, co plasowało region na 1. miejscu w kraju.

Mapa 10. Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018]⁷.

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

⁵ Opracowanie na podstawie: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

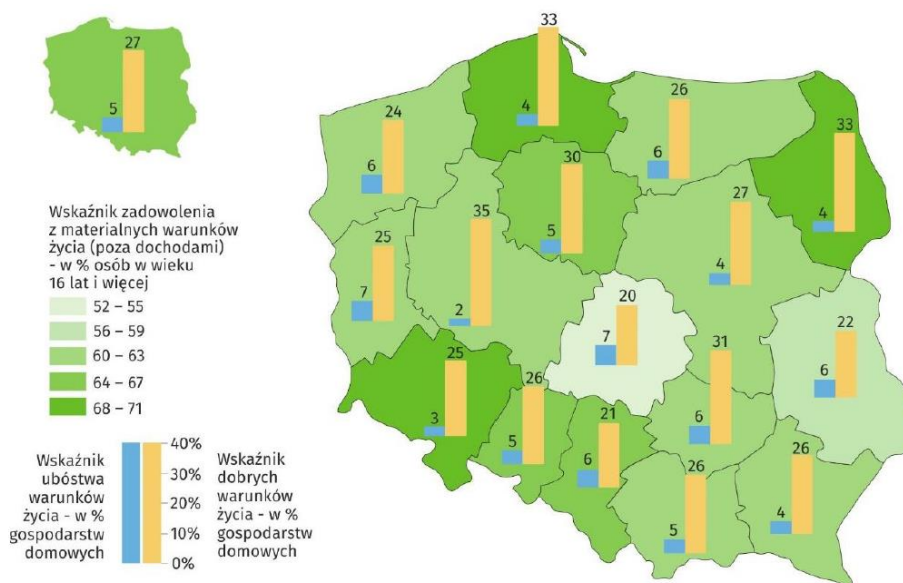
⁶ Mazowieckie, śląskie, dolnośląskie, lubuskie, wielkopolskie i pomorskie (9-11%).

⁷ Wskaźnik ubóstwa dochodowego – % gospodarstw domowych, w których miesięczny dochód, jakim dysponowało gospodarstwo domowe w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, był niższy od wartości uznanej za granicę ubóstwa. Granicę tę ustalono na poziomie 60% mediany dochodu ogółu gospodarstw domowych w kraju. W obliczeniach wzięto pod uwagę tzw. dochody ekwiwalentne (wg. tzw. zmodyfikowanej skali OECD), czyli porównywalne między gospodarstwami o różnym składzie demograficznym. W 2018 r. granica ubóstwa dla gospodarstwa jednoosobowego wynosiła 1280 zł.

Wskaźnik wysokich dochodów – % gospodarstw domowych o relatywnie najwyższych dochodach, czyli takich których miesięczny dochód był wyższy niż 5/3 (ok. 167%) mediany dochodu ogółu gospodarstw domowych w kraju. Oznacza to dochód ok. 2,8 razy wyższy od przyjętej granicy ubóstwa. W obliczeniach wzięto pod uwagę tzw. dochody ekwiwalentne (wg. tzw. zmodyfikowanej skali OECD), czyli porównywalne między gospodarstwami o różnym składzie demograficznym. W 2018 r. granica wysokich dochodów dla gospodarstwa jednoosobowego wyniosła 3556 zł.

- **Warunki życia gospodarstw domowych.** Mieszkańcy województw wielkopolskiego i dolnośląskiego byli również najrzadziej dotknięci pod względem ubóstwa warunków życia⁸ – odpowiednio 2% i 3%, przy średniej w kraju na poziomie 5%. Wskaźnik dobrych warunków życia⁹ osiągnął natomiast na Dolnym Śląsku poziom 25%, czyli poniżej średniej w kraju wynoszącej 27%. Najwyższe wartości wskaźnika dobrych warunków życia odnotowano w województwach: wielkopolskim (35%) oraz pomorskim i podlaskim (po 33%). W 2018 roku województwo dolnośląskie należało również do 3 województw w kraju z najwyższym odsetkiem mieszkańców zadowolonych ze swoich materialnych warunków życia (poza dochodami, ocenianymi odrębnie) – od 68 do 70% w województwach: dolnośląskim, pomorskim i podlaskim.

Mapa 11. Warunki życia gospodarstw domowych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

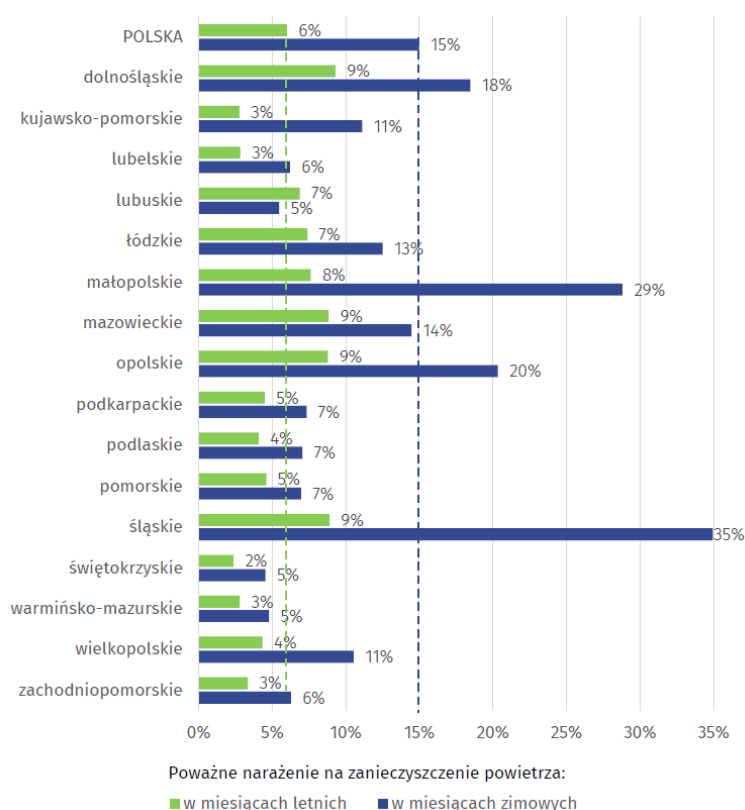
Wybrane aspekty jakości życia w miejscu zamieszkania:

- **Jakość środowiska naturalnego w miejscu zamieszkania – zanieczyszczenie powietrza.** Z badania wynika, że zanieczyszczenie powietrza w miejscu zamieszkania stanowiło poważny problem zimą dla 15% gospodarstw domowych w kraju, natomiast latem dla 6%. Na złą jakość powietrza w miesiącach zimowych najczęściej wskazywano w województwach: śląskim (35% gospodarstw domowych), małopolskim (29%), opolskim (20%) i dolnośląskim (19%). Natomiast w miesiącach letnich zjawisko to było najbardziej dotkliwie odczuwane w województwach: dolnośląskim, mazowieckim, opolskim i śląskim (po 9% gospodarstw domowych).

⁸ Wskaźnik ubóstwa warunków życia – % gospodarstw domowych, w których zaobserwowano co najmniej 10 przejawów złych warunków życia z listy 30 symptomów dotyczących: jakości mieszkania, poziomu wyposażenia w dobra trwałe użytku, braku możliwości zaspokojenia ze względów finansowych różnego typu potrzeb materialnych i niematerialnych.

⁹ Wskaźnik dobrych warunków życia – % gospodarstw domowych, w których nie stwierdzono występowania żadnego przejawu złych warunków życia z listy 30 symptomów dotyczących: jakości mieszkania, poziomu wyposażenia w dobra trwałe użytku, braku możliwości zaspokojenia ze względów finansowych różnego typu potrzeb materialnych i niematerialnych.

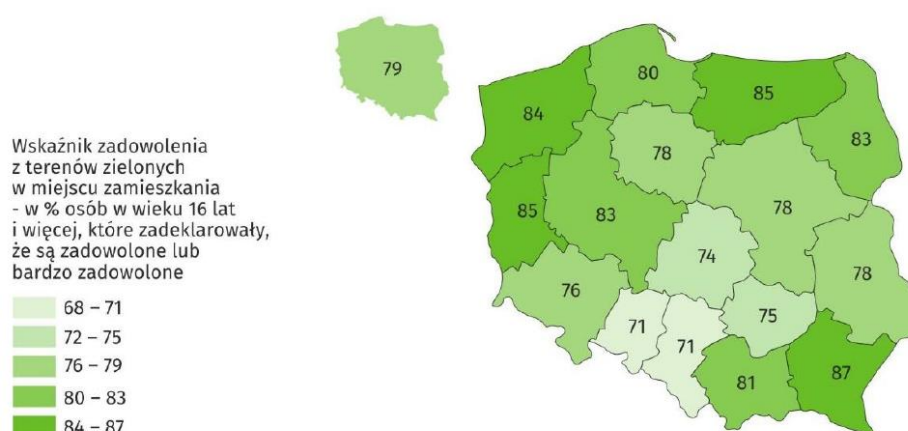
Wykres 11. Poważne narażenie na zanieczyszczenia powietrza według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

- Zadowolenie z terenów zielonych.** W 2018 roku mieszkańcy Polski na ogół (79% osób w wieku 16 lat i więcej) byli zadowoleni (w tym bardzo zadowoleni) z terenów zielonych w swoim miejscu zamieszkania. Najbardziej zadowoleni z terenów zielonych byli mieszkańcy województw: podkarpackiego (87%) oraz lubuskiego i warmińsko-mazurskiego (po 85%). Na Dolnym Śląsku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 76%.

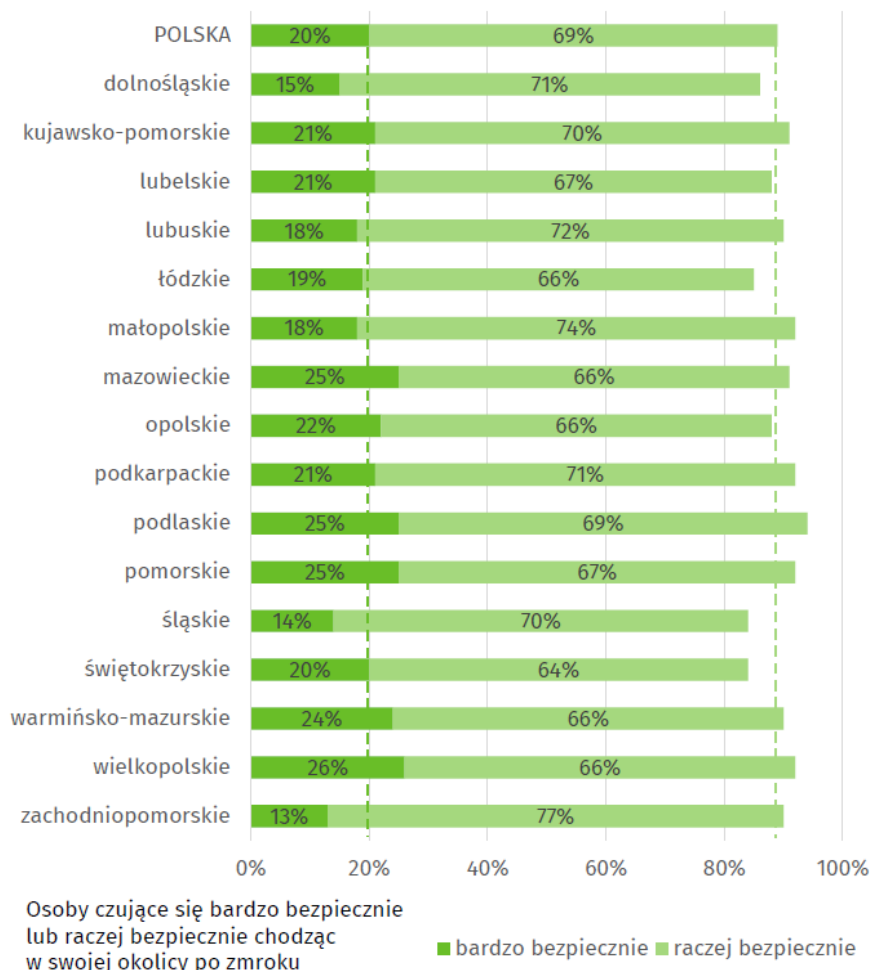
Mapa 12. Zadowolenie z terenów zielonych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

- **Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.** Odsetek osób w kraju w wieku 16 lat i więcej deklarujących, że czują się bardzo bezpiecznie lub raczej bezpiecznie wyniósł w 2018 roku 89%. Na Dolnym Śląsku udział ten kształtował się na poziomie 86% (15% bardzo bezpiecznie, 71% raczej bezpiecznie), co było jednym z niższych wskaźników w kraju. Niższy odnotowano jedynie w województwach: śląskim (84%) oraz łódzkim i świętokrzyskim (po 85%).

Wykres 12. Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].

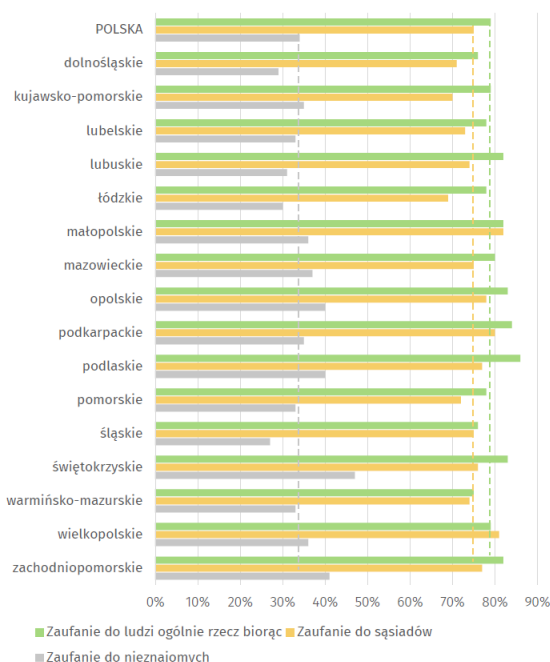

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

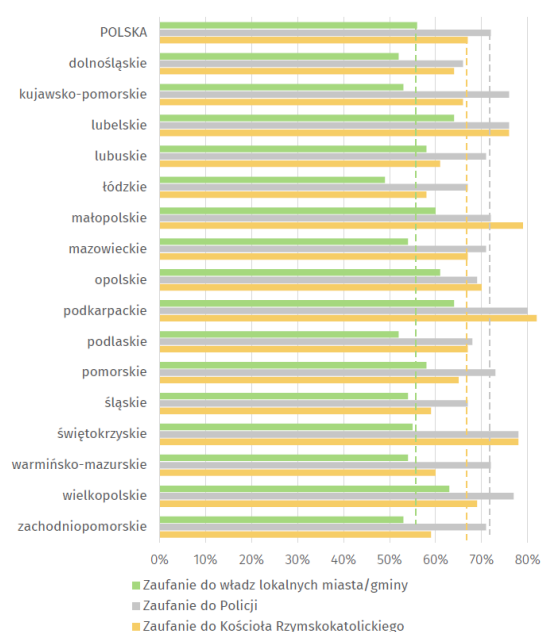
- **Zaufanie jako element kapitału społecznego.** Ogólne zaufanie do ludzi miało prawie 80% mieszkańców Polski w wieku co najmniej 16 lat. Nieznajomym ufało tylko 34% osób w wieku 16 lat i więcej, podczas gdy 46% wyrażało mniej lub bardziej zdecydowaną nieufność. W zależności od województwa sąsiadom ufało od 69% do 82% osób. Korzystnie pod tym względem wyróżniły się województwa małopolskie, wielkopolskie, podkarpackie i opolskie (odsetek ufających od 78% do 82%), natomiast relatywnie małe zaufanie do sąsiadów odnotowano w łódzkim, kujawsko-pomorskim, dolnośląskim i pomorskim (od 69% do 72%). Najniższy poziom zaufania do nieznajomych odnotowano natomiast w województwach: śląskim, dolnośląskim i łódzkim (od 27 do 30%). Województwa łódzkie, podlaskie i dolnośląskie było również regionami, w których odnotowano jeden z najniższych wskaźników zaufania do władz lokalnych (49-52%).

Wykres 13. Poziom zaufania według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].

ogólne zaufanie do ludzi oraz zaufanie do sąsiadów i do nieznanym

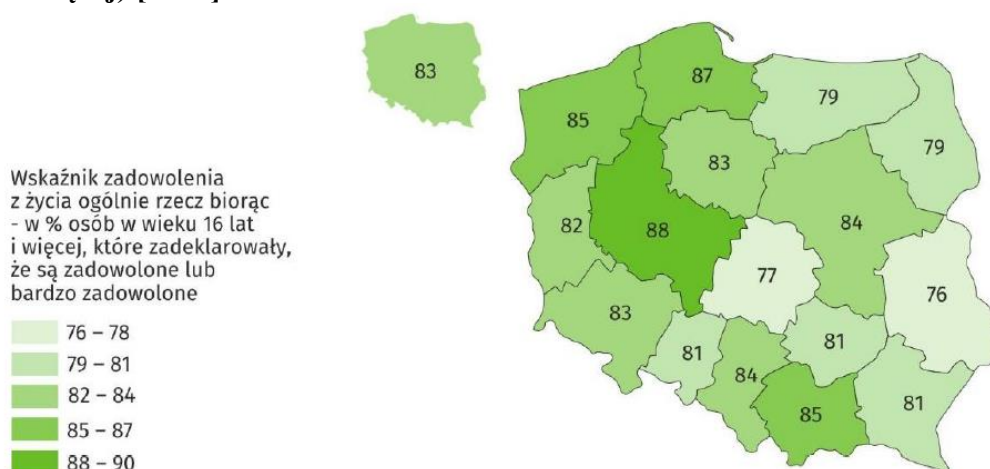
do policji, kościoła i władz lokalnych

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

- Zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc.** Wskaźnik poziomu zadowolenia (satysfakcji) z życia ogólnie rzecz biorąc, należy do podstawowych i najczęściej stosowanych miar dobrobytu subiektywnego. Zakłada się bowiem, że oceniając poziom satysfakcji z własnego życia, dana osoba bierze pod uwagę wszystkie te jego aspekty, które uważa za istotne. Różnice między województwami w poziomie wskaźnika zadowolenia z życia ogólnie rzecz biorąc wynosiły do 12 p.p. Najczęściej zadowolenie z życia wyrażali mieszkańcy województw: wielkopolskiego, pomorskiego (87-88%) oraz małopolskiego i zachodniopomorskiego (85%). Na Dolnym Śląsku udział ten wyniósł 83%.

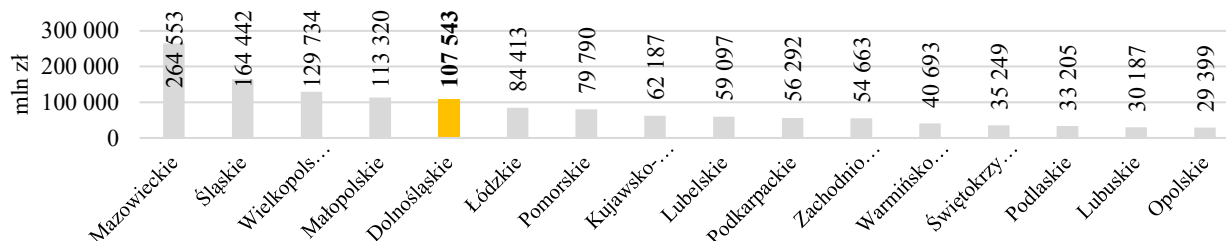
Mapa 13. Zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].

Źródło: Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r., Wyniki Badania spójności społecznej, GUS 2019.

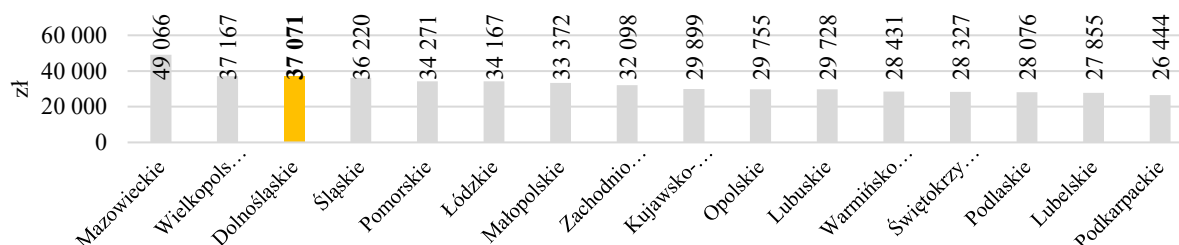
Dochody pierwotne brutto ogółem w 2018 roku w regionie wyniosły ogółem 107 543 mln zł, 8,0% tego typu dochodów w kraju. Pod względem ich wysokości region zajął 5. miejsce wśród regionów. Od 2015 roku zwiększyły się one o 18,0%, czyli podobnie jak średnio w kraju (17,9%). Natomiast ich poziom w przeliczeniu na 1 mieszkańca klasyfikował region już na 3. miejscu w kraju (105,9% średniej krajowej).

Wykres 14. Dochody pierwotne brutto ogółem według regionów [2018].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

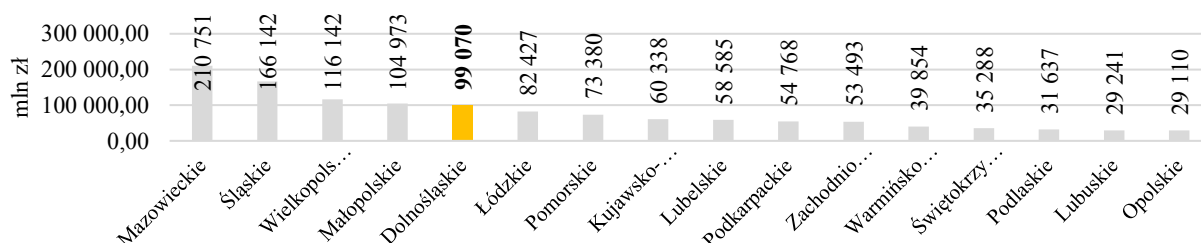
Wykres 15. Dochody pierwotne brutto ogółem na 1 mieszkańca według regionów [2018].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

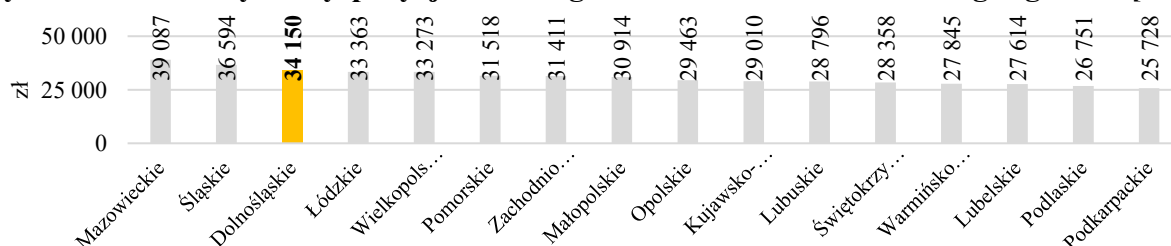
Pod względem wysokości **dochodów do dyspozycji brutto ogółem** w 2018 roku Dolny Śląsk zakwalifikował się na 5. miejscu w kraju, z kwotą wysokości 99 070 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca z wartością 34,1 tys. zł, plasowały region na 3 miejscu w kraju, na poziomie 105,3% średniej w kraju. Od 2015 roku wzrosły one o 16,8%, czyli podobnie jak średnio w kraju (16,1%).

Wykres 16. Dochody do dyspozycji brutto ogółem według regionów [2018].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

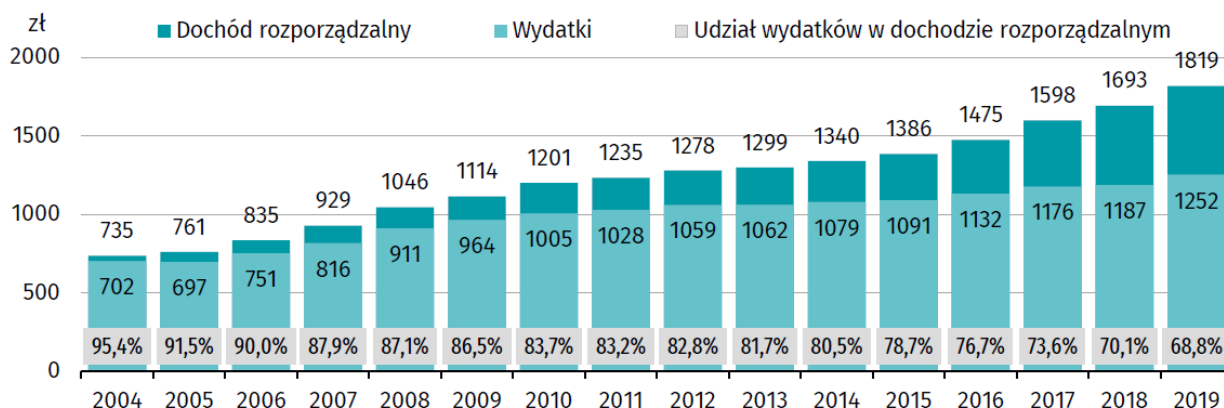
Wykres 17. Dochody do dyspozycji brutto ogółem na 1 mieszkańca według regionów [2018].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Sytuacja materialna gospodarstw domowych¹⁰. Z roku na rok widoczna jest poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych w Polsce. W 2019 roku poziom przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w zaokrągleniu do 1 zł wyniósł 1 819 zł, a przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych osiągnęły wartość 1 252 zł. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wyniosły 1 201 zł. Wprowadzone od 1 kwietnia 2016 roku świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” stanowiło w 2019 roku przeciętnie 12,7% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych otrzymujących to świadczenie¹¹. W porównaniu do lat poprzednich utrzymuje się również tendencja spadkowa w ilościowym spożyciu większości podstawowych artykułów żywnościowych. Poprawie uległo wyposażenie gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, zwłaszcza nowej generacji, przy jednoczesnym spadku poziomu wyposażenia w sprzęt starszego typu. Z roku na rok powoli, ale systematycznie wzrasta również średnia powierzchnia mieszkania.

Wykres 18. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków¹² na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w Polsce (zł) [2004–2019].

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

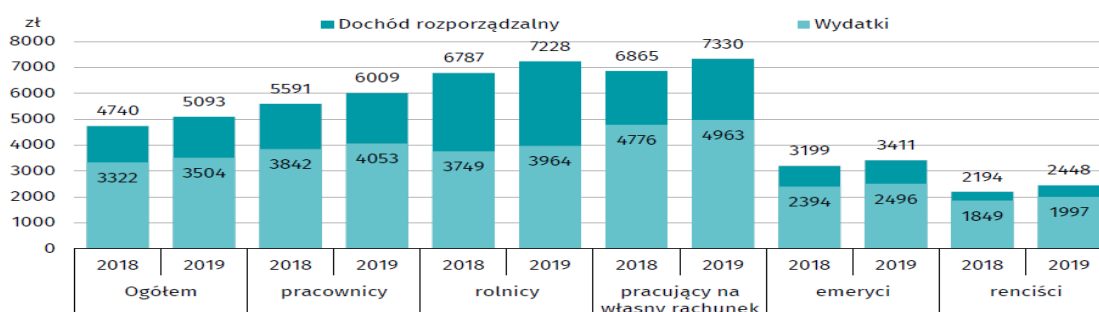
W 2019 roku najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na gospodarstwo domowe w kraju osiągnęły gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym oraz rolników i były one 3,0 razy wyższe niż w gospodarstwach domowych rencistów, które osiągnęły najniższy dochód. Analizując dane należy jednak wziąć pod uwagę średnią liczbę osób w poszczególnych typach gospodarstw domowych, która wynosiła: ogółem – 2,61; pracowników – 3,06; rolników – 3,82; pracujących na własny rachunek – 3,18; emerytów – 1,83; rencistów – 1,64. Około 61,0% gospodarstw domowych dysponowało przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wynoszącym poniżej 2000 zł (67,3% w 2018 r.), 33,7% gospodarstw domowych miało dochód od 2000 do 4000 zł na osobę (28,3% w 2018 r.), 3,9% gospodarstw dysponowało dochodem od 4000 do 6000 zł na osobę (3,0% w 2018 r.), a 6000 zł lub więcej na osobę miało 1,4% gospodarstw domowych (1,2% w 2018 r.).

¹⁰ Opracowanie podrozdziału na podstawie: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

¹¹ W II–IV kw. 2016 r. – 16,8%, w 2017 r. – 14,5%, a w 2018 r. – 13,5%.

¹² Ze względu na wprowadzenie od 2013 r. nowej klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu, opartej na zharmonizowanej klasyfikacji COICOP dla wszystkich badań Europejskiego Systemu Statystycznego, wyniki dla okresu 2004–2019 podano w warunkach porównywalnych i do pozycji „wydatki” w latach 2004–2012 doliczono pozycję „składki na ubezpieczenie na życie”.

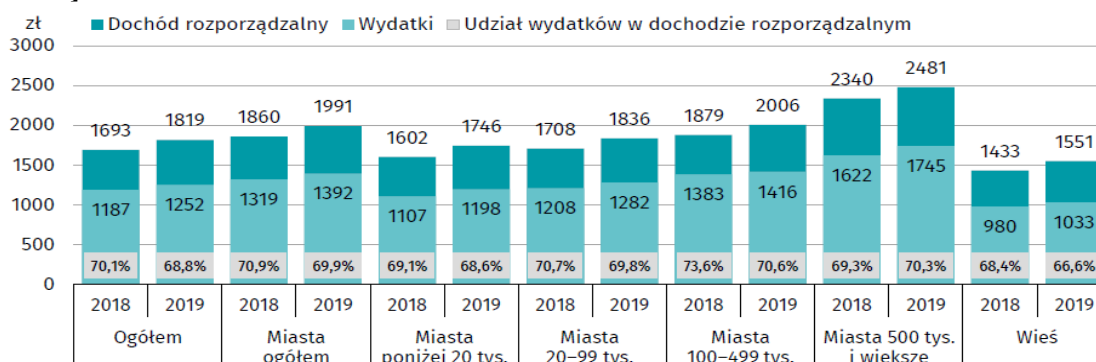
Wykres 19. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na gospodarstwo domowe według grup społeczno-ekonomicznych w Polsce (zł) [2018-2019].

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

Czynnikami istotnie różnicującym poziom, dynamikę i strukturę dochodów oraz wydatków gospodarstw domowych jest miejsce zamieszkania. Z roku na rok zmniejsza się również różnica w sytuacji materialnej pomiędzy gospodarstwami domowymi zamieszkującymi miasto i wieś, nadal jednak pozostały dosyć istotne. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta był wyższy o 28,4% niż na wsi. Różnice te wynikały z wysokości dochodów uzyskiwanych przez gospodarstwa domowe, jak również związane były z większą liczbą osób wchodzących w skład gospodarstw domowych zamieszkujących wieś. Podobnie wyglądała sytuacja w przypadku wydatków gospodarstw domowych. Wydatki na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta były o 34,8% wyższe niż na wsi. W miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 36,4% wyższy niż przeciętnie w kraju, natomiast wydatki były wyższe od przeciętnych krajowych o 39,4% (36,6% w 2018 r.). Natomiast przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę na wsi był niższy o 14,7% od średniej krajowej, a wydatki o 17,5%.

Wykres 20. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania w Polsce (zł) [2018-2019].

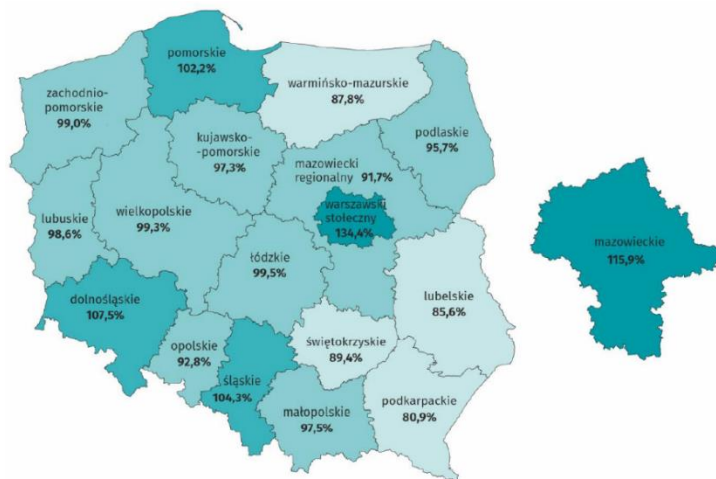

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

W gospodarstwach domowych, które w 2019 roku pobierały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym wyniósł: 12,0% w miastach (wraz ze spadkiem wielkości miasta udział ten wzrastał i wynosił od 8,9% w miastach liczących 500 tys. i więcej mieszkańców do 13,7% w miastach liczących poniżej 20 tys. mieszkańców) oraz 13,7% na wsi.

Dochód rozporządzalny na osobę wyższy od średniej krajowej w 2019 roku odnotowano w województwach: mazowieckim (115,9% średniej krajowej), dolnośląskim (107,5%), śląskim (104,3%) i pomorskim (102,2%).

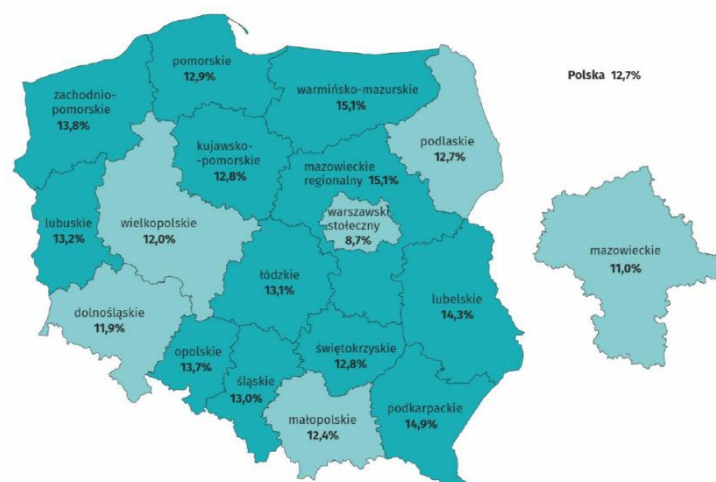
Mapa 14. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) (%) [2019].

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

Województwo dolnośląskie było również jednym z 5 województw w kraju, w których udział dochodu ze świadczenia wychowawczego Rodzina 500+ w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie, był niższy niż średnio w kraju (11,9% wobec 12,7%).

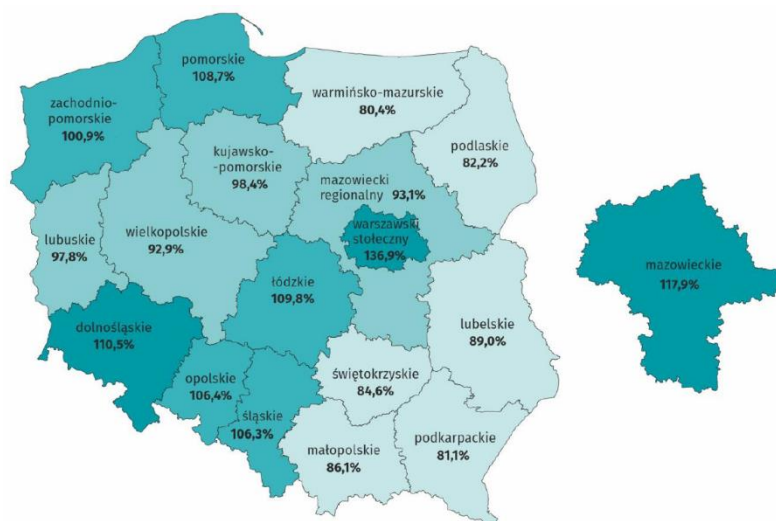
Mapa 15. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego Rodzina 500+ w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie (%) [2019].

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

W przypadku wydatków przeciętne miesięczne wartości powyżej średniej dla Polski w 2019 roku odnotowano w województwach: mazowieckim (117,9%), dolnośląskim (110,5%), łódzkim (109,8%), pomorskim (108,7%), opolskim (106,4%), śląskim (106,3%) i zachodniopomorskim (100,9%).

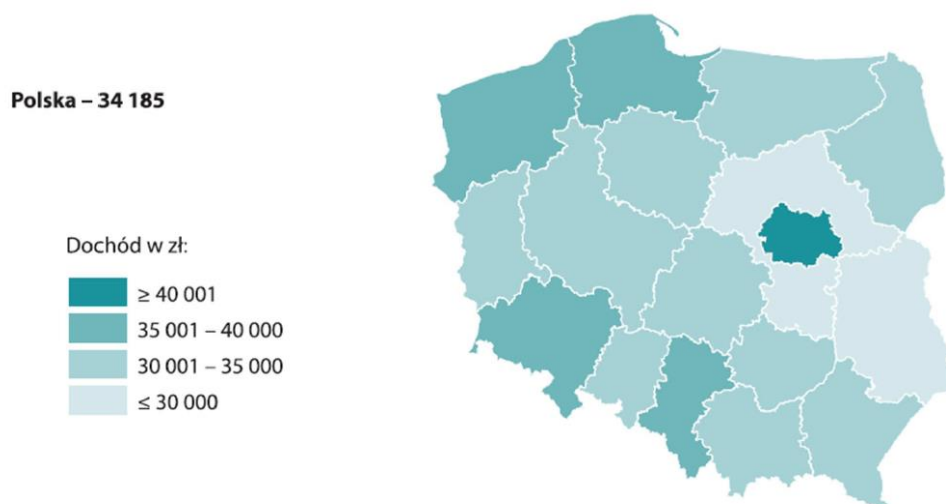
Mapa 16. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) (%) [2019].

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w 2019 r., GUS, Warszawa 2020.

Przeciętny ekwiwalentny dochód do dyspozycji¹³ dla kraju wyniósł w 2019 roku 34,2 tys. zł. Najwyższym dochodem charakteryzowali się mieszkańcy regionu warszawskiego stołecznego (45,6 tys. zł). Także w 6 województwach wartość przeciętna dochodu do dyspozycji osiągnęła wartości powyżej średniej dla Polski, a województwo dolnośląskie zakwalifikowało się na 2. miejscu w kraju. Mieszkaniec Dolnego Śląska dysponował przeciętnie 38 tys. zł dochodu, a mediana¹⁴ w województwie wynosiła 34 tys. zł. Różnica między najwyższym dochodem dla regionów, tj. dla warszawskiego stołecznego (45,6 tys. zł) województwem dolnośląskim wyniosła 7,6 tys. zł.

Mapa 17. Przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji według województw [2019].

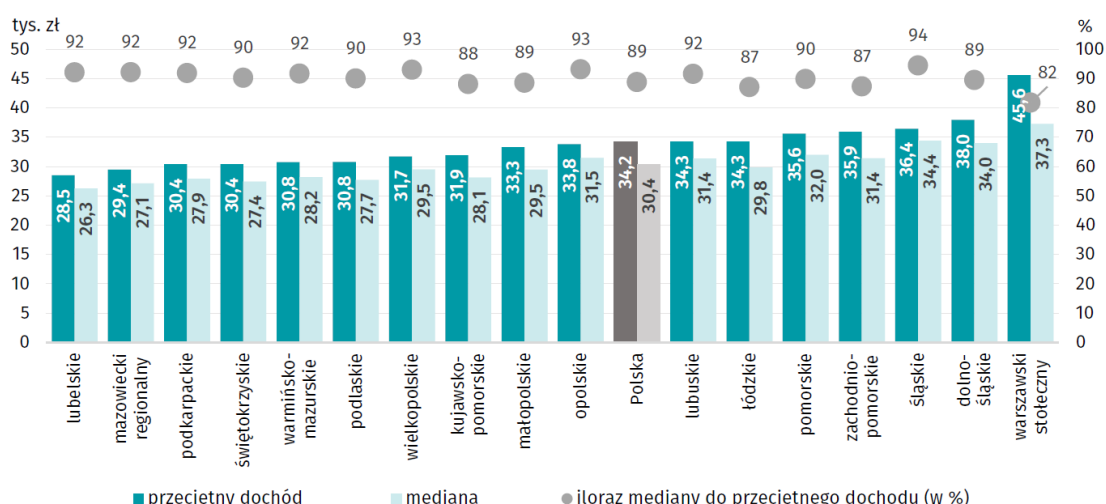

Źródło: Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2019, GUS, Warszawa 2021.

¹³ Podrozdział opracowany na podstawie: Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2019, GUS, Warszawa 2021.

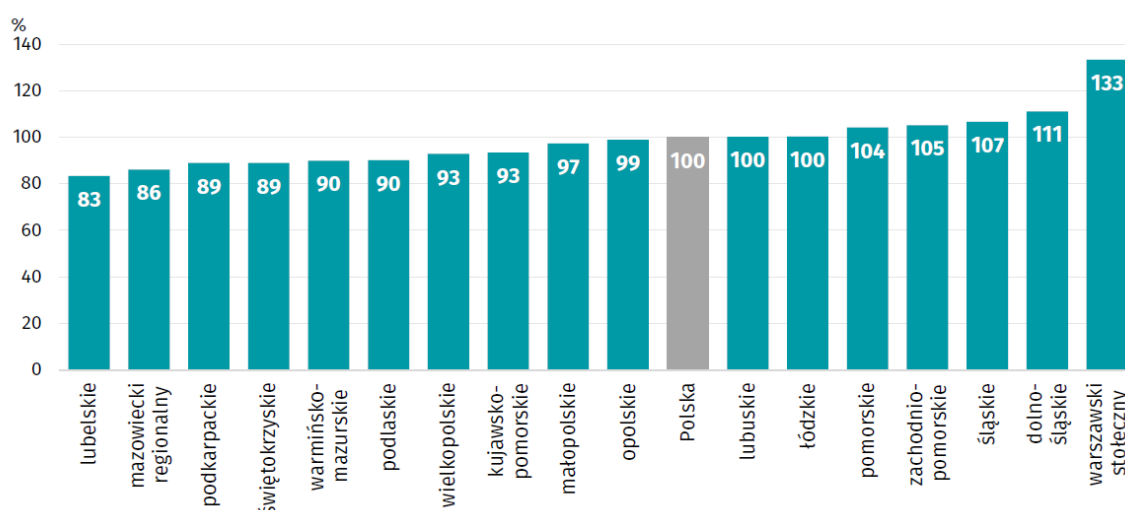
¹⁴ Mediana dochodu (średniowa wartość) oznacza, że połowa populacji uzyskała dochód poniżej jej wartości a druga połowa powyżej.

Wykres 21. Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu według województw [2019].

Źródło: Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2019, GUS, Warszawa 2021.

Wykres 22. Wskaźnik dochodu do dyspozycji¹⁵ według województw [2019].

Źródło: Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2019, GUS, Warszawa 2021.

Województwo dolnośląskie było także jednym z 2 regionów w kraju, w których średni roczny dochód do dyspozycji przekraczał 110% średniej krajowej i wynosił 111%, a w regionie warszawskim stołecznym 133%. Dolny Śląsk charakteryzował się zróżnicowaniem przeciętnego dochodu wyrażonym współczynnikiem Giniego oraz współczynnikiem zróżnicowania kwintylowego na poziomie zbliżonym do średniej w kraju. Najsilniejsza koncentracja dochodów w grupie o najwyższych dochodach – w V grupie kwintylowej dla Polski – wystąpiła w regionie warszawskim stołecznym – prawie 42% oraz w województwie dolnośląskim – blisko 32%.

¹⁵ Iloraz średniego rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji dla danego regionu NUTS 2 do dochodu dla Polski ogółem. Wartość wskaźnika 100% jest przypisana dochodowi do dyspozycji dla Polski ogółem.

Tabela 9. Wybrane miary zróżnicowania przeciętnego dochodu do dyspozycji według województw [2019].

Regiony NUTS 2	lubuskie	wielkopolskie	śląskie	opolskie	świętokrzyskie	podkarpackie	mazowiecki regionalny	podlaskie	pomorskie	dolnośląskie	warmińsko-mazurskie	zachodniopomorskie	małopolskie	łódzkie	Polska	kujawsko-pomorskie	lubelskie	warszawski stołeczny
Współczynnik Giniego	24,1	25,3	25,4	25,8	25,8	26,2	26,4	27,4	27,5	27,9	28,0	28,0	28,3	28,4	28,5	28,6	28,8	34,5
S80/S20	3,5	3,7	3,8	3,9	3,7	4,0	4,0	4,1	4,1	4,3	4,4	4,2	4,3	4,1	4,4	4,3	4,8	6,0

Źródło: Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2019, GUS, Warszawa 2021.

Tabela 10. Udział (%) osób z danej grupy kwintylowej dla ludności Polski w danym regionie [2019].

Regiony (NUTS 2):	Grupy kwintylowe					Razem
	I	II	III	IV	V	
dolnośląskie	12,3	13,9	18,8	23,7	31,3	100,0
kujawsko-pomorskie	22,5	17,2	22,1	20,3	17,9	100,0
lubelskie	28,6	19,0	18,4	18,4	15,7	100,0
lubuskie	13,1	16,6	20,8	24,8	24,7	100,0
łódzkie	17,0	18,6	20,9	20,9	22,7	100,0
małopolskie	18,4	18,4	20,4	19,4	23,4	100,0
warszawski stołeczny	12,5	11,3	15,6	19,0	41,6	100,0
mazowiecki regionalny	22,6	21,2	22,1	19,5	14,7	100,0
opolskie	15,7	17,5	17,7	25,0	24,0	100,0
podkarpackie	20,7	21,0	21,6	19,7	17,0	100,0
podlaskie	20,7	21,0	21,8	22,2	14,3	100,0
pomorskie	14,2	18,0	17,6	22,6	27,6	100,0
śląskie	12,0	16,5	14,8	27,7	28,9	100,0
świętokrzyskie	20,9	21,9	20,7	19,6	16,8	100,0
warmińsko-mazurskie	21,9	18,6	23,0	20,1	16,4	100,0
wielkopolskie	17,0	21,4	20,3	24,5	16,8	100,0
zachodniopomorskie	13,8	17,3	20,7	19,8	28,5	100,0
Polska	17,3	17,9	19,3	21,9	23,6	100,0

Źródło: Dochody i warunki życia ludności Polski – raport z badania EU-SILC 2019, GUS, Warszawa 2021.

Stratyfikacja dochodowa mieszkańców miast. Mediana dochodów mieszkańców zaledwie czterech miast wojewódzkich, tj. Warszawy, Wrocławia, Krakowa oraz Gdańska była większa od mediany dochodów mieszkańców wszystkich miast wojewódzkich (43 838,68 zł).

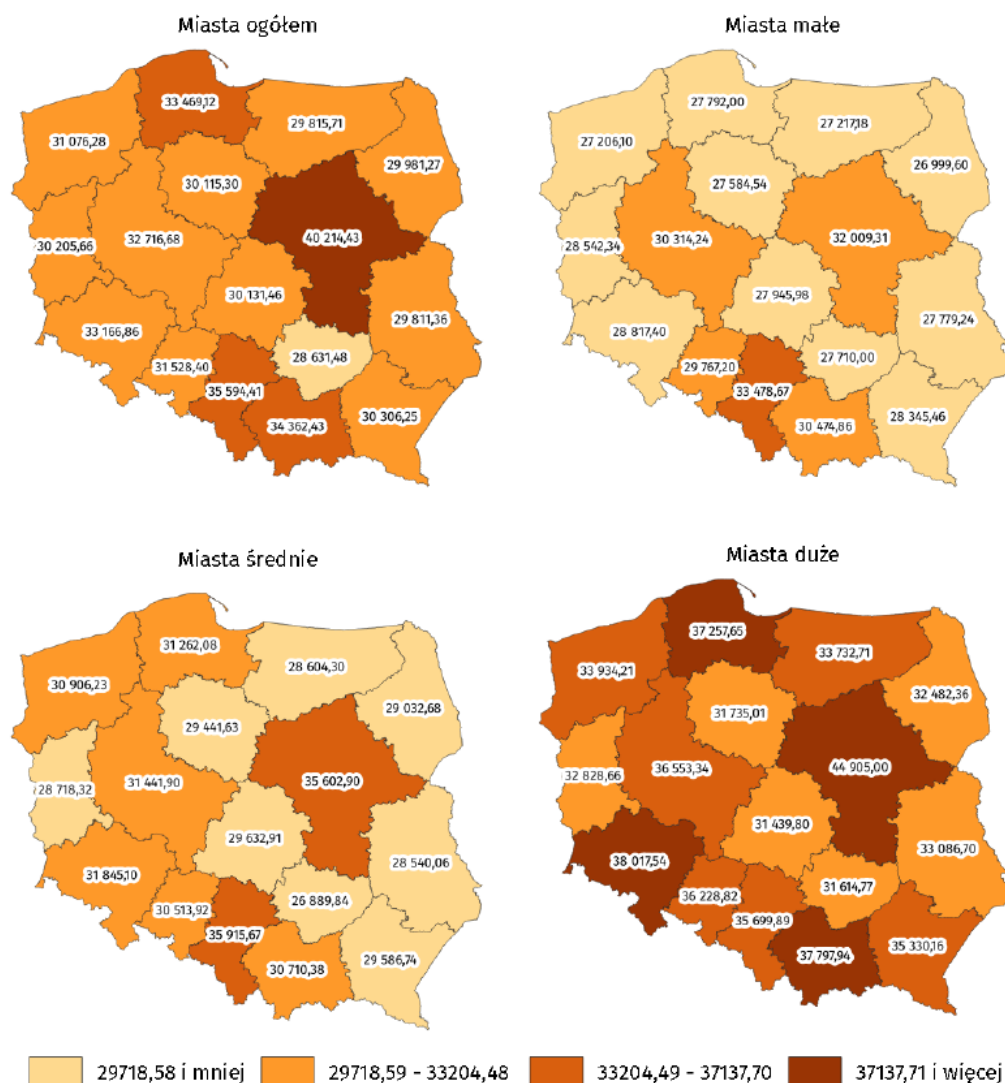
Tabela 11. Mediana dochodów pracowników najemnych dla miast wojewódzkich [2018].

Kolejność miast według liczby ludności (malejąco)	Miasto wojewódzkie	Mediana w złotych	Kolejność miast według wartości mediany	Miasto wojewódzkie	Mediana w złotych
1.	Warszawa	55 110,27	1.	Warszawa	55 110,27
2.	Kraków	45 506,27	2.	Wrocław	46 434,38
3.	Łódź	37 963,48	3.	Kraków	45 506,27
4.	Wrocław	46 434,38	4.	Gdańsk	44 241,75
5.	Poznań	42 621,00	5.	Poznań	42 621,00

Kolejność miast według liczby ludności (malejąco)	Miasto wojewódzkie	Mediana w złotych	Kolejność miast według wartości mediany (malejąco)	Miasto wojewódzkie	Mediana w złotych
6.	Gdańsk	44 241,75	6.	Olsztyn	41 158,81
7.	Szczecin	39 051,52	7.	Katowice	41 027,36
8.	Bydgoszcz	38 349,21	8.	Opole	40 953,03
9.	Lublin	39 215,82	9.	Rzeszów	40 617,38
10.	Białystok	38 400,06	10.	Lublin	39 215,82
11.	Katowice	41 027,36	11.	Szczecin	39 051,52
12.	Toruń	37 384,74	12.	Białystok	38 400,06
13.	Kielce	38 324,77	13.	Bydgoszcz	38 349,21
14.	Rzeszów	40 617,38	14.	Kielce	38 324,77
15.	Olsztyn	41 158,81	15.	Łódź	37 963,48
16.	Zielona Góra	37 891,61	16.	Zielona Góra	37 891,61
17.	Opole	40 953,03	17.	Toruń	37 384,74
18.	Gorzów Wlkp.	35 500,30	18.	Gorzów Wlkp.	35 500,30

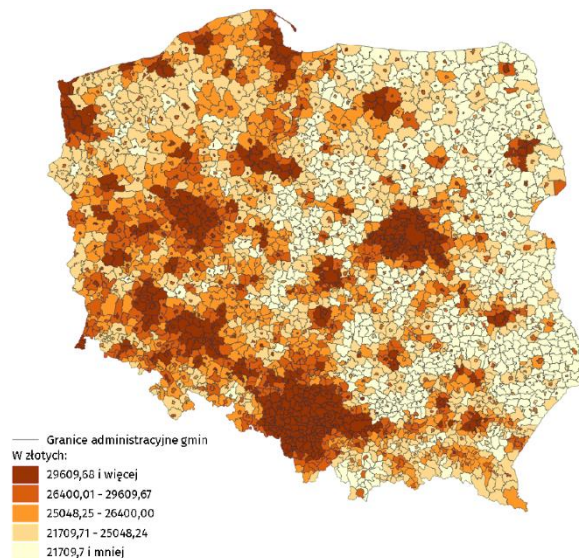
Źródło: Stratyfikacja dochodowa mieszkańców miast, GUS, Warszawa 2020.

Mapa 18. Mediana przychodów (w złotych) według województw i grup wielkościowych miast [2018].

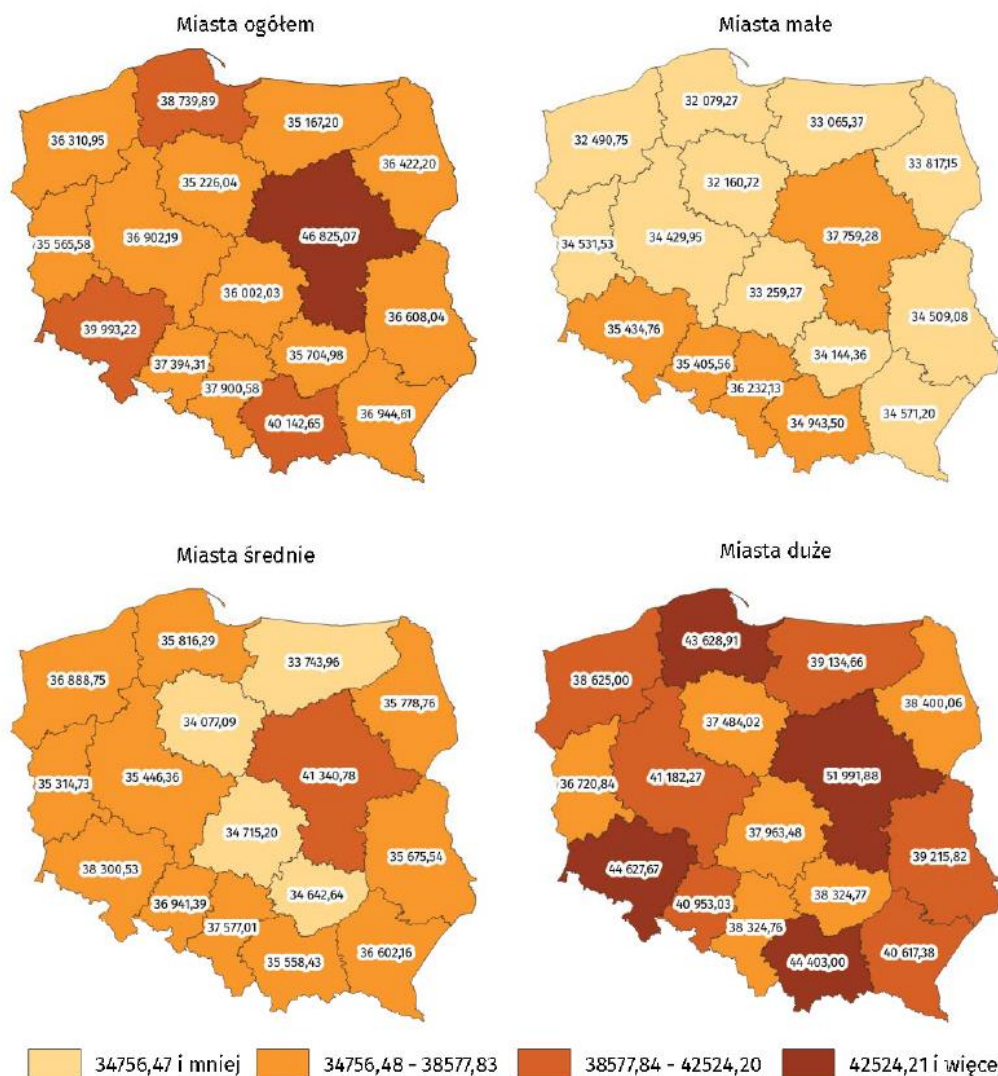
Źródło: Stratyfikacja dochodowa mieszkańców miast, GUS, Warszawa 2020.

Mapa 19. Mediana przychodów (w złotych) ludności według gmin w kraju [2018].

Źródło: Stratyfikacja dochodowa mieszkańców miast, GUS, Warszawa 2020.

Mapa 20. Mediana dochodów (w złotych) według województw i grup wielkościowych miast [2018].

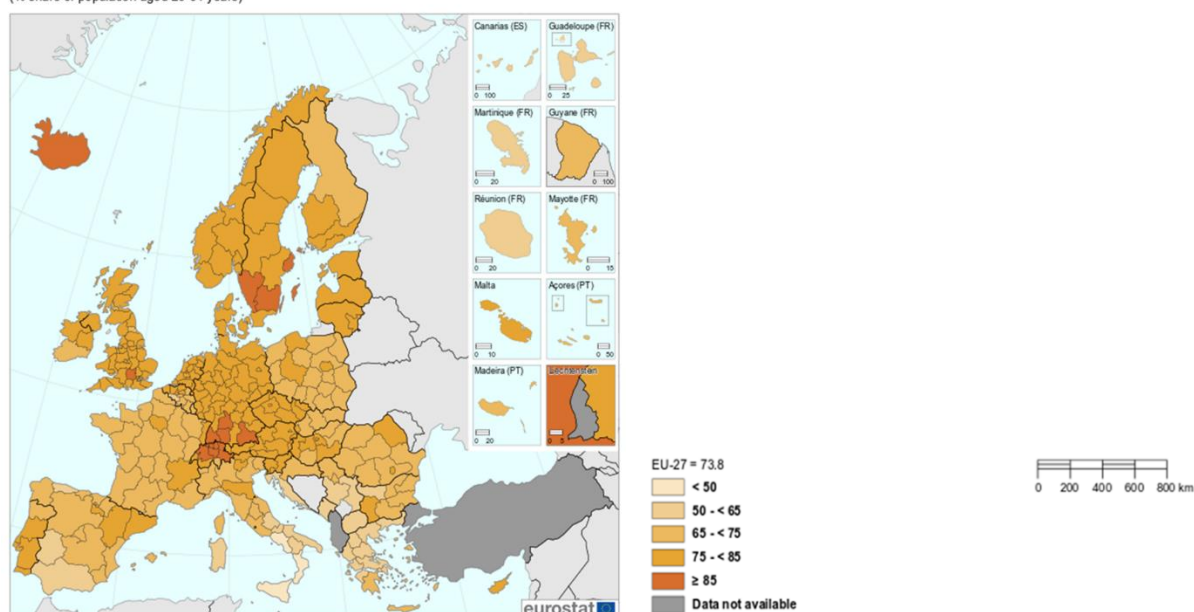
Źródło: Stratyfikacja dochodowa mieszkańców miast, GUS, Warszawa 2020.

2.3. Rynek pracy

Pracujący. Według danych Eurostatu w 2019 roku odnotowano najwyższą od 2005 roku wartość wskaźnika zatrudnienia w Unii Europejskiej (dla osób w wieku od 20 do 64 lat). Wyniosła ona 73,8%. Rozpatrując płeć zatrudnionego, różnica w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn zmniejszyła się, ale wskaźnik zatrudnienia był nadal o 11,7 p.p. wyższy w przypadku mężczyzn niż kobiet. Wartość wskaźnika zatrudnienia dla Polski wyniosła 73,0%. W województwie dolnośląskim była nieco wyższa i wyniosła 74,6%, plasując region na 4. miejscu w kraju, za miastem stołecznym Warszawą (82,3%) oraz województwami: pomorskim (75,8%) i wielkopolskim (75,6%).

Mapa 21. Wskaźnik zatrudnienia w regionach UE [2019].

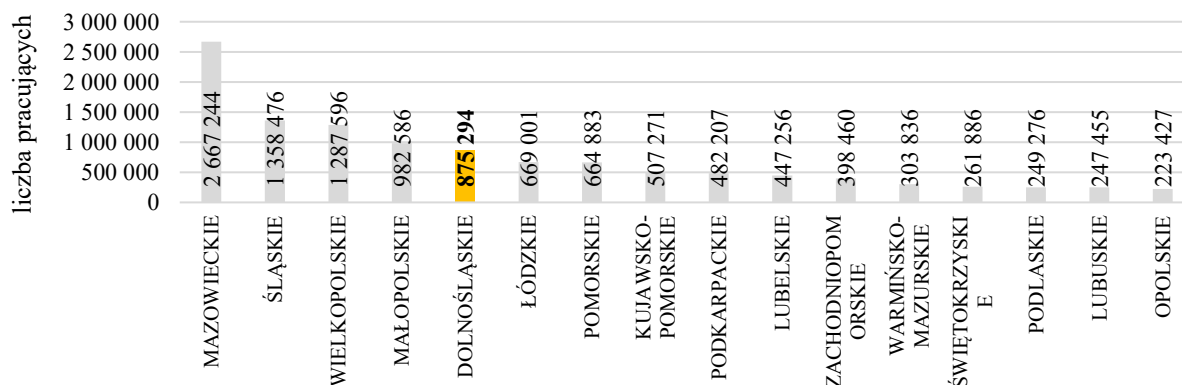
Map 4: Employment rate for nationals, by NUTS 2 regions, 2019
(% share of population aged 20-64 years)

Źródło: www.ec.europa.eu (Zatrudnienie roczne statystyki – Eurostat kwiecień 2020).

W 2019 roku rynek pracy na Dolnym Śląsku tworzyło 875 294 pracujących, co stanowiło 7,5% pracujących ogółem w Polsce. Jednocześnie region był piątym rynkiem pracy w kraju, ustępując pod tym względem Mazowszu (2,66 mln pracujących), Śląskowi (1,35 mln), Wielkopolsce (1,28 mln) oraz Małopolsce (982,5 tys.).

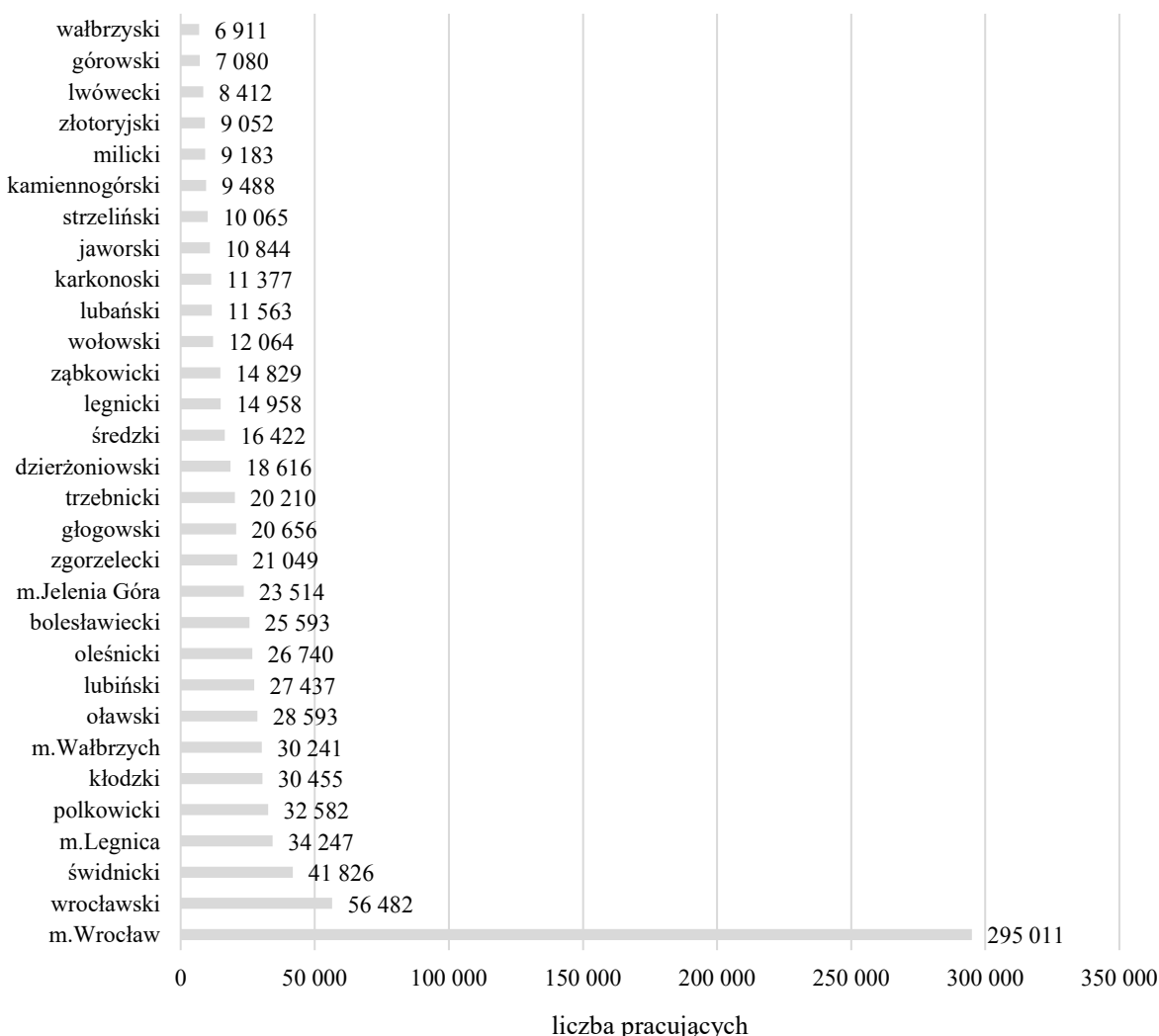
Wykres 23. Liczba pracujących według województw w Polsce [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

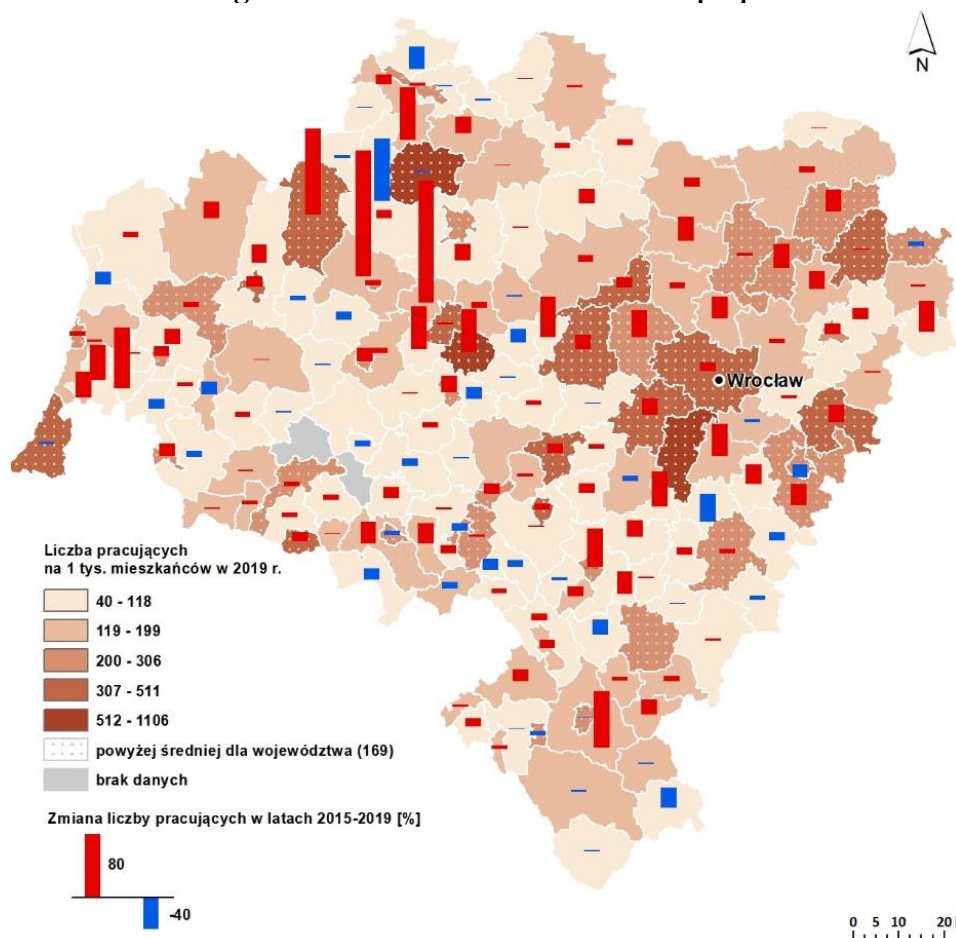
Od 2015 roku liczba ta wzrosła o 5,7% z poziomu 827 770 osób. 77% (675 248 osób) ze wskazanej liczby pracowała w sektorze przedsiębiorstw prywatnych, co było wynikiem nieco wyższym niż średnio w Polsce (74%). Największą liczbę pracujących w regionie skupiał Wrocław (295,0 tys. osób; 33%) wraz z powiatem wrocławskim (56,4 tys.; 6,3%), trzecim zaś co do wielkości rynkiem pracy w województwie był powiat świdnicki (41,8 tys.; 4,7%). Najmniejszą liczbą pracujących wykazywały się takie powiaty jak: wałbrzyski z 6,9 tys. pracujących oraz górowski z 7,0 tys. pracującymi. Dla analizy porównawczej wewnętrznych zróżnicowań w regionie warto przyrzeć się statystycznej wielkości lokalnych rynków pracy poszczególnych jednostek wyrażonej liczbą osób pracujących w danej gminie przypadających na 1000 mieszkańców. Pod tym względem zdecydowanym liderem w 2019 roku była gmina Kobierzyce z 1 106 pracującymi, natomiast na drugim miejscu znalazła się gmina Polkowice, gdzie wartość tego wskaźnika wyniosła 959 osób. Dla porównania wartość przeciętna w regionie wynosiła 276 pracujących, przy 255 w kraju. Ogólnie najsilniejszymi pod tym względem rynkami pracy były gminy otaczające Wrocław oraz sama stolica regionu (452 pracujących), a także gminy Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (oprócz wspomnianych Polkowic, Legnickie Pole 802 osoby). Najniższe wartości, trzykrotnie mniejsze od średniej na Dolnym Śląsku, wskaźnik osiągnął w takich gminach jak: Pęcław (40 osób), Janowice Wielkie (44), Jemielno (51) oraz Lubomierz (55).

Wykres 24 Liczba pracujących w powiatach Dolnego Śląska [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Mapa 22. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminach Dolnego Śląska w 2019 roku oraz zmiana wartości tego wskaźnika w latach 2015-2019 [%].

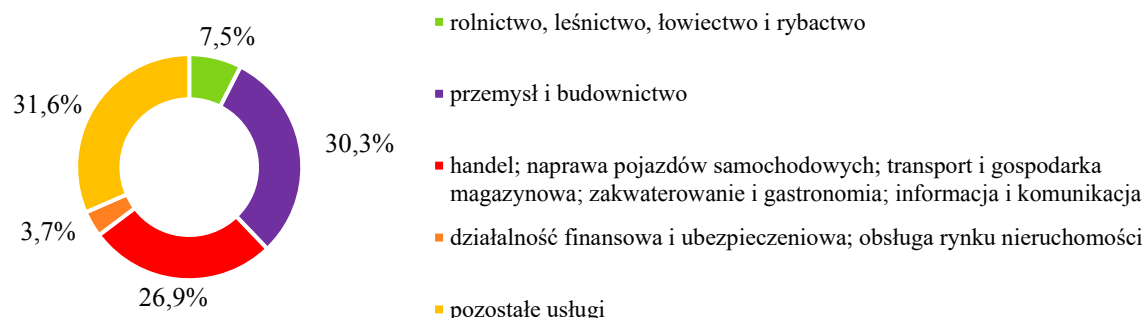
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Interesującym zagadnieniem może być także zmiana procentowa liczby pracujących w odniesieniu do 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach regionu. Na tle wszystkich jednostek szczególnie wyróżniały się takie gminy jak: Chojnów i Miłkowice, gdzie liczba pracujących od 2015 do 2019 roku wzrosła ponad 2,5-krotnie. Rynek pracy w Chojnowie w 2015 roku tworzyło 71 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, natomiast w 2019 roku były to już 182 osoby. W Miłkowicach odpowiednio 50 i 126 osób. Na uwagę zasługuje także gmina Gromadka, gdzie wartość omawianego wskaźnika uległa podwojeniu (ze 169 do 350 pracujących). Jednocześnie największy ubytek wartości badanego wskaźnika zaznaczył się w gminie Radwanice (-75% z 259 do 66 pracujących), a także w gminie Borów (-33% z 88 do 59 osób) i Kotła (-26% z 87 do 64 osób). Ogółem spadek wartości wskaźnika dotyczył niemal jednej trzeciej wszystkich gmin województwa dolnośląskiego (46 jednostek).

Dynamikę rynku pracy może obrazować saldo liczby nowych i zlikwidowanych miejsc pracy. W województwie dolnośląskim wynosiło ono w 2019 roku 29 tys. miejsc (51,5 tys. nowych w stosunku do 22,5 tys. zlikwidowanych), co dawało pod tym względem regionowi 6. pozycję w kraju. Można również dodać, że od 2015 roku wartość ta rokrocznie była do siebie zbliżona i zawsze liczba nowych miejsc pracy przewyższała zlikwidowane (w najwyższym stopniu w 2017 roku – saldo wynoszące 36,9 tys. miejsc). Jednocześnie rynek dolnośląski skupiał niemal 8% nowych miejsc pracy w Polsce (6. miejsce w kraju).

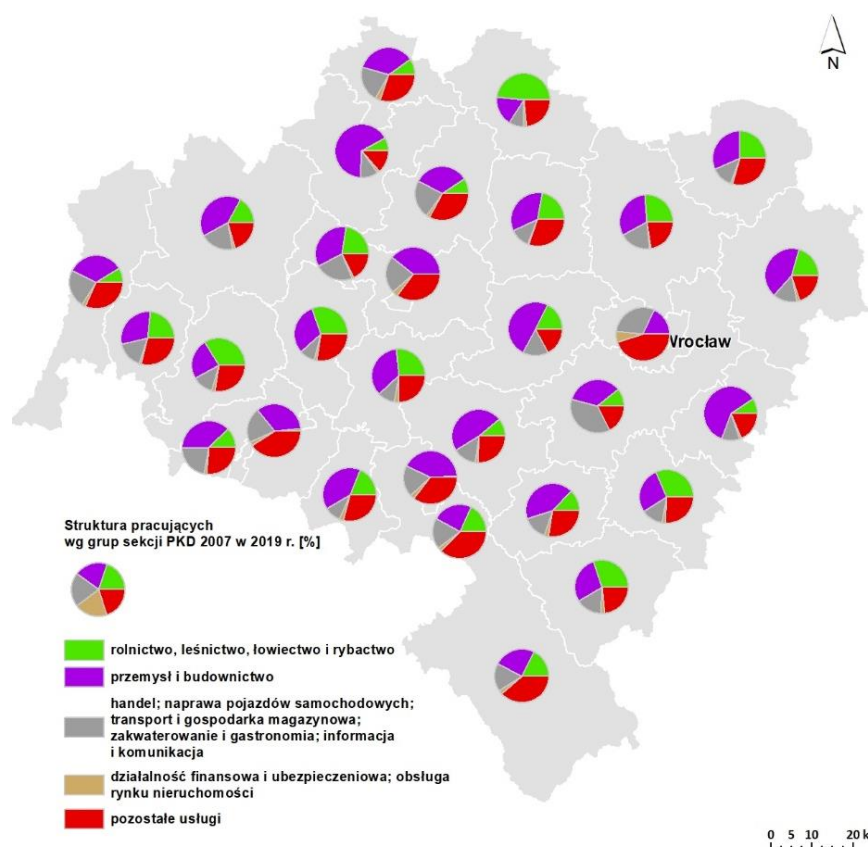
Pracujący na Dolnym Śląsku w największym stopniu związani byli z działalnością zaliczaną wg PKD 2007 do pozostałych usług (31,5%), choć ich udział nieznacznie tylko przewyższał pracujących w przemyśle i budownictwie (30,3%). Najmniejszy odsetek osób związany był z działalnością finansową i ubezpieczeniową, a także obsługą rynku nieruchomości (3,7%). Warto nadmienić, że na przestrzeni ostatnich lat struktura ta jest dość stała (w 2015 roku wiodący udział również miały pozostałe usługi oraz przemysł i budownictwo – odpowiednio 31,8% oraz 30,4%, a najmniejszym udziałem wykazywała się ta sama grupa działalności co w 2019 roku skupiając 4,2% pracujących). Dodatkowo odsetek pracujących w poszczególnych grupach sekcji PKD 2007 był także zbliżony do średnich wartości w Polsce, z wyjątkiem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, gdzie przeciętnie w kraju pracowało 15,0% pracujących, a na Dolnym Śląsku było to tylko 7,5%.

Wykres 25. Struktura pracujących na Dolnym Śląsku wg grup sekcji PKD 2007 (%) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Mapa 23. Pracujący wg grup sekcji PKD 2007 w powiatach Dolnego Śląska (%) [2019].

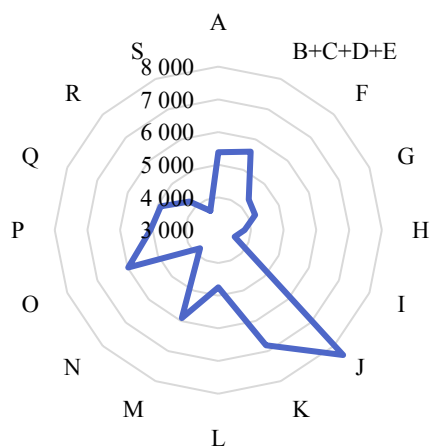

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Zgodnie ze strukturą pracujących według grup sekcji PKD 2007 najbardziej rolniczymi powiatami, skupiającymi ponad jedną trzecią wszystkich pracujących, były: górowski (48%), lwówecki (34%), strzeliński (32%), złotoryjski (31%) oraz ząbkowicki (30%). Rynek pracy o charakterze przemysłowym obecny był przede wszystkim w powiatach, gdzie zlokalizowane są duże zakłady przemysłu wydobywczego i przetwórczego w regionie: w powiecie polkowickim 66% pracujących związanych było z przemysłem i budownictwem, w powiecie oławskim 60%, natomiast w powiatach średzkim i świdnickim odpowiednio 49 i 48%. Największe miasta regionu to rynki typowo usługowe. Łącznie wszystkie rodzaje działalności tego typu skupiały we Wrocławiu 81% pracujących, w Jeleniej Górze 64%, w Legnicy 60% natomiast w Wałbrzychu 57%.

Pracownicy na Dolnym Śląsku mogli liczyć w 2019 roku na przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynoszące 5 040,29 zł brutto, zatem niemal o jedną trzecią więcej niż w 2015 roku (3 960,48 zł). Warto zauważyć, że było to więcej niż średnio w Polsce (4 920,09 zł). W porównaniu do innych regionów wyższe wynagrodzenie niż w województwie dolnośląskim osiągnęli jedynie pracujący na Mazowszu (5 942,59 zł). Najlepiej zarabiającymi, otrzymującymi przeciętnie 8 397,43 zł, byli pracownicy związani z informacją i komunikacją (sekcja J), a także działalnością finansową i ubezpieczeniową (sekcja K, 6 813,96 zł). Najslabiej opłacaną branżą była pozostała działalność usługowa (sekcja S) ze średnim wynagrodzeniem wynoszącym 3 641,8 zł. Należy w tym miejscu przypomnieć, że to właśnie ten rodzaj działalności skupiał największą grupę pracujących na Dolnym Śląsku (31,6%).

Wykres 26. Przeciętne wynagrodzenie brutto wg sekcji PKD 2007 (zł) [2019].

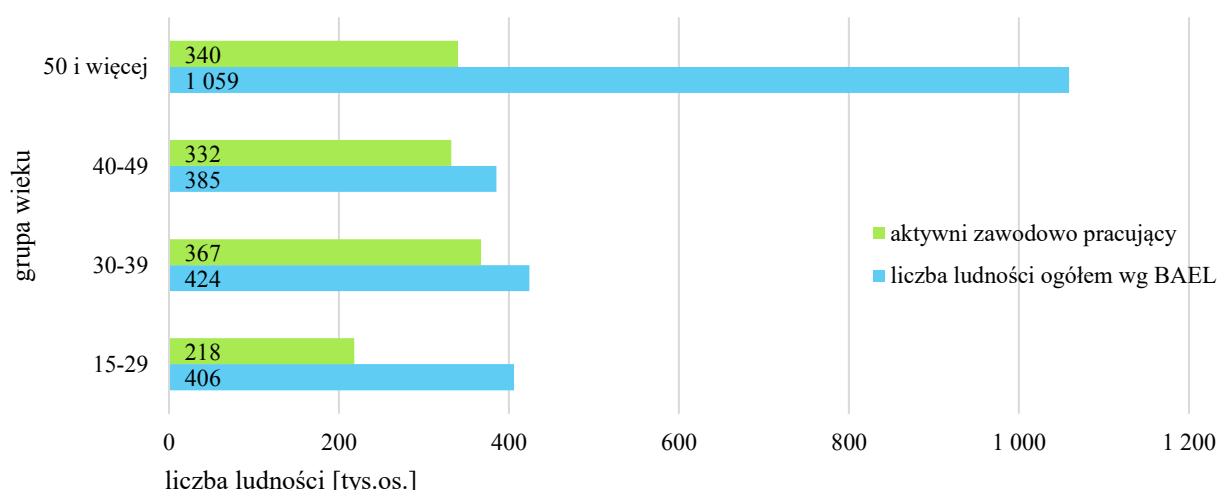

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Aktualne funkcjonowanie rynku pracy, a w szczególności w perspektywie kolejnych lat, można również rozpatrywać biorąc pod uwagę wiekową strukturę pracowników. Zgodnie z przeprowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny badaniem aktywności ekonomicznej mieszkańców (BAEL)¹⁶ rynek aktywnych zawodowo pracujących na Dolnym Śląsku tworzyły w 2019 roku przede wszystkim osoby w wieku od 30 do 49 lat (łącznie 699 tys. osób, 56% ogółu). Najmłodsi pracujący mający mniej niż 30 lat, to jedynie 17% ogólnej liczby aktywnych zawodowo pracujących (218 tys. osób).

¹⁶ Badanie przeprowadzane jest raz na kwartał metodą reprezentacyjną. Uczestniczą w nich wybrane gospodarstwa domowe w wylosowanych mieszkaniach, a uzyskane na drodze badania ankietowego wyniki są uogólniane dla ludności całego kraju. Badanie obejmuje łącznie 54,7 tys. mieszkań w całej Polsce.

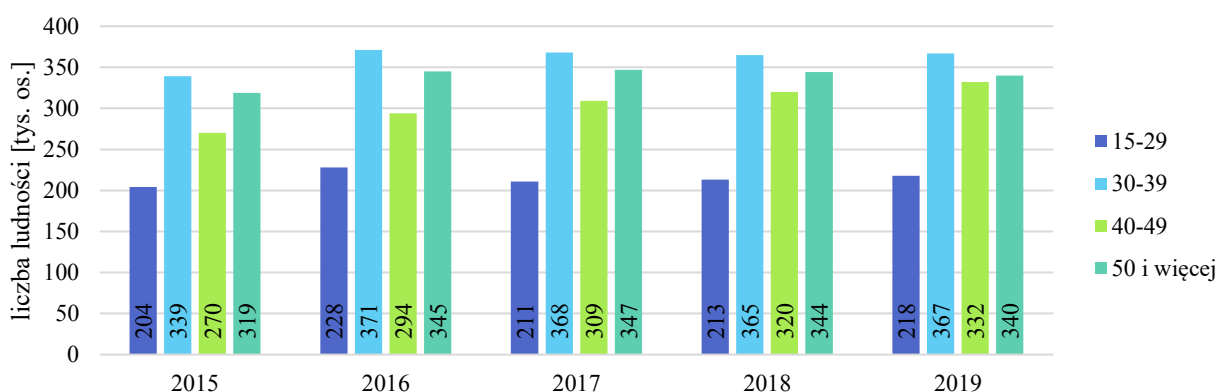
Wykres 27. Liczba ludności ogółem i aktywnych zawodowo pracujących wg BAEL na Dolnym Śląsku (tys. os.) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Na przestrzeni lat 2015-2019 uwidacznia się wyraźne starzenie się aktywnych zawodowo pracujących: wśród najstarszych pracowników w wieku 50 lat i więcej przybyło 21 tys. osób, natomiast grupa wiekowa 40-49 lat powiększyła się o 52 tys. osób. Jednocześnie liczba najmłodszych pracowników w regionie w badanych latach zwiększyła się tylko nieznacznie o 14 tys. osób, stanowiąc zarówno w 2015 jak i 2019 roku zbliżony udział w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo pracujących (odpowiednio 17% i 18%). Tymczasem odsetek osób, których wiek przekraczał 40 lat stanowił ponad połowę badanej grupy.

Wykres 28. Liczba ludności aktywnej zawodowo pracującej wg BAEL w grupach wiekowych w województwie dolnośląskim (tys. os.) [2015-2019].

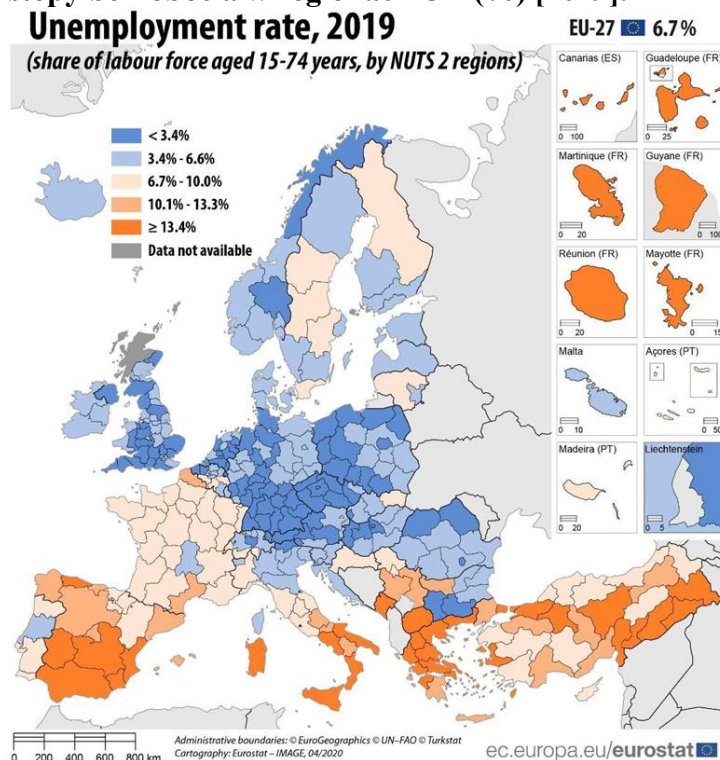

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Bezrobocie. Analiza stopy bezrobocia w krajach Unii Europejskiej przeprowadzona w badaniach Eurostatu z 2019 roku wskazała, że spośród 239 regionów UE¹⁷, 66 miało stopę bezrobocia poniżej 3,4%, czyli połowę średniej UE (6,7%). Wśród krajów z wartością wskaźnika poniżej średniej UE znalazła się Polska, a w 11 regionach kraju stopa bezrobocia wyniosła poniżej 3,4%, w tym w województwie dolnośląskim (3,3%).

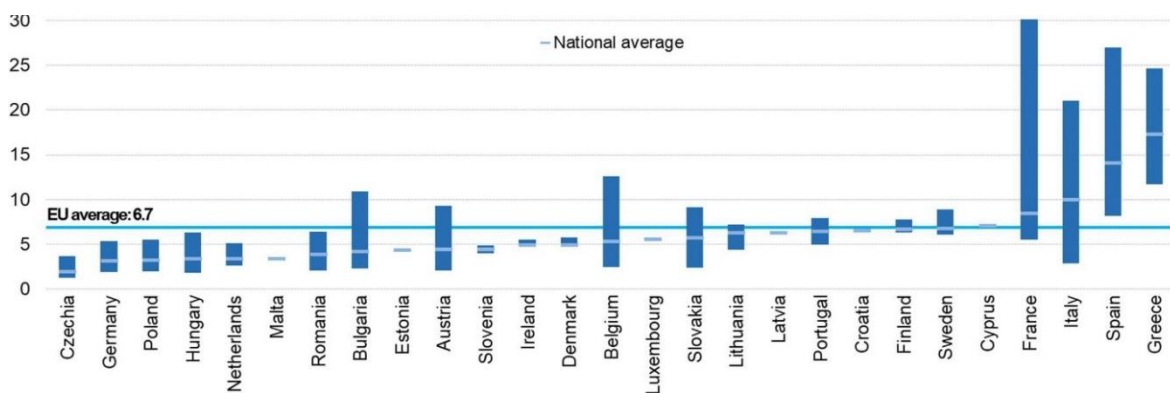
¹⁷ Dla których dostępne były dane.

Mapa 24. Wskaźnik stopy bezrobocia w regionach UE (%) [2019].

Źródło: www.ec.europa.eu (Bezrobocie w regionach UE – Eurostat 69/2020 - 24 kwietnia 2020).

Wykres 29. Zakresy stopy bezrobocia obrazujące najniższe oraz najwyższe wartości wskaźnika w regionach UE [2019].

The bar shows for each Member State the range from the region with the lowest value to the region with the highest value.

ec.europa.eu/eurostat

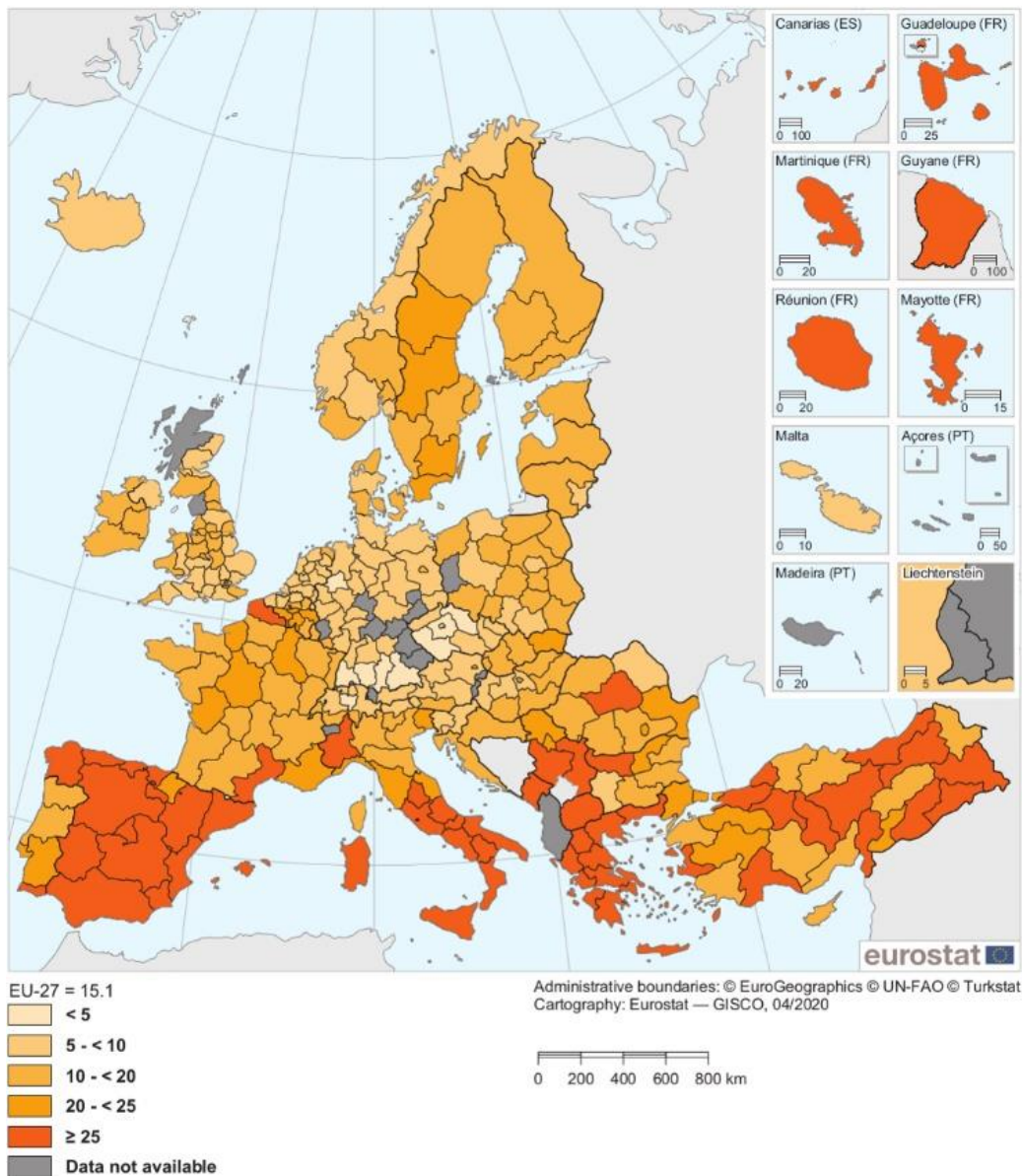
Źródło: www.ec.europa.eu (Bezrobocie w regionach UE – Eurostat 69/2020 - 24 kwietnia 2020).

W 2019 roku według danych Eurostatu średnia stopa bezrobocia młodych ludzi w wieku od 15 do 24 lat w UE wynosiła 15,1%. W Polsce wartość wskaźnika osiągnęła 9,9%, przy czym jego rozpiętość wyniosła od 6,9% w mieście stołecznym Warszawie do 18,0% w województwie lubelskim. Na Dolnym Śląsku wskaźnik wyniósł 10,3%, co dało województwu 6. miejsce w kraju za Warszawą oraz województwami: śląskim, pomorskim, wielkopolskim oraz małopolskim. W ponad 83% regionów UE¹⁸ stopa bezrobocia wśród młodych ludzi była co najmniej dwa razy wyższa niż całkowita stopa bezrobocia w tym samym regionie. W województwie dolnośląskim była ona ponad 3 razy wyższa.

¹⁸ Dla których dostępne były dane.

Mapa 25. Stopa bezrobocia młodych ludzi w wieku od 15 do 24 lat w regionach UE (%) [2019].

Youth unemployment rate, 2019
(%, share of labour force aged 15-24 years, by NUTS 2 regions)

Note: includes data of low reliability for some regions (too many to document). Bulgaria (except Severozapaden (BG31)), Mecklenburg-Vorpommern (DE80), Detmold (DE4), Ionia Nisia (EL62), Közép-Dunántúl (HU21), Zachodniopomorskie (PL42), Warmińsko-mazurskie (PL62), Świętokrzyskie (PL72) and Alentejo (PT18): 2018. Gießen (DE72), Lüneburg (DE93), Koblenz (DEB1), Limousin (FR12), Corse (FRM0), Nyugat-Dunántúl (HU22), Zeeland (NL34), Tirol (AT33), Podlaskie (PL84), București-Ifov (RO32) and Bratislavský kraj (SK01): 2017. Tübingen (DE14), Saarland (DEC0), Kärnten (AT21), Salzburg (AT32), Vest (RO42), North Eastern Scotland (UKM5), Hedmark og Oppland (NO02), Trøndelag (NO06) and Nord-Norge (NO07): 2016. Mittelfranken (DE25), Dresden (DED2), Opolskie (PL52), Algarve (PT15) and Cornwall and Isles of Scilly (UKK3): 2015.

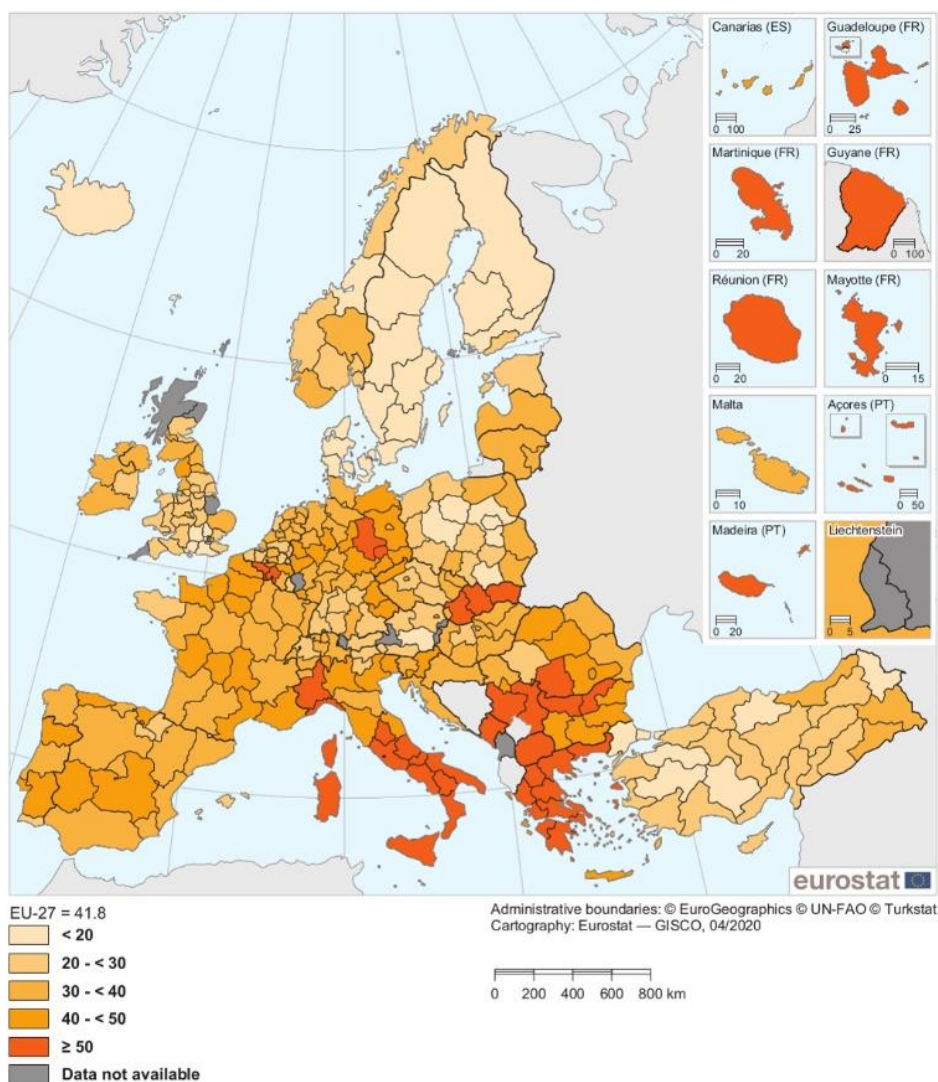
Source: Eurostat (online data code: lfst_r_lfu3rt)

Źródło: www.ec.europa.eu (Bezrobocie w regionach UE – Eurostat 69/2020 - 24 kwietnia 2020).

W prawie jednej piątej regionów UE większość bezrobotnych w 2019 roku pozostawała bez pracy przez co najmniej rok. Udział bezrobocia długotrwałego, który Eurostat definiuje jako odsetek osób bezrobotnych pozostających bez pracy przez 12 miesięcy lub dłużej, wyniósł w UE średnio 41,8%. W Polsce, według dostępnych danych, wartość wskaźnika była niemal połowę niższa i wyniosła 21,6%. Z uwagi na małą liczebność próby dla województwa dolnośląskiego Eurostat nie podał wartości wskaźnika dla regionu. Dostępne dane wskazują, że wartości wskaźnika w województwie dolnośląskim znajdowały się w przedziale od 20% do <30%.

Mapa 26. Długotrwałe bezrobocie w regionach UE (%) [2019/].

Long-term unemployment share, 2019
(%, share of unemployed persons aged 15-74 years, by NUTS 2 regions)

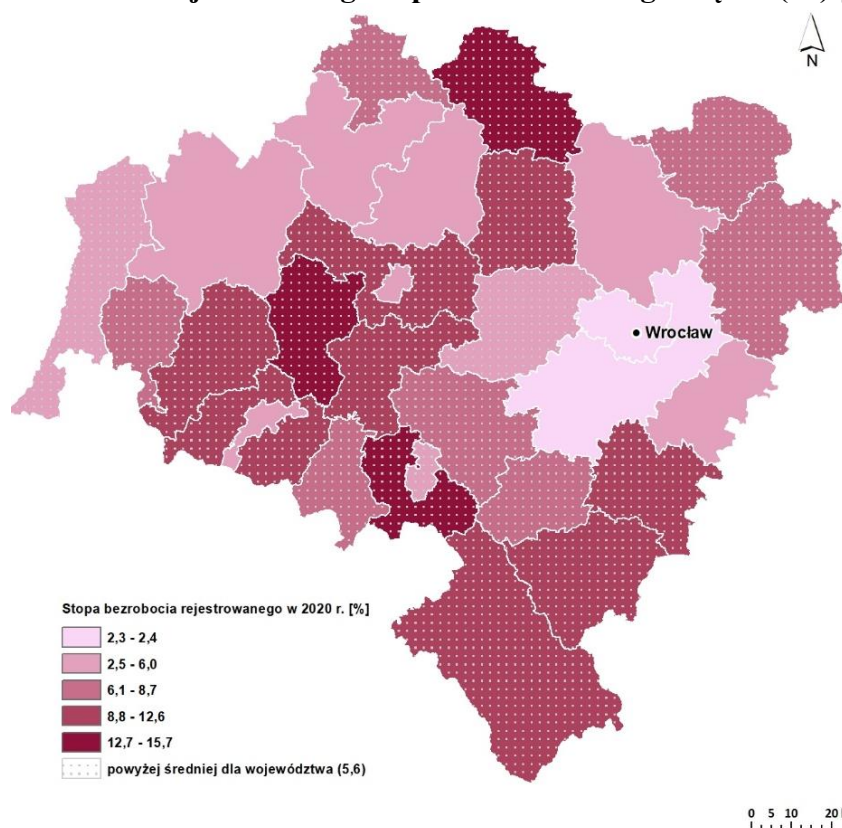

Note: includes data of low reliability for some regions (too many to document). Tübingen (DE14), Niederbayern (DE22), Oberpfalz (DE23), Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste (ITC2), Nyugat-Dunántúl (HU22), Kärnten (AT21), Zachodniopomorskie (PL42), Dolnośląskie (PL51), Pomorskie (PL63), Warszawski stołeczny (PL91), Övre Norrland (SE33), Southern Scotland (UKM9), Iceland, Agder og Rogaland (NO04) and Vestlandet (NO05): 2018, Oberfranken (DE24), Corse (FRM0), Podlaskie (PL84), North Yorkshire (UKE2), East Wales (UKL2) and Sør-Østlandet (NO03): 2017, Unterfranken (DE26), Tirol (AT33), Lubuskie (PL43), Dorset and Somerset (UKK2), Hedmark og Oppland (NO02), Trøndelag (NO06) and Nord-Norge (NO07): 2016, Opolskie (PL52), Cumbria (UKD1) and Cheshire (UKD6): 2015.
Source: Eurostat (online data code: lfst_r_ifu2ltu)

Źródło: www.ec.europa.eu (Bezrobocie w regionach UE – Eurostat 69/2020 - 24 kwietnia 2020).

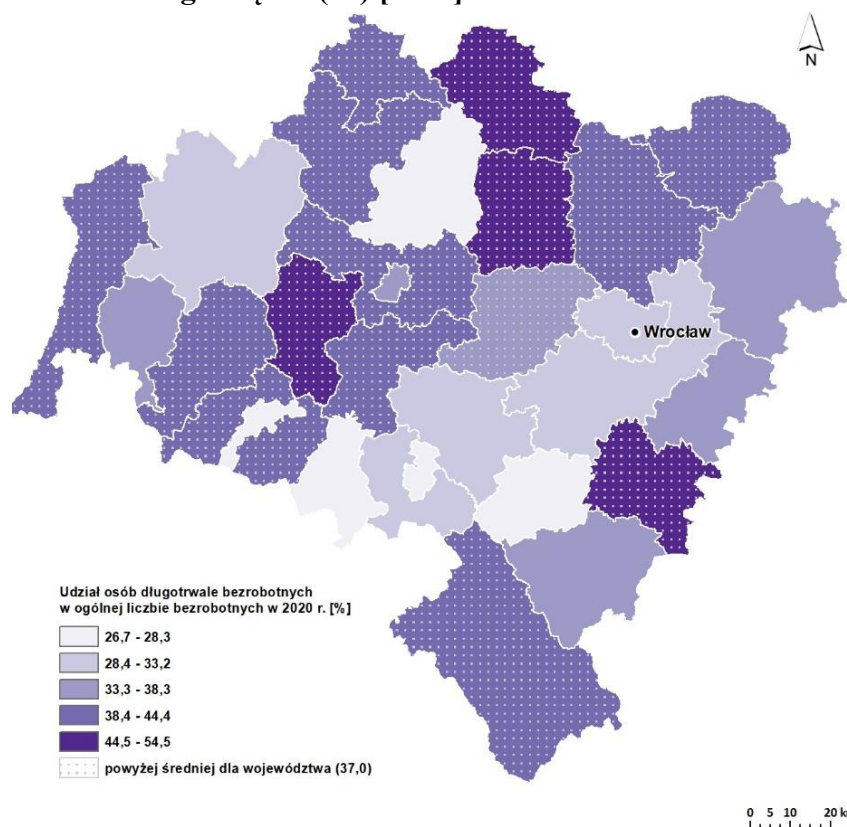
W 2020 roku stopa bezrobocia na Dolnym Śląsku wyniosła jedynie 5,6%, co było trzecim najniższym wynikiem wśród pozostałych województw i wartością niższą niż przeciętna w Polsce wynosząca 6,2%. Korzystniejsza sytuacja pod tym względem była jedynie w województwie mazowieckim (5,2%) i małopolskim (5,3%). Jeszcze w 2015 roku kształtowała się ona w regionie na poziomie 8,5% (w Polsce 9,7%). Trzeba jednak podkreślić, że zróżnicowanie wewnętrzne w regionie jest pod tym względem znaczące: o ile takie powiaty jak Wrocław (2,4%) czy powiat wrocławski (2,3%), a także Jelenia Góra (4,5%), powiaty oławski (4,9%) i polkowicki (4,9%), wypadają bardzo dobrze nawet na tle niskiej średniej wojewódzkiej, o tyle niemal w jednej trzeciej powiatów Dolnego Śląska stopa bezrobocia przekraczała 10%. Najmniej korzystna sytuacja pod tym względem była w jednostkach położonych peryferyjnie na północy i południu regionu: powiaty górski i wałbrzyski (odpowiednio 15,7% oraz 14,9%), a także złotoryjski i kłodzki (13,8% oraz 12,6%).

Mapa 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Mapa 28. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].

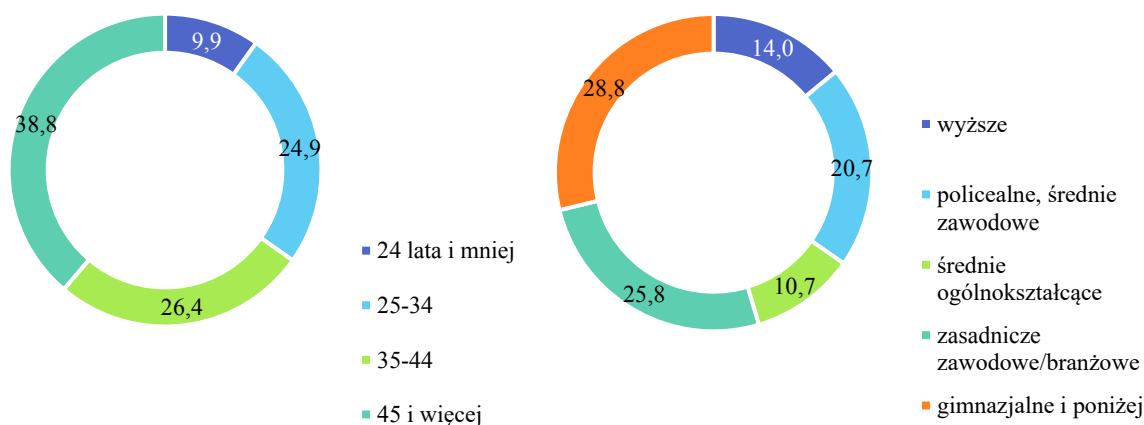

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Spośród osób bezrobotnych w regionie w 2020 roku 37% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, a zatem pozostające bez zatrudnienia przez okres dłuższy niż 12 (w wieku powyżej 25 lat) lub 6 miesięcy (w wieku poniżej 25 lat). Wskaźnik ten był zbliżony dla Polski, wynosząc 39,7%. Najmniej korzystna sytuacja pod tym względem notowana była w powiecie wołowskim, gdzie ponad połowa bezrobotnych to osoby długotrwale pozostające bez pracy (54,5%). Tylko nieco lepiej było w takich powiatach jak: złotoryjski (47,4%), strzebiński (46,6%) czy górowski (46,5%). Najmniejszy odsetek osób długotrwale nie podejmujących pracy wystąpił w Jeleniej Górze (26,7%), powiecie dzierżoniowskim (27,2%) i kamiennogórskim (28,0%), a także lubińskim (28,1%) i w Wałbrzychu (28,3%).

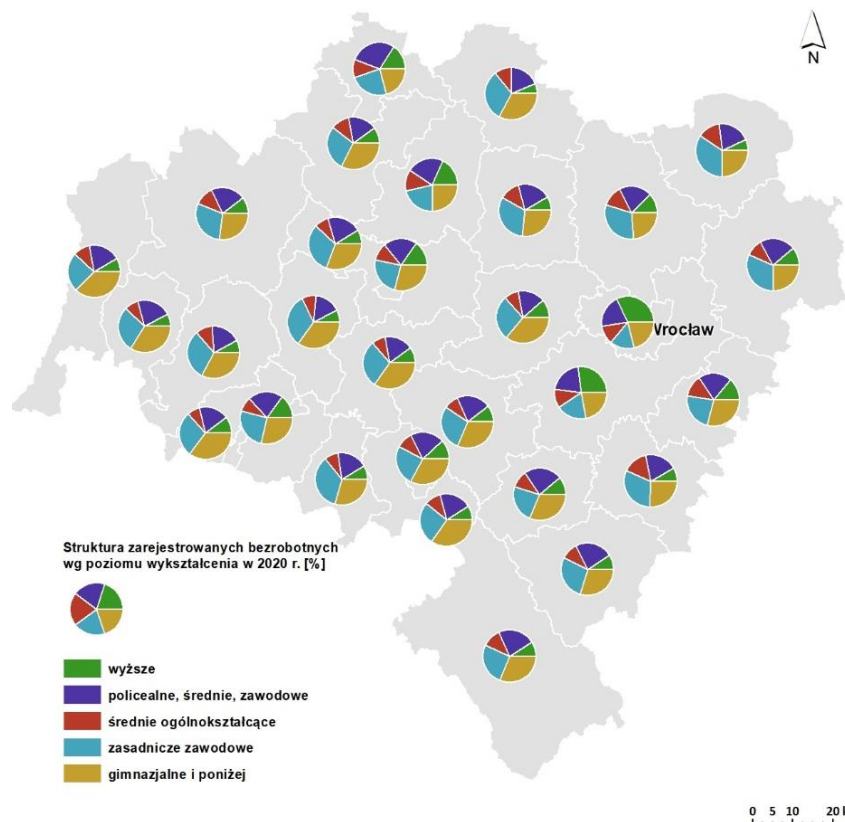
Biorąc pod uwagę strukturę wiekową oraz wg poziomów wykształcenia w województwie dolnośląskim można stwierdzić, że najtrudniej znaleźć lub utrzymać pracę osobom powyżej 45. roku życia posiadającym wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i niższe. Wśród bezrobotnych osoby najstarsze stanowiły niemal 40%, zaś te ze wskazanymi poziomami wykształcenia łącznie ponad połowę pozostających bez pracy. Dodatkowo dobrym miernikiem ilustrującym te trudności jest odsetek długotrwale bezrobotnych w wieku 55-64 lata wśród osób bezrobotnych w tym przedziale wieku. W 2020 roku na Dolnym Śląsku wyniósł on 49,2% (w Polsce 51,3%), co oznacza, że niemal co druga osoba zarejestrowana w urzędzie pracy i mająca więcej niż 55 lat pozostaje bez zatrudnienia przez co najmniej 12 miesięcy. Najmniejszy udział wśród bezrobotnych wykazywały osoby młode, które nie ukończyły jeszcze 24 lat – 9,9% (co niewątpliwie związane jest z opóźnionym wejściem na rynek pracy dużej grupy osób w tej kategorii wieku związanym z kontynuacją kształcenia). Jednocześnie względnie najmniej było osób bezrobotnych wykazujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,7%).

Wykres 30. Struktura bezrobotnych wg wieku i poziomów wykształcenia w województwie dolnośląskim (%) [2020].

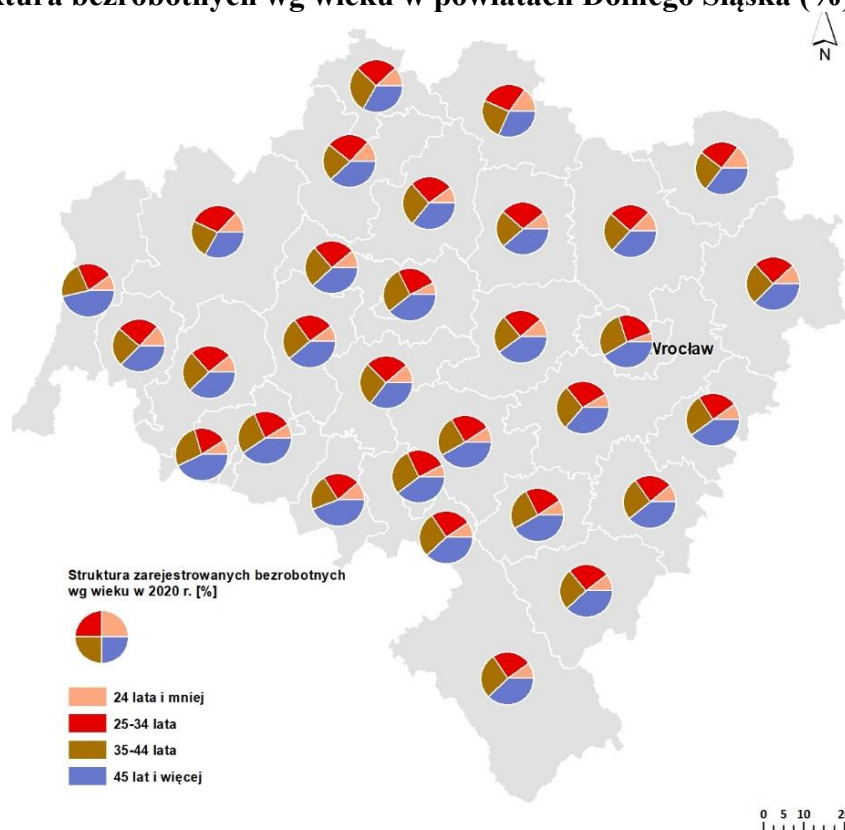
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

Mapa 29. Struktura bezrobotnych wg poziomu wykształcenia w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

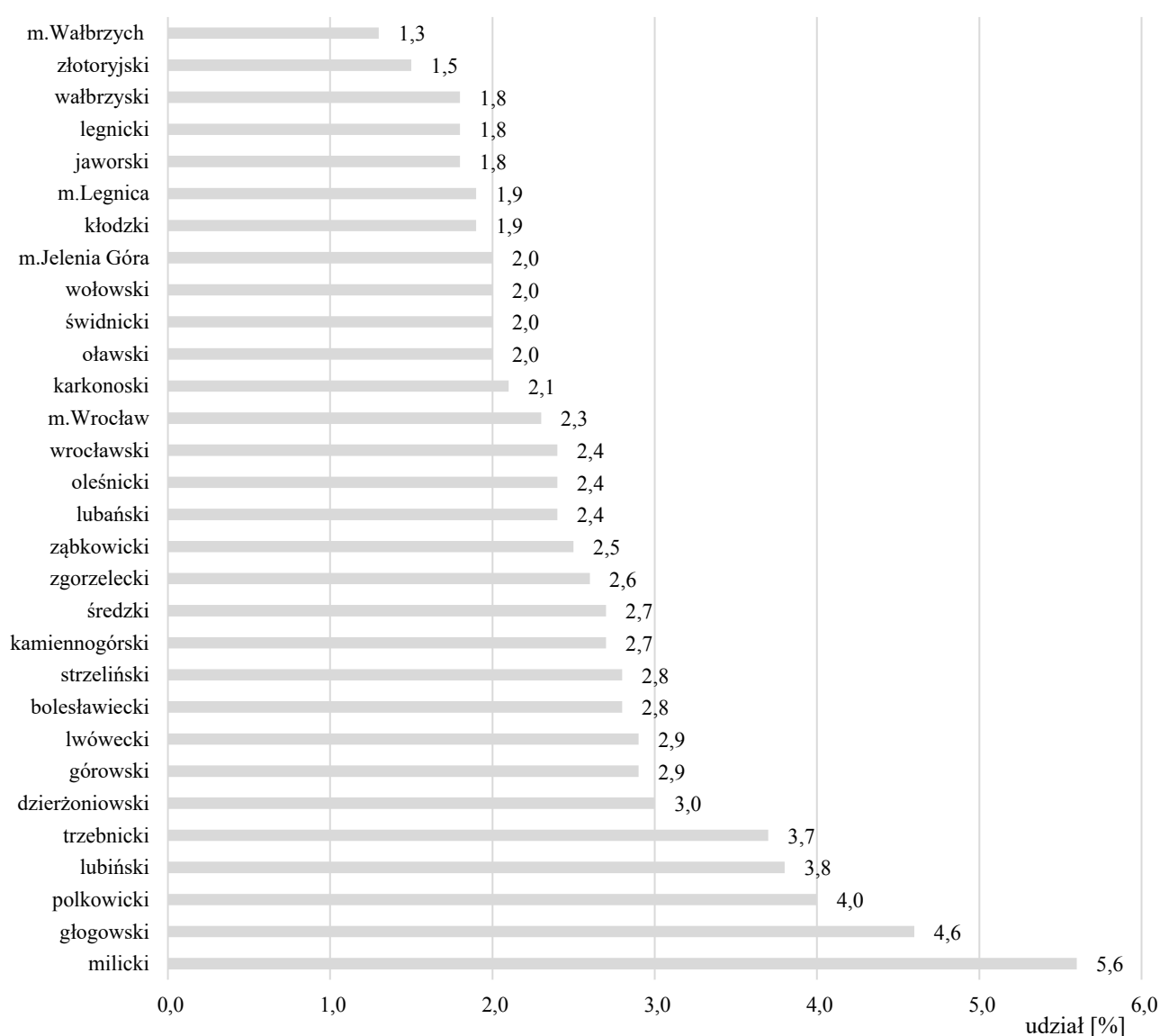
Mapa 30. Struktura bezrobotnych wg wieku w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

W tym miejscu można przyrzeć się również sytuacji szczególnej grupy osób bezrobotnych jaką są absolwenci¹⁹. Na Dolnym Śląsku ich udział wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych wynosił w 2020 roku 2,4%, co było wynikiem niższym niż przeciętnie w Polsce (3,5%). Od 2016 roku utrzymuje się on na zbliżonym poziomie, choć jego wartość jest dość zróżnicowana w poszczególnych powiatach regionu. Choć większość z nich oscyluje wokół wartości średniej (między 2 a 2,8%), kilka jednostek znacząco się wyróżnia. Największy odsetek absolwentów wśród osób bezrobotnych był notowany w powiecie milickim (5,6%) oraz głogowskim (4,6%), polkowickim (4,0%), lubińskim (3,8%), a także trzebnickim (3,7%). Najmniejszy udział osób wskazanej grupy wśród bezrobotnych notowany był w Wałbrzychu (1,3%) i powiecie złotoryjskim (1,5%).

Wykres 31. Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].

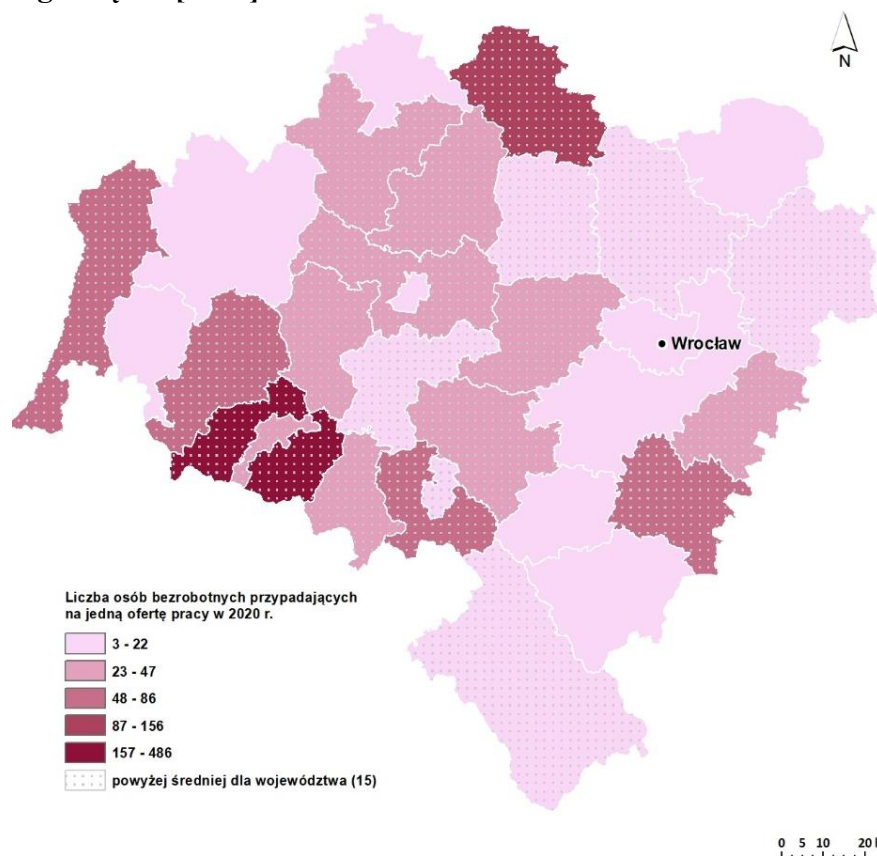

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

¹⁹ Absolwent w rozumieniu ustawy z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1995 r. nr 1, poz. 1 z późn.zm.) to absolwent szkoły ponadpodstawowej. Za absolwenta uznaje się osobę przez okres 12 miesięcy od daty uzyskania dyplomu poświadczającego zakończenie przez nią edukacji.

W 2020 roku na Dolnym Śląsku jedna oferta pracy dostępna w urzędzie pracy przypadała na 15 bezrobotnych, co było wynikiem niższym niż przeciętnie w Polsce (24 osoby). Najtrudniejsza sytuacja pod tym względem była w powiecie kamiennogórskim, gdzie było to 486 osób, a także górowskim – 156 bezrobotnych na jedną ofertę pracy. W powiatach: wrocławskim, lubińskim, miasta Wrocław i bolesławieckim wartości wskaźnika były najniższe (odpowiednio 3, 4, 7 i 8 bezrobotnych na jedną ofertę pracy).

Mapa 31. Liczba osób bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy w powiatach Dolnego Śląska [2020].

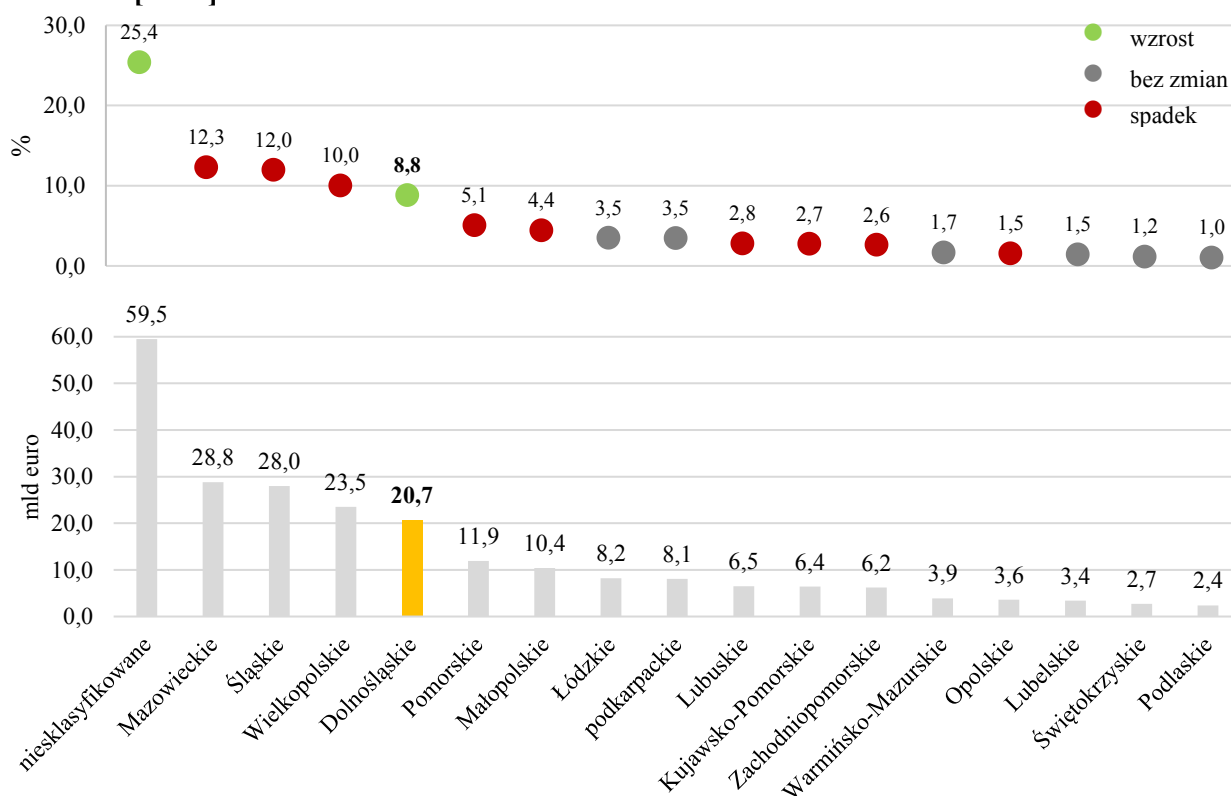

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie GUS.

2.4. Handel zagraniczny i bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Handel zagraniczny. W 2019 roku w Polsce odnotowano dodatnie saldo obrotów towarowych handlu zagranicznego. Wartość eksportu z kraju wyniosła blisko 234 mld euro, a importu kształtowała się na poziomie około 230 mld euro. **Eksport** towarów i usług stanowi ważny element wzrostu gospodarczego Dolnego Śląska. Jego wartość w 2019 roku wyniosła w regionie 20,7 mld euro, co klasyfikowało go do czołówki liderów eksportowych, z udziałem 8,8% w kraju. Dolny Śląsk zakwalifikował się na 4. miejscu, po takich województwach jak: mazowieckie (28,8 mld euro), śląskie (28,0 mld euro) i wielkopolskie (23,5 mld euro). Również i w tym roku województwo dolnośląskie osiągnęło największy roczny wzrost eksportu, wynoszący około 2,3 mld euro. W 4 regionach²⁰ w kraju dynamika wartości eksportu była wyższa niż w 2018 roku, największy jej wzrost nastąpił w województwie dolnośląskim, a wartość eksportu rok do roku wzrosła tu w najwyższym stopniu (12,8%). Region był również jedynym, w którym odnotowano wzrost wartości **wskaźnika kontrybucji**, czyli udziału województwa w generowaniu ogółu eksportu dla kraju. Zwiększył się on z poziomu 8,4% w 2018 roku, do wspomnianych powyżej 8,8%. Na sytuację wpływ miał między innym wzrost wartości kategorii „niesklasyfikowane” (z poziomu 52,3 mld euro w 2018 roku do 59,5 mld euro w 2019 roku) i jej udziału w generowaniu krajowego eksportu z 23,9% do 25,4%, w skutek czego 9 województw, zanotowało spadki wartości wskaźnika kontrybucji.

Wykres 32. Wartość eksportu wg województw i ich udział w generowaniu eksportu w kraju [2019].

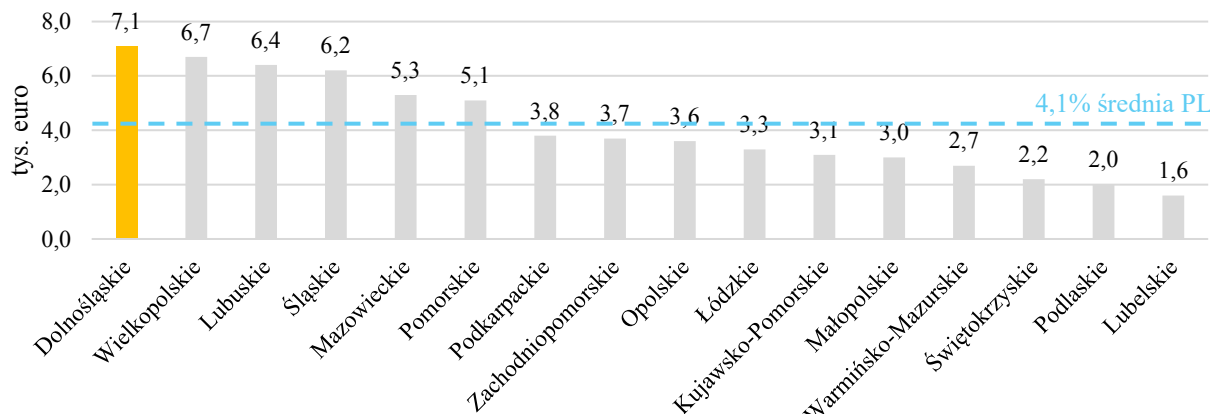
* nieklasyfikowane – wartość eksportu nieprzypisana do żadnego konkretnego województwa

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

²⁰ Łódzkie 6,8%, mazowieckie 6,2%, wielkopolskie 4,2%.

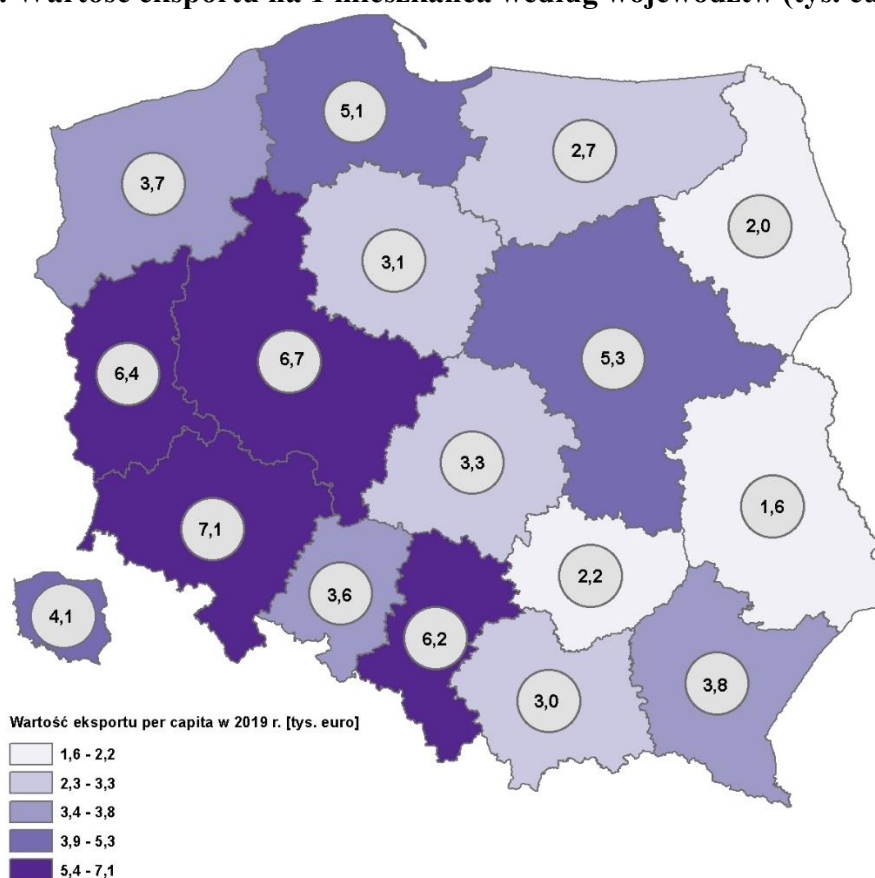
W 2019 roku na Dolnym Śląsku osiągnięta została najwyższa średnia wartość eksportu na 1 mieszkańca wśród województw w kraju – 7,1 tys. euro, czyli 172,6% średniej w Polsce wynoszącej 4,1 tys. euro. Na kolejnych miejscach znalazły się dwa województwa z Polski Zachodniej: wielkopolskie (6,7 tys. euro) i lubuskie (6,4 tys. euro).

Wykres 33. Wartość eksportu na 1 mieszkańca według województw (tys. euro) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

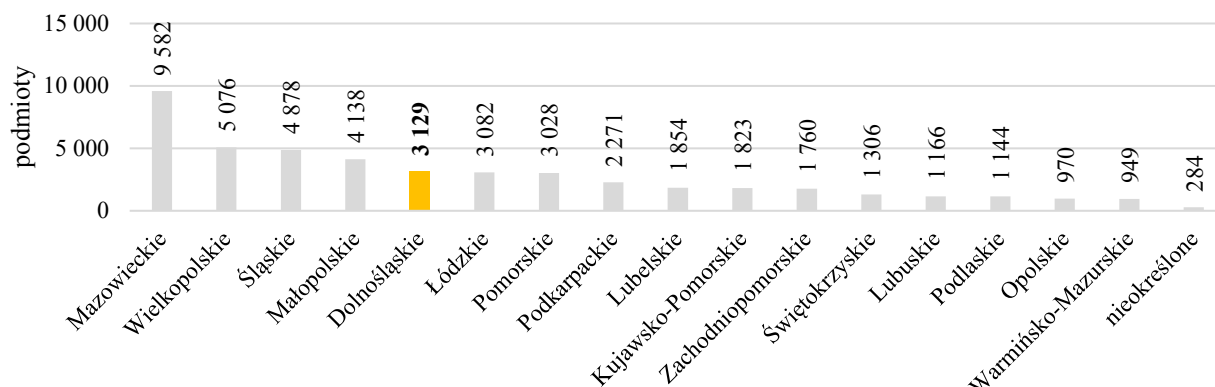
Mapa 32. Wartość eksportu na 1 mieszkańca według województw (tys. euro) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

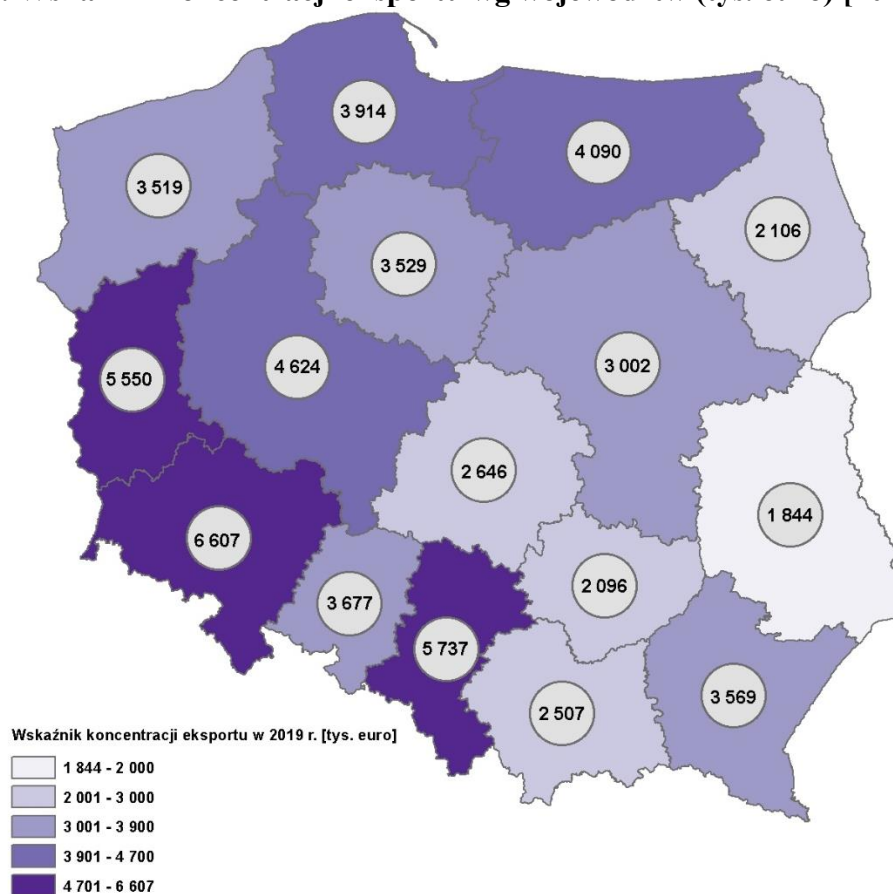
Na Dolnym Śląsku działalność gospodarczą prowadziło 6,7% przedsiębiorstw eksportujących w kraju (3 129 podmiotów). Notuje się tu najwyższy wśród regionów w kraju **wskaźnik koncentracji eksportu**, informujący o wartości eksportu przypadającą na jedną eksportującą firmę. W 2019 roku wynosił on 6,6 mln euro.

Wykres 34. Liczba przedsiębiorstw eksportujących według województw [2019].

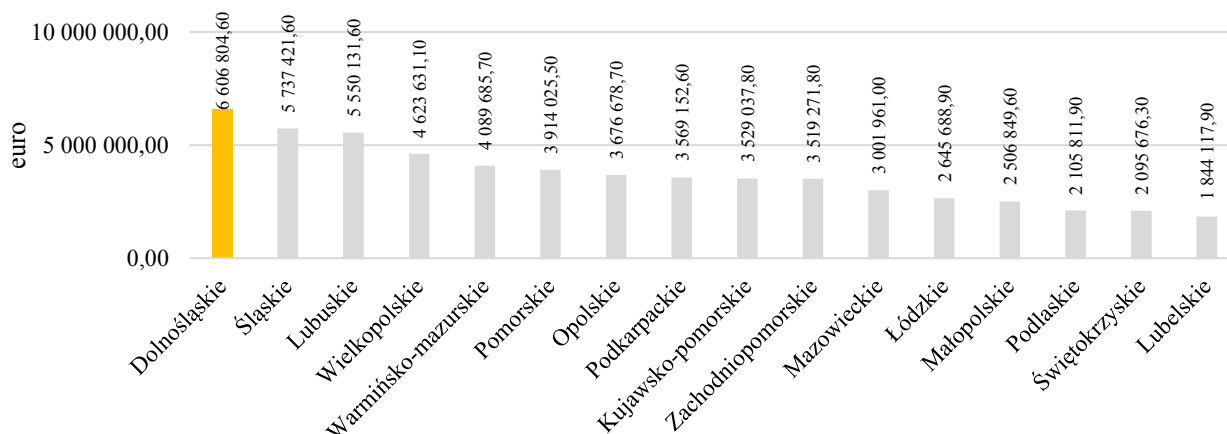
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

Mapa 33. Wskaźnik koncentracji eksportu wg województw (tys. euro) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

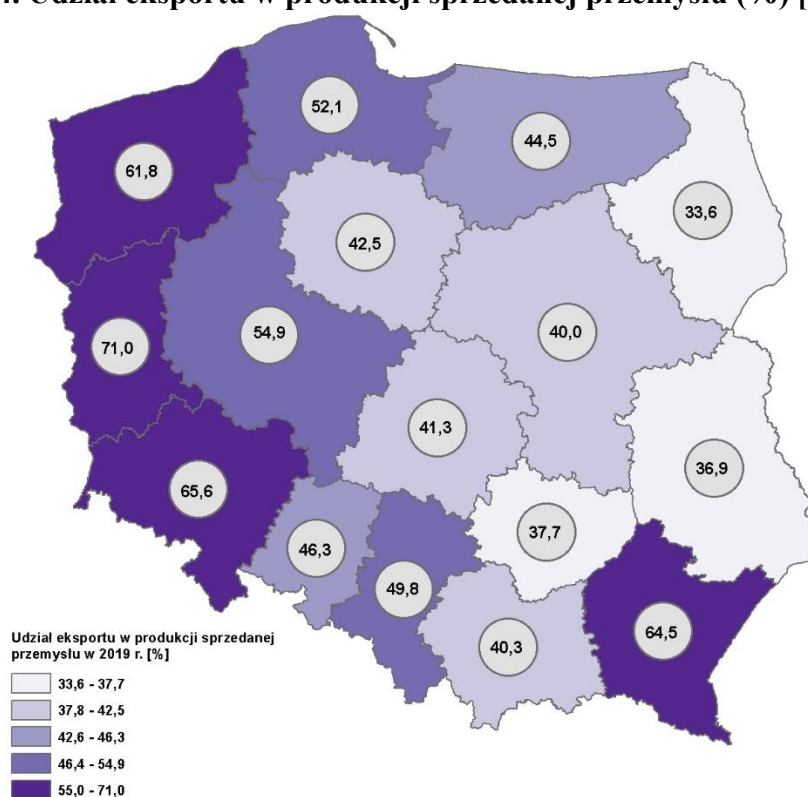
Wykres 35. Wskaźnik koncentracji eksportu według województw (euro) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.*

Stopień otwartości gospodarki na współpracę i wymianę handlową z zagranicą mierzony jest wartością eksportu w relacji do wartości sprzedanej przemysłu. Pod tym względem Dolny Śląsk w 2019 roku był 2. regionem w kraju z udziałem 65,6%, po województwie lubuskim (71,0%). Nadmienić należy, że nasze województwo było jednym z 3 w kraju, gdzie nastąpił wzrost poziomu tego wskaźnika w porównaniu do 2018 roku. W pozostałych 11 regionach odnotowano spadek, w 2 pozostał on bez zmian.

Mapa 34. Udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu (%) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.*

Kierunki eksportu. Jako główne kierunki eksportu Dolnego Śląska wymienić należy kraje Unii Europejskiej: Niemcy, Czechy, Francję i Wielką Brytanię oraz Chiny. Ważną rolę w eksporcie odgrywa przemysł wydobywczy. Za granicę trafia ok. 80% polskiej miedzi oraz około 75% metali szlachetnych i kamieni oraz wyrobów z ich wykorzystaniem. Województwo jest również eksporterem maszyn i urządzeń mechanicznych, kotłów, chłodziarek. Jednocześnie według raportu Agencji Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej odbiorcy zagraniczni stanowią 66% klientów firm sektora informatycznego. Wrocławski sektor IT działa na rynku globalnym i znaczna część przychodów tego sektora generowana jest dzięki współpracy i kontraktom z zagranicznymi kontrahentami.

Mapa 35. Intensywność powiązań handlowych w eksporcie do wybranych partnerów* [2019].
Unia Europejska (UE28) kraje „starej” Unii (UE15)

Czechy, Słowacja i Węgry

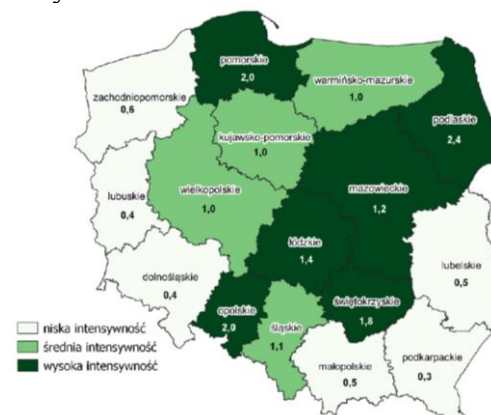
Białoruś, Rosja, Ukraina

Azja

Afryka

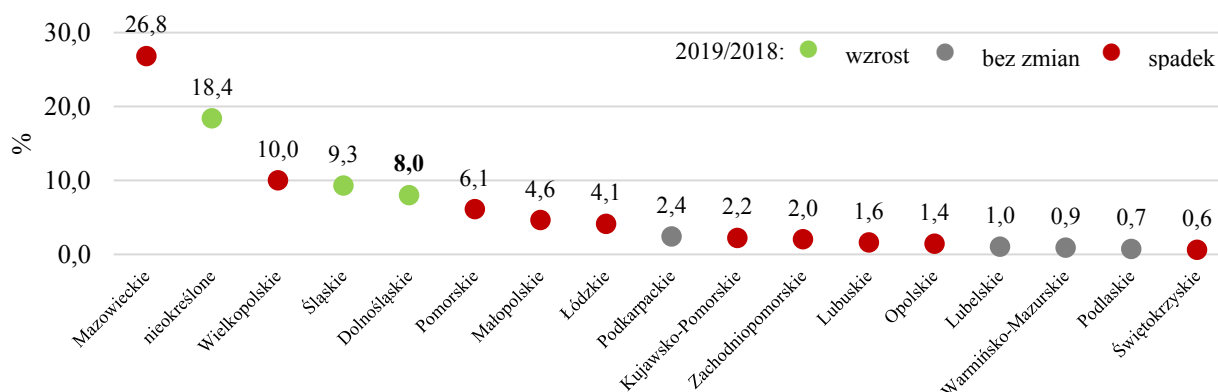

* Intensywność powiązań handlowych w eksporcie, liczona jest jako stosunek udziału województwa w eksporcie Polski do konkretnego partnera handlowego oraz do udziału województwa w eksporcie Polski ogółem

Źródło: Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

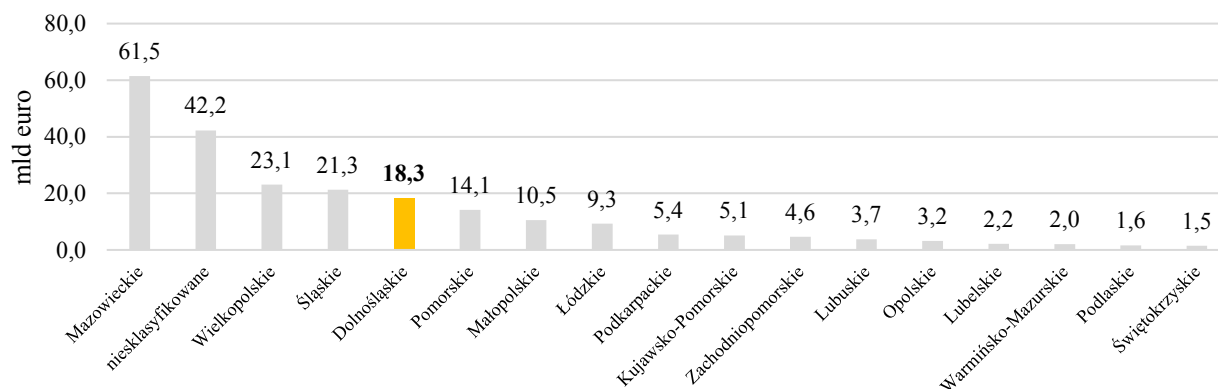
Import. Pod względem wartości importu, czyli zakupu towarów lub usług za granicą w celu wykorzystania ich na krajowym rynku, w 2019 roku Dolny Śląsk z wartością 18,3 mld euro zajął 4. miejsce z udziałem na poziomie 8,0% w kraju, po województwach mazowieckim (26,8%, 61,5 mld euro), wielkopolskim (10,0%, 23,1 mld euro) i śląskim (9,3%, 21,3 mld euro). Województwo dolnośląskie było wraz z województwem śląskim jednymi z 2 regionów w Polsce, w których odnotowano wzrost wskaźnika kontrybucji w porównaniu do 2018 roku (odpowiednio o 0,8 p.p. i 0,1 p.p.).

Wykres 36. Udział importu województw w imporcie kraju ogółem (%) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

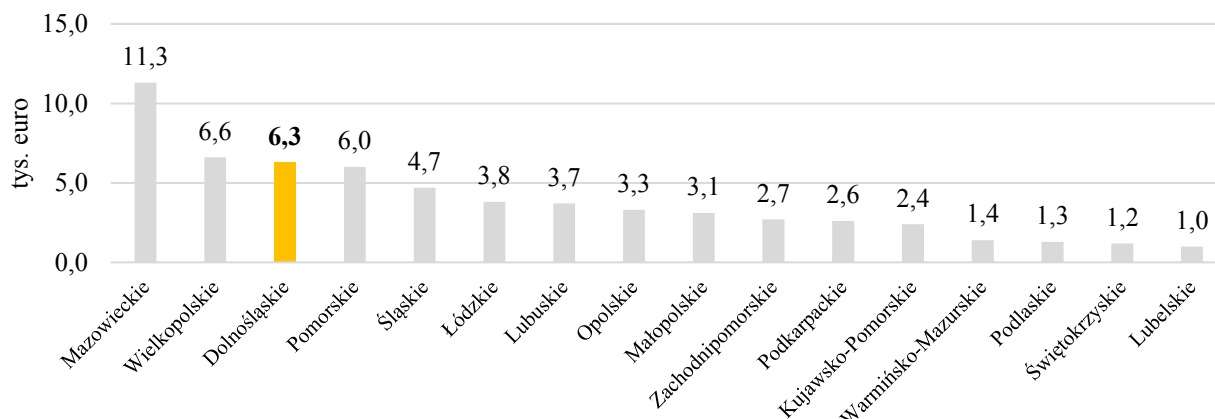
Wykres 37. Wartość importu według województw [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

Również w przypadku dynamiki importu, w 2019 roku dolnośląskie wraz ze śląskim były jedynymi województwami, w których odnotowano jej dodatni poziom. Na Dolnym Śląsku wzrosła ona z poziomu 8,0% w 2018 roku do 14,1% w 2019 roku, co uplasowało region na 1. miejscu w kraju, a na Śląsku z 3,2% do 4,8%. We wszystkich pozostałych województwach nastąpił jej spadek w porównaniu do 2018 roku. Pod względem wartości importu na 1 mieszkańca Dolny Śląsk uplasował się natomiast na 3 miejscu w kraju z kwotą 6,3 tys. euro, na poziomie 165,8% średniej w kraju wynoszącej 3,8 tys. euro.

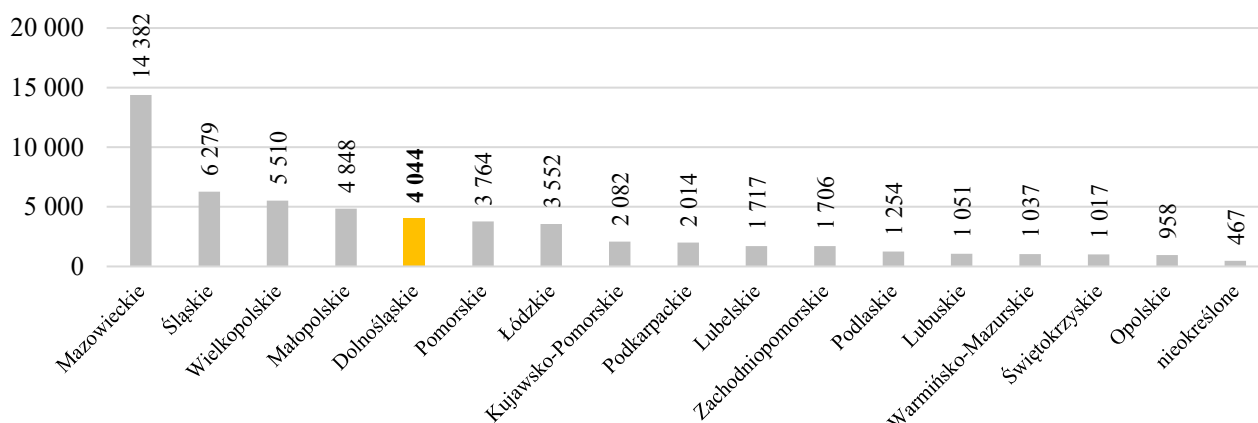
Wykres 38. Wartość importu per capita w województwach (tys. euro) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

Na Dolnym Śląsku działalność prowadziło 7,3% importerów w kraju. Ich liczba, 4 044 w 2019 roku, plasowała region na 5. miejscu wśród województw. W porównaniu do 2018 roku zwiększyła się ona o 33 podmioty, czyli 0,8%, co było jednym z najniższych wzrostów w kraju, po województwie mazowieckim (0,7%), gdzie jednak bezwzględna liczba importerów wzrosła o 102 podmioty.

Wykres 39. Liczba podmiotów importujących w województwach [2019].

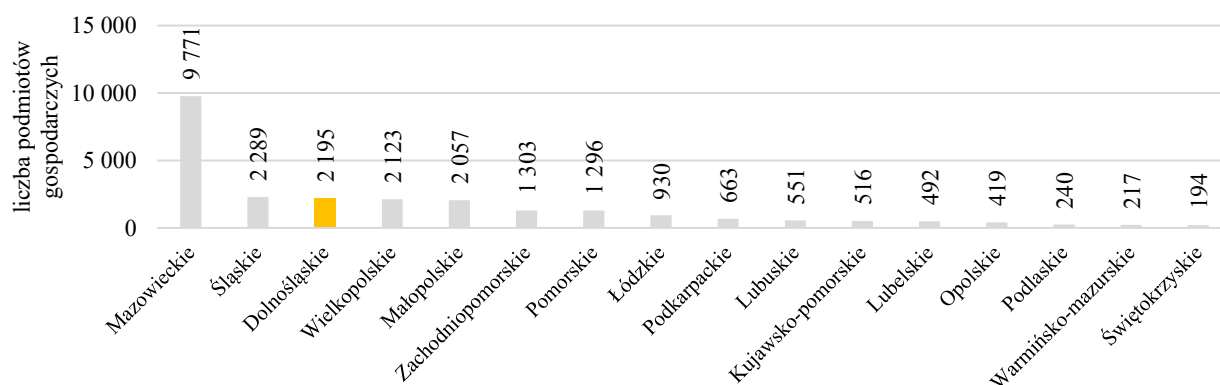

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych z Izby Administracji Skarbowej [w]: *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2019*, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2020.

Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. W 2019 roku na Dolnym Śląsku działalność gospodarczą prowadziło 2 195 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego, czyli 8,7% tego typu przedsiębiorstw w Polsce. Ich liczba klasyfikowała region na 3. miejscu w kraju, po województwach mazowieckim (9 771 podmiotów) i śląskim (2 289). Blisko 65% z nich jako siedzibę wybrało Wrocław (54,0%, 1 185 podmiotów) lub jego sąsiedztwo – powiat wrocławski (10,4%, 229 podmiotów). Znacząca ich liczba zarejestrowana była również w powiecie świdnickim (76 podmiotów), bolesławieckim (55) oraz w mieście Legnica (52). Mniej niż 10 przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych było natomiast w powiatach: lwóweckim (9 podmiotów), górowskim (7), wałbrzyskim (6) i milickim (5). Podobnie jak w większości województw, na Dolnym Śląsku ich liczba od 2015 roku zmniejszyła się o 2,7%, tj. 65 podmiotów.

W 9 powiatach²¹ na Dolnym Śląsku liczba inwestorów zagranicznych zwiększyła się, a największa ich liczba zarejestrowała swoją działalność w powiatach: wrocławskim (23), polkowickim (13) i oleśnickim (7). W 4 powiatach nie zmieniła się²², w tym w mieście Wrocław, gdzie w 2018 roku wynosiła 1 315 podmiotów, a w 2019 roku wróciła do poziomu 1 185 z 2015 roku. W pozostałych 17 powiatach zmniejszyła się ona, w tym największa ich liczba wyrejestrowana została w powiatach: kłodzkim (15 podmiotów), świdnickim (16), mieście Jelenia Góra (16) oraz karkonoskim (19).

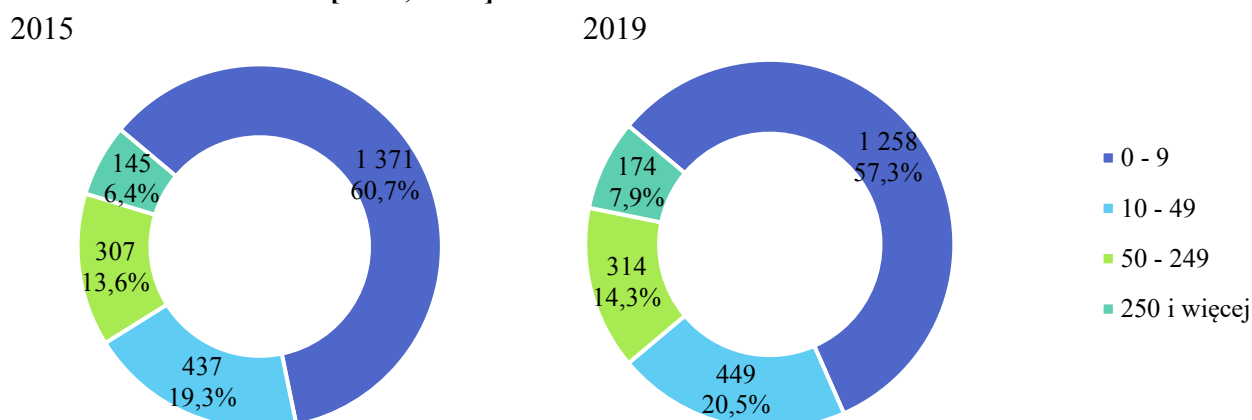
Wykres 40. Podmioty gospodarcze z udziałem kapitału zagranicznego według województw [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Wśród przedsiębiorstw w udziale kapitału zagranicznego przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – 57,3% (1 258 podmiotów). Przedsiębiorstwa małe, zatrudniające od 10 do 49 osób, stanowią ponad 20,5% tego typu podmiotów (449), średnie, zatrudniające od 50 do 249 osób, 14,3% (314), a duże, zatrudniające powyżej 250 osób to 7,9% (174). Na Dolnym Śląsku działalność prowadzi 11,0% dużych przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego w kraju, a ich liczba klasyfikuje region na 4. miejscu wśród regionów.

Wykres 41. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku według wielkości zatrudnienia [2015, 2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

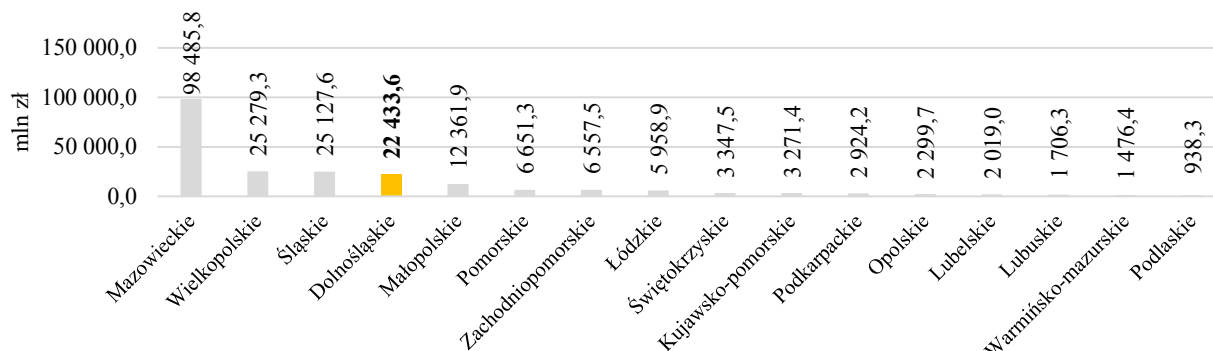
²¹ Powiaty: wrocławski (23 podmioty), polkowicki (13), oleśnicki (7), bolesławiecki (5), ząbkowicki (4), m. Wałbrzych (4), górowski (1), średzki (1) i wołowski (1).

²² Powiaty: jaworski, legnicki, trzebnicki, m. Wrocław.

W porównaniu do 2015 roku zmniejszyła się o 113 liczba podmiotów małych (zatrudnienie 10-49 os.) oraz o 65 mikroprzedsiębiorstw (zatrudnienie 0-9 os.), a zwiększyła się natomiast o 49 liczba podmiotów w pozostałych kategoriach wielkości, w tym o 29 przedsiębiorstwa duże.

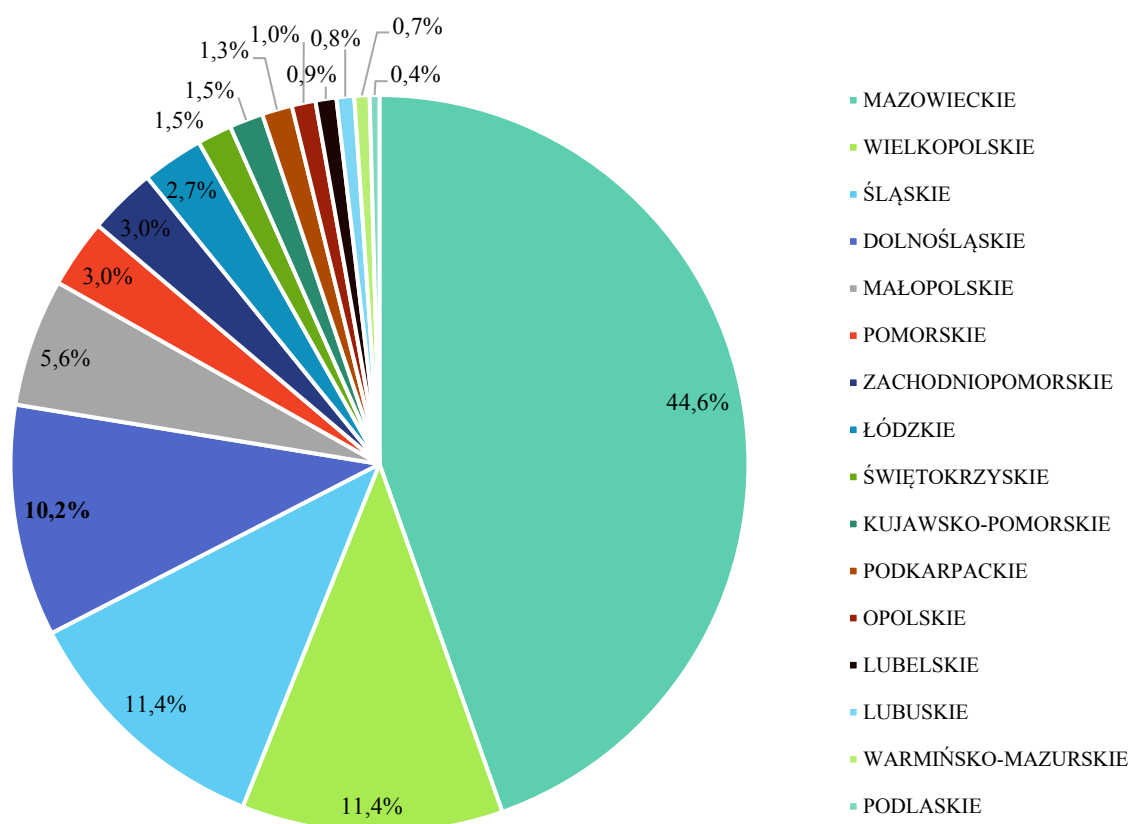
Kapitał zagraniczny. Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego ulokowały na Dolnym Śląsku w 2019 roku 10,2% kapitału zainwestowanego w Polsce, czyli 22 433,6 mln zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca jego wartość na poziomie 12,9 tys. zł była wyższa niż średnio w kraju (9,5 tys. zł) i plasowała region na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim (30,7 tys. zł).

Wykres 42. Kapitał zagraniczny według województw (mln zł) [2019].

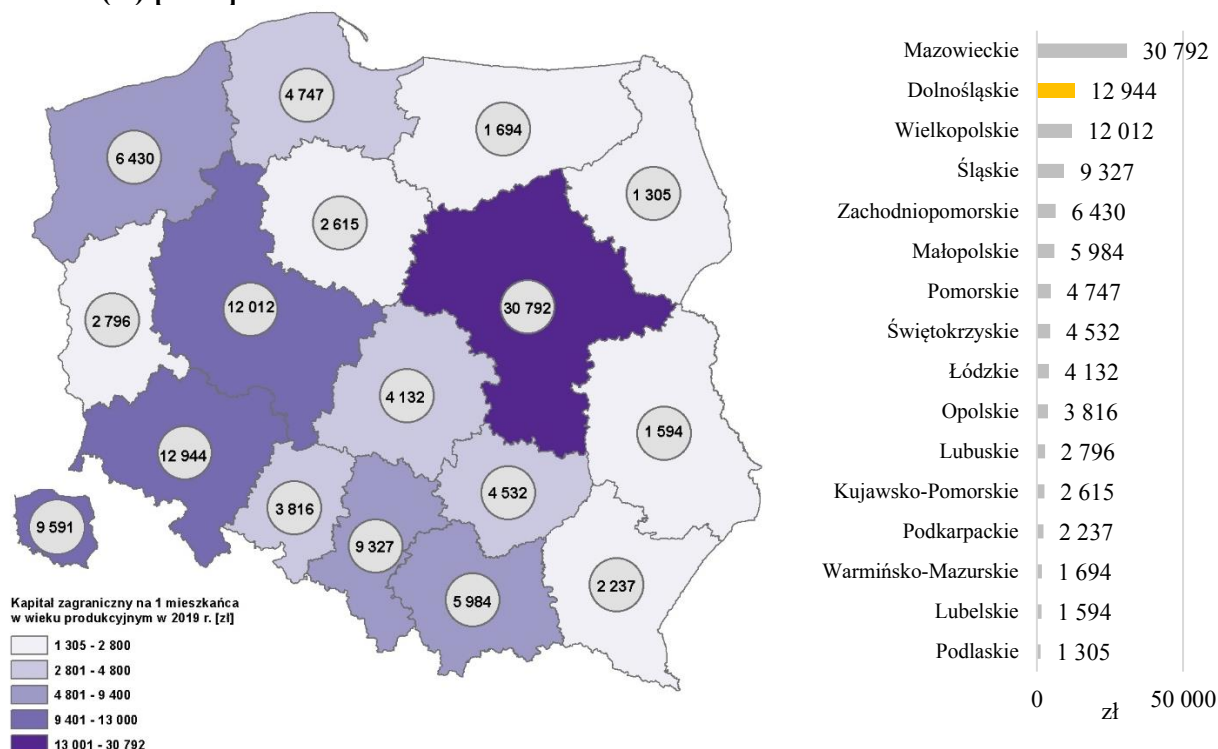
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Wykres 43. Udział kapitału zagranicznego według województw w kraju (%) [2019].

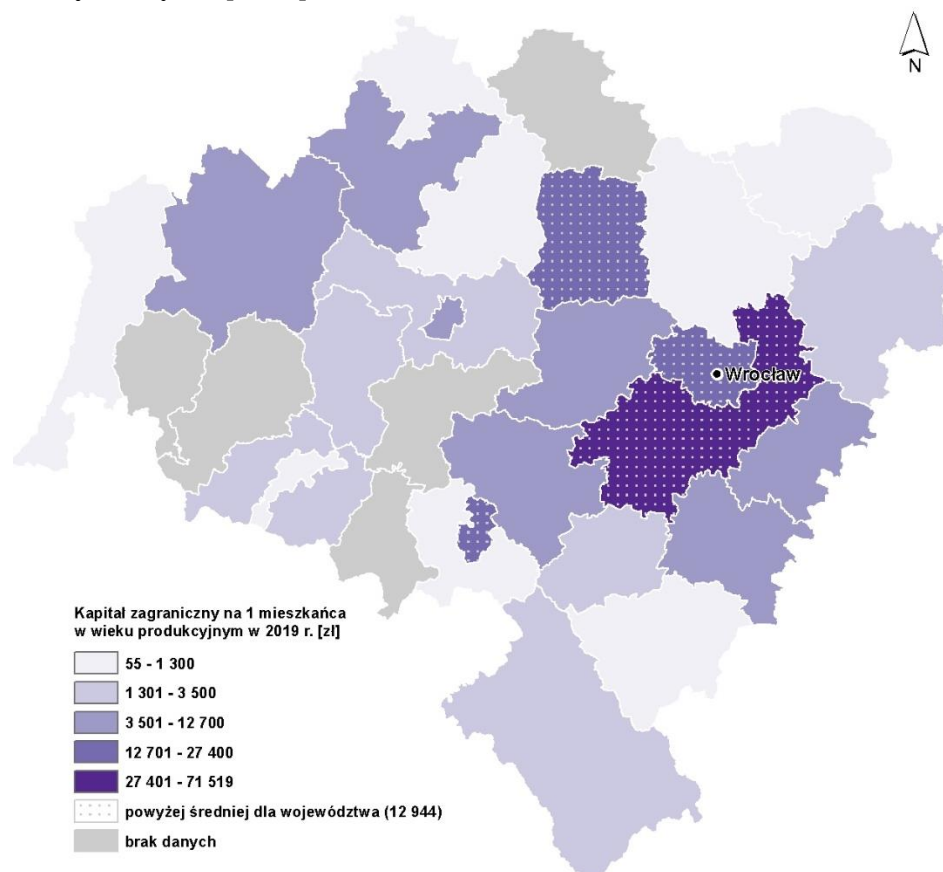
Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Mapa 36. Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym według województw (zł) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Mapa 37. Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym według powiatów na dolnym Śląsku [2019].

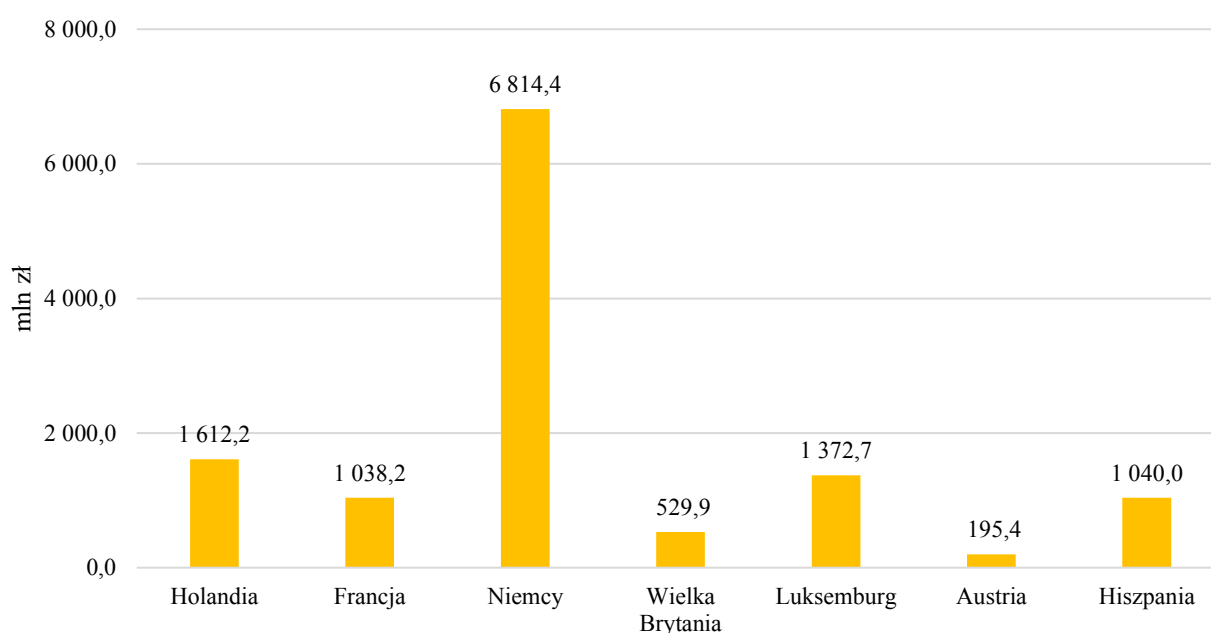

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Najwyższa wartość kapitału zagranicznego na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym na Dolnym Śląsku w 2019 roku ulokowana została w powiecie wrocławskim, gdzie wyniosła ponad 71,5 tys. zł, czyli ponad 5,5 krotnie więcej niż średnio w regionie (12,9 tys. zł) i 7,5 krotnie więcej niż przeciętnie w kraju (9,5 tys. zł). W dalszej kolejności, powyżej średniej w kraju, znalazły się: miasto Wałbrzych (27,3 tys. zł), miasto Wrocław (24,5 tys. zł), powiat wołowski (19,9 tys. zł) i powiat polkowicki (12,6 tys. zł). Najniższa jego wartość, poniżej 500 zł na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym, ulokowana została natomiast w powiatach: milickim (479 zł), zgorzeleckim (257 zł) i lubińskim (55 zł).²³

Analiza kapitału zagranicznego pod względem **kraju pochodzenia** wskazuje na znaczącą wartość kapitału niemieckiego na Dolnym Śląsku – w 2019 roku było to 6 814,4 mln zł. W tym miejscu zwrócić uwagę należy na tajemnicę statystyczną, zgodnie z którą GUS nie publikuje danych m.in. dla takich krajów jak Korea Południowa, z której inwestycje zlokalizowane są w regionie.

Wykres 44. Kapitał zagraniczny na Dolnym Śląsku według wybranych krajów (mln zł) [2019].

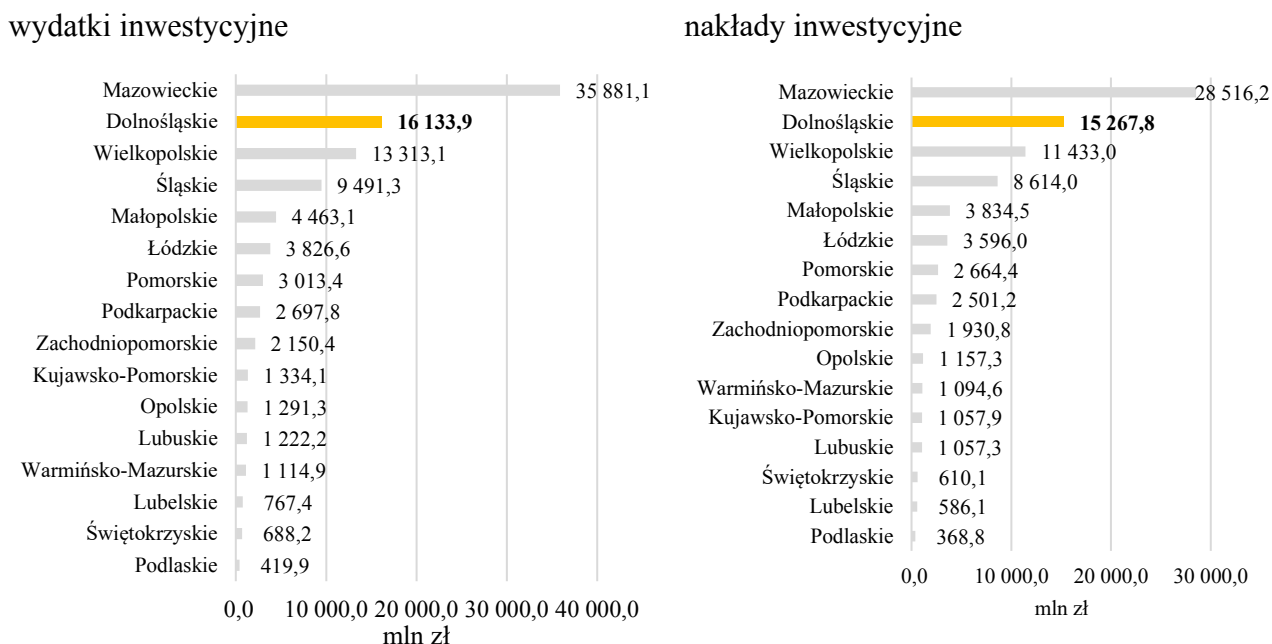

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Nakłady na aktywa trwałe (wydatki inwestycyjne) przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego zwiększają się z roku na rok. W porównaniu do 2015 roku na Dolnym Śląsku zwiększyły się one o 195%, czyli 10 665,2 mln zł, co było największym wzrostem wśród regionów w kraju, zarówno w ujęciu procentowym jak i bezwzględny. W 2019 roku osiągnęły one poziom 16 133,9 mln zł, klasyfikujący region na 2. miejscu w kraju, z udziałem 16,5%, po województwie mazowieckim (35 881,1 mln zł, 36,7%). Dolny Śląsk był jednym z 4 województw w kraju, wraz ze wspomnianym województwem mazowieckim oraz wielkopolskim i śląskim, gdzie podmioty z udziałem kapitału zagranicznego poniosły 76,5% wydatków inwestycyjnych w kraju. Sytuacja kształtowała się analogicznie w przypadku **nakładów inwestycyjnych**. Zgodnie ze stanem na 2019 rok, na Dolnym Śląsku przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego poniosły 18,1% (15 267,8 mln zł) ogółu nakładów inwestycyjnych w kraju. Również ta wartość ta plasowała region na 2. miejscu w kraju, po województwie mazowieckim.

²³ Z analizy wyłączone zostały powiaty: górowski, jaworski, kamiennogórski, lubański i lwówecki, dla których GUS nie publikuje danych ze względu na tajemnicę statystyczną.

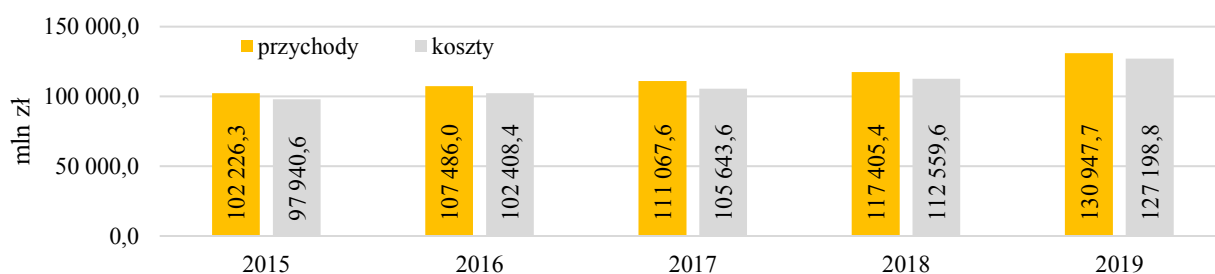
Wykres 45. Wydatki i nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego według województw (mln zł) [2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Przychody osiągnięte z całokształtu działalności przez podmioty gospodarcze z udziałem kapitału zagranicznego w 2019 roku, na poziomie 130 947,7 mln zł, plasowały województwo dolnośląskie na 4. miejscu w kraju, z udziałem wysokości 7,9% w kraju. Przed dolnośląskimi zagranicznymi przedsiębiorcami znalazły się zagraniczne przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwach: mazowieckim (621 295,6 mln zł), wielkopolskim (287 145,9 mln zł) i śląskim (178 067,2 mln zł).

Wykres 46. Przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku (mln zł) [2015-2019].

Źródło: Opracowanie IRT na podstawie danych GUS.

Pozyskiwanie nowych inwestycji zagranicznych oraz wspieranie eksportu dużych, jak i mniejszych przedsiębiorstw jest kluczowym zadaniem dla województwa. Rozwój działalności zagranicznej przynosi liczne profity nie tylko dla zaangażowanych stron, ale również dla całego regionu. Rozwój handlu zagranicznego przekłada się na wzrost sprzedaży w przedsiębiorstwach, co pozwala na rozwój zatrudnienia, postęp technologiczny oraz zwiększenie przychodów w budżecie województwa. Aspekty te wpływają bezpośrednio na rozwój Dolnego Śląska oraz poprawę społeczno-gospodarczej sytuacji regionu, w tym na sytuację na rynku pracy.²⁴

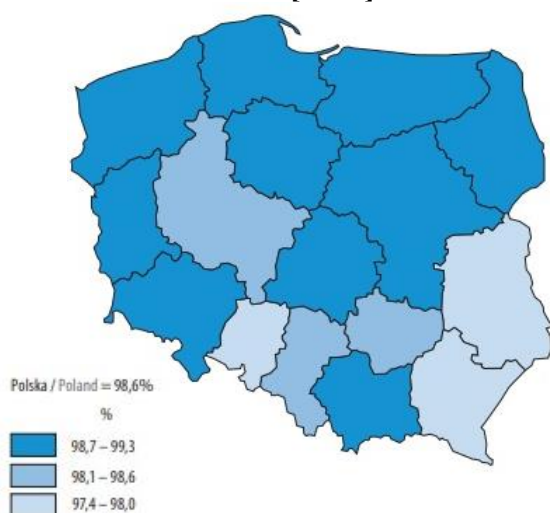
²⁴ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie dolnośląskim, Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Wrocław 2021.

2.5. Społeczeństwo informacyjne

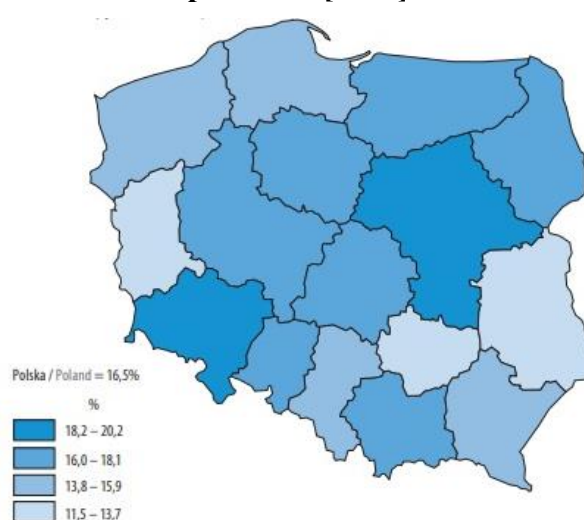
Technologie informacyjno-komunikacyjne zrewolucjonizowały świat, zmieniły życie ludzi i otaczającą ich rzeczywistość. Ukształtowały nowe społeczeństwo określane mianem społeczeństwa informacyjnego. Wymiana informacji za pośrednictwem Internetu, zniwelowała wszelkie bariery komunikacyjne w skali globalnej i wytyczyła nowe kierunki działania w każdej dziedzinie życia. Technologie informacyjne i komunikacyjne powszechnie wdrożyła administracja publiczna, poprawiając w znaczący sposób jakość oferowanych usług.²⁵

Przedsiębiorstwa. Dolny Śląsk w 2020 roku znajdował się w grupie województw z najwyższym odsetkiem podmiotów gospodarczych posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu, który kształtował się na poziomie 98,7% i zbliżony był do średniej dla kraju wynoszącej 98,6%.

Mapa 38. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu [2020].

Mapa 39. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe [2019].

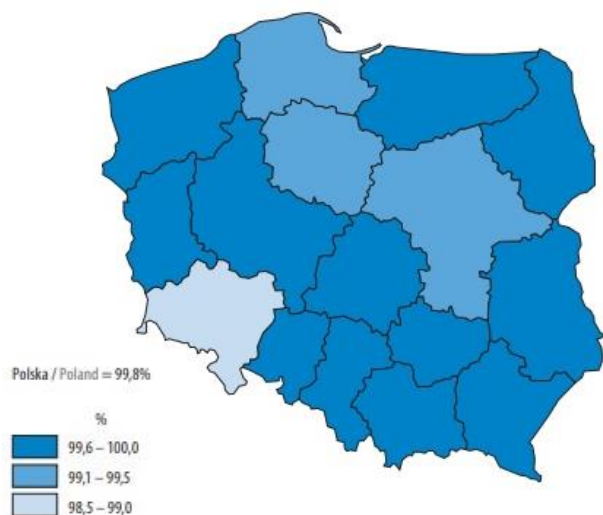
Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2020.

W związku ze stale rosnącymi potrzebami przedsiębiorstw, w tym związanymi z możliwie najlepszym kontaktem z otoczeniem, istotny jest wskaźnik mówiący o odsetku zamówień otrzymywanych przez sieci komputerowe. W 2019 roku w województwie dolnośląskim odsetek ten wyniósł 18,9% (2018 r. – 16,9%) i był wyższy od średniej krajowej wynoszącej 16,5%. Ponadto, Dolny Śląsk znajduje się w grupie województw z najwyższym odsetkiem przedsiębiorstw wyposażających swoich pracowników w urządzenia przenośne (np. komputery przenośne, smartfony) pozwalające na mobilny dostęp do Internetu i wyniósł on w 2020 roku 80,1% przy średniej w kraju na poziomie 78,3%.

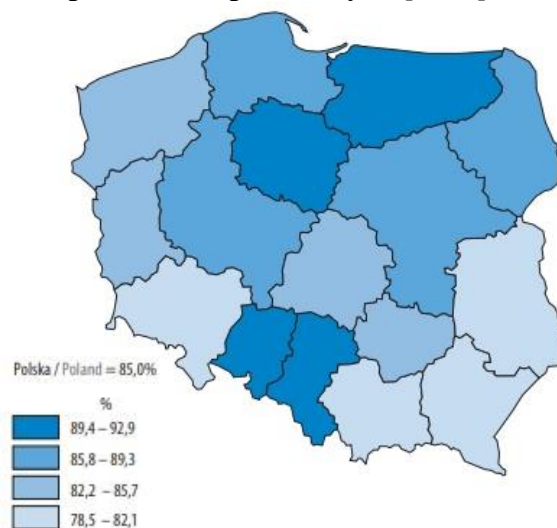
Administracja publiczna. W 2019 roku w województwie dolnośląskim udział jednostek administracji publicznej wykorzystujących technologię szerokopasmowego dostępu do Internetu poprzez stałe łącze mieścił się w przedziale 98,5 – 99,0% i był najniższy w kraju (średnia dla Polski – 99,8%).

²⁵ Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2020.

Mapa 40. Jednostki administracji publicznej z szerokopasmowym dostępem do Internetu poprzez stałe łącze [2019].

Mapa 41. Jednostki administracji publicznej, których główna strona internetowa spełniała wymagania ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych [2019].

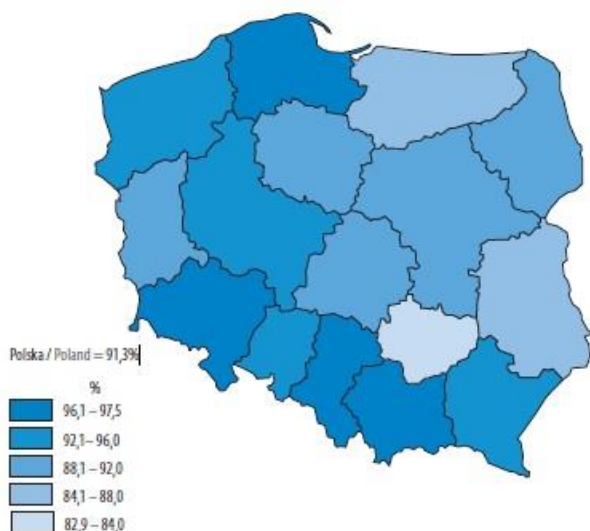

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2020.

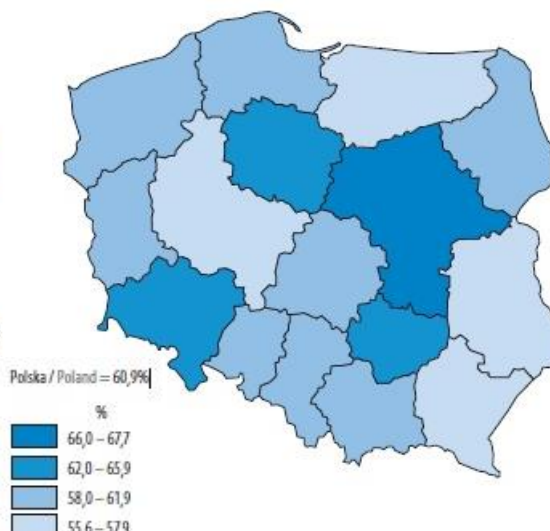
Wraz ze wzrostem dostępności i możliwości wykorzystania mobilnego dostępu do Internetu, pojawia się potrzeba wyposażenia pracowników w odpowiednie urządzenia. Na Dolnym Śląsku odsetek pracowników administracji publicznej wyposażonych w urządzenia przenośne z dostępem do Internetu mieścił się w przedziale 11-16,5%, i był niższy od średniej dla Polski, która wynosiła 22,0%. W 2019 roku w Polsce średnio 85,0% jednostek administracji publicznej posiadało stronę internetową spełniającą wymagania ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych, natomiast w województwie dolnośląskim odsetek ten był niższy i mieścił się w przedziale 78,5-82,1%. W regionie notuje się natomiast wzrost, w stosunku do wcześniejszych lat (2017 – 59,2%, 2018 – 72,3%), wykorzystania systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentami w jednostkach administracji publicznej, który w 2019 roku wyniósł 80,4% przy średniej w kraju – 76,7%).

Gospodarstwa domowe. W 2019 roku odsetek gospodarstw domowych z możliwością dostępu do Internetu przez stałe łącze szerokopasmowe w województwie dolnośląskim mieścił się w przedziale 96,1-97,5% i był wyższy niż średnio w Polsce (91,3%). Należy zwrócić uwagę na stale rosnącą popularność e-zakupów. Z roku na rok następuje wzrost liczby osób zamawiających lub kupujących przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego. W 2020 roku w województwie dolnośląskim odsetek takich osób znajdował się w przedziale 62,0-65,9% (2018 r. – 57,1-61,2%) i był wyższy od średniej krajowej, która wynosiła 60,9%. Wraz ze wzrostem świadomości w dostępie do informacji wzrasta liczba osób korzystających z usług administracji publicznej (e-administracji). W 2020 roku w województwie dolnośląskim odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy znajdował się w przedziale 44,0-49,9% i był wyższy niż średnio w kraju (41,9%).

Mapa 42. Gospodarstwa domowe z możliwością dostępu do Internetu przez stałe łącze szerokopasmowe [2019].

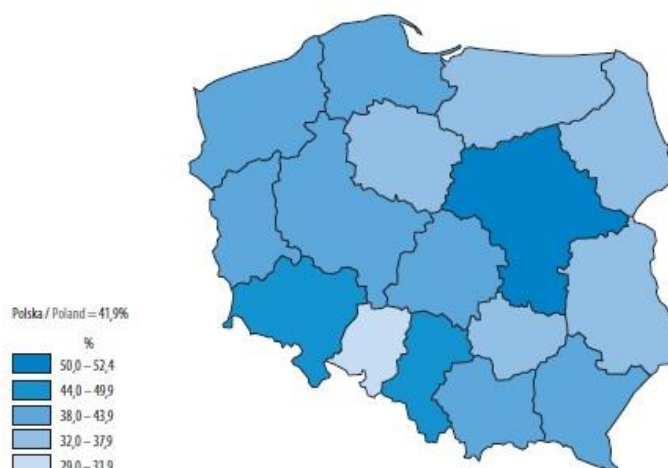

Mapa 43. Osoby zamawiające lub kupujące przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy [2020].

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2020.

Mapa 44. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy [2020].

Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2020.

2.6. Rekomendacje dot. kierunków rozwoju służących wspieraniu stabilności społeczno-gospodarczej w perspektywie 10 lat, wynikające z dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym i regionalnym, w tym ze Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030, Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030, Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Obecnie spójność w wymiarze społeczno-gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym nabiera coraz większego znaczenia. Zagadnienia te znalazły odzwierciedlenie w szeregu krajowych i regionalnych politykach rozwoju. Założenia rozwojowe zarówno dokumentów krajowych jak i regionalnych z jednej strony wynikają z horyzontalnych celów znajdujących się w dokumentach wyższego rzędu, a z drugiej uzupełniają je o konkretne przedsięwzięcia, które stawiają na rozwój gospodarczy, innowacyjność, rozwój specjalizacji, spójność społeczno-gospodarczą oraz wykorzystanie specyficznych potencjałów.

Kierunki rozwoju służące wspieraniu stabilności społeczno-gospodarczej podkreślone zostały w dwóch kluczowych, krajowych dokumentach strategicznych: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)²⁶ jest kluczowym dokumentem krajowym w obszarze średnio- i długofalowej polityki społeczno-gospodarczej. Stanowi ona rozwinięcie i konkretyzację założeń Planu na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (Plan), który przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką. Głównym założeniem Planu jest wsparcie rozwoju firm, ich produktywności i ekspansji zagranicznej oraz równomierny rozwój całego kraju. Zakłada również więcej inwestycji i wyższe nakłady na innowacje, lepszą współpracę nauki i biznesu, ułatwienia dla przedsiębiorstw i promowanie oszczędności²⁷.

Założenia Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju ukierunkowane są na powszechny rozwój społeczno-gospodarczy. Przyjmuje, że główną siłą napędową rozwoju i priorytetem publicznym jest spójność społeczna. SOR podporządkowuje działania w sferze gospodarczej osiągnięciu celów związanych z poziomem i jakością życia obywateli Polski. Kładzie nacisk na to, aby beneficjentem rozwoju gospodarczego byli zwykli obywatele oraz obszary dotąd pomijane w polityce rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju, oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Zakłada wsparcie strategicznych sektorów polskiej gospodarki, mogące stać się jej motorami.

Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym, to główny cel Strategii. W jego ramach zdefiniowano 3 cele szczegółowe, zgodnie z którymi aktywność państwa skupi się na wybranych obszarach:

- cel szczegółowy I - „Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną” – obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna;
- cel szczegółowy II - „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony” – obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie;

²⁶ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r., przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r.

²⁷ Plan na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej; <https://www.gov.pl/>

- cel szczegółowy III - „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu” – obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE.

Celem sprzyjającym budowaniu silnej gospodarki opartej na wiedzy jest cel szczegółowy I., którego działania dotyczą zwiększania konkurencyjności gospodarki poprzez innowacje, eksport i wzrost wartości kapitałów uruchamianych na inwestycje w sektorze przedsiębiorstw. Główną rolę w procesie wzrostu gospodarczego odgrywają przedsiębiorstwa, w szczególności małe i średnie, poprzez zwiększanie swojej produktywności i innowacyjności.

Efektywność podejmowanych działań rozwojowych w ramach trzech celów szczegółowych będzie uwarunkowana adekwatnym dostosowaniem ich zakresu i mechanizmu wdrażania do specyfiki poszczególnych obszarów: potencjałów, deficytów i wzajemnych zależności. Działania te będą uzupełniane przez realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych i wprowadzanie zmian o charakterze regulacyjnym i instytucjonalnym, w tak kluczowych dziedzinach dla rozwoju gospodarczego i jakości życia jak rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, w obszarze cyfryzacji, transportu, pozyskiwania i dystrybucji energii oraz zapewnienia dobrego stanu środowiska²⁸.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)²⁹ jest podstawowym dokumentem kształtowania polityki regionalnej w Polsce do 2030 roku. Odzwierciedlenie znalazły w niej postanowienia SOR, w szczególności dotyczące rozwoju społecznie i terytorialnie zrównoważonego, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów.

Głównym założeniem strategii jest odejście od dotychczasowej polityki regionalnej, która wspierała głównie największe miasta. Jednym z celów jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. W KSRR podkreślono, że „wdrażaniu działań rozwojowych na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją i w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze nie sprzyja utrzymujące się ubóstwo, braki w wyposażeniu podstawowej infrastruktury oraz niska dostępność transportowa i usługowa tych obszarów”. To oznacza, że działania polityki regionalnej powinny koncertować się na wspieraniu i przeciwdziałaniu dysproporcjom rozwojowym, zarówno między regionami, jak i w samych regionach. Z drugiej strony, obok działań o charakterze wyrównawczym, interwencje w ramach polityki regionalnej odnosić się będą do wspierania konkurencyjności regionów (patrz Cel 2 KSRR³⁰). Zakłada się kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa.

W strategii istotny nacisk położono również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej oraz przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy terytorialne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.

²⁸ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r., przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r.

²⁹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r.

³⁰ Cel 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, KSRR 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030)³¹ to najważniejszy dokument strategiczny Dolnego Śląska. Określono w nim politykę rozwoju regionu oraz stojące przed nim wyzwania. Mają one wymiar terytorialny i bazują na kierunkowaniu interwencji na obszary o potencjałach rozwoju oraz dotkniętych marginalizacją. „Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju, regionem przyjaznym, nowoczesnym i konkurencyjnym”, to wizja rozwoju regionu. Jej osiągnięciu ma służyć realizacja celu nadrzędnego, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności oraz przyporządkowane mu pięć celów strategicznych:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Konkretyzacją ww. celów są cele operacyjne (priorytety) oraz przyporządkowane im przedsięwzięcia strategiczne – grupy zadań strategicznych.

Do sprzyjających budowaniu gospodarki opartej na wiedzy i wprowadzaniu innowacji należą m.in. cele operacyjne wpisane do 1. Celu strategicznego. Obejmują one: wsparcie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów, wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki, wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu oraz wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich.

Sposób osiągnięcia obrazu określonego w wizji definiuje misja Dolnego Śląska – poprzez **otwartość wewnętrzną i zewnętrzną**³², która ma się przejawiać w działaniach podejmowanych na rzecz wyrównywania szans rozwojowych, wzrostu aktywności mieszkańców regionu, wieloaspektowej (społecznej, gospodarczej, przestrzennej) integracji oraz partycypacyjnego zarządzania regionem.

Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 (DSI2030) jest drugim istotnym dokumentem dla regionu, który podkreśla rolę innowacyjności stanowiącej ważną składową konkurencyjności gospodarki i jest nieodłącznym elementem trwałego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Wyznacza on kierunki wsparcia innowacyjności w nowej perspektywie funduszy europejskich 2021-2027 w zakresie nie tylko wyznaczonych celów operacyjnych, ale przede wszystkim, zdefiniowanych jako obszary działalności, nowych Inteligentnych Specjalizacji Dolnego Śląska, będących jednocześnie specjalizacjami gospodarczymi i naukowo-technologicznymi regionu. Na Dolnym Śląsku wskazano siedem obszarów wsparcia, w tym trzy tzw. specjalizacje horyzontalne: (1) Chemia i medycyna, (2) Auto-Moto-Aero-Space, (3) Surowce naturalne i wtórne, (4) Maszyny i urządzenia, (5) „Zielony ład” – specjalizacja horyzontalna, (6) „Przemysł 4.0” – specjalizacja horyzontalna, (7) „Życie wspomagane technologią” – specjalizacja horyzontalna.

Pierwsze cztery inteligentne specjalizacje stanowią kontynuację specjalizacji już wcześniej wskazanych w poprzedniej edycji Strategii. Specjalizacje horyzontalne są natomiast nowym elementem i stanowią odpowiedź na wyzwania, przed którymi region stanie w następnych dekadach. Spełniają one funkcję integracyjną poprzez wsparcie dla badań i rozwoju oraz wdrożeń międzysektorowych. Wspomagają również wzrost i rozwój czterech podstawowych specjalizacji. „Zielony Ład” to odpowiedź regionu na wyzwanie środowiskowe i postępujące zmiany klimatu.

³¹ Przyjęta uchwałą nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r.

³² Misja Dolnego Śląska ukierunkowana na 2030 rok brzmi: OTWARCI NA SIEBIE - OTWARCI NA ŚWIAT

W ramach tej specjalizacji wspierane będą inicjatywy i projekty technologii „ obiegu zamkniętego”, technologie nisko- i bezodpadowe, technologie racjonalnego gospodarowania wodą i energią i wreszcie pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. W ramach kolejnej specjalizacji horyzontalnej – „Przemysł 4.0”, wspierane będzie zastosowanie technologii mechatronicznych, informatyczno-telekomunikacyjnych oraz fotonicznych i optoelektronicznych w automatyzacji lub robotyzacji produkcji, automatyzacji procesów obsługi klienta i świadczenia usług, automatyzacji procesów pomocniczych, monitoringu i ochrony środowiska naturalnego i klimatu oraz w rolnictwie precyzyjnym. Ostatnia specjalizacja horyzontalna dotycząca szeroko rozumianego „Życia wspomaganego technologią” obejmuje wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych w obszarach niezwiązanych z aktywnością przedsiębiorstw, tj. niepowiązanych z działalnością produkcyjną lub usługami B2B. Specjalizacja ta stanowi odpowiedź na wyzwania związane z zastosowaniem nowoczesnych technologii we wsparciu sektora publicznego.

Dolnośląska Strategia Innowacji 2030 jest dokumentem wykonawczym, który uszczegóławia na najbliższą dekadę strategię rozwoju województwa dolnośląskiego, w zakresie 1. Celu strategicznego: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu. Dokument wskazuje kierunki i metody działań usprawniających procesy zarządcze oraz pozwala na ukierunkowanie polityki innowacyjnej na obszary o potencjalnie największej dynamice wzrostu. „Tworzenie ekosystemu innowacji, wykorzystującego potencjał Dolnego Śląska, ukierunkowanego na osiąganie ambitnych celów, opartego o efektywną współpracę w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym” – to misja do spełnienia. Mają jej w tym pomóc zaproponowane 4 cele strategiczne. Pierwszy z celów dotyczy **zwiększenia roli innowacji w regionalnej gospodarce** i budowę przewag konkurencyjnych regionu poprzez wsparcie rozwoju dolnośląskich inteligentnych specjalizacji. Drugi, odnosi się bezpośrednio do wyzwania, jakim jest **zwiększenie poziomu i jakości współpracy pomiędzy podmiotami Dolnośląskiego Systemu Innowacji**. Zaproponowane, w ramach realizacji tego celu strategicznego. Cele operacyjne obejmują działania dotyczące inicjowania i wspierania współpracy naukowo-przemysłowej, wspierania regionalnych sieci powiązań gospodarczych, profesjonalizację i wykorzystanie ośrodków innowacyjności do zwiększenia aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw oraz wsparcia usług finansowych służących działaniom proinnowacyjnym w przedsiębiorstwach. Trzeci z celów strategicznych wskazuje na konieczność wzmacnianiu działań służących międzynarodowym powiązaniom gospodarczym i naukowym tzw. **internacjonalizacji Dolnośląskiego Systemu Innowacyjności**. Będzie ono dotyczyło m.in. promocji produktów i wsparcia dla dolnośląskich małych i średnich firm zainteresowanych międzynarodową współpracą oraz stworzenia spójnego systemu zachęt dla współpracy badawczo-rozwojowej o zasięgu międzynarodowym. W ramach czwartego celu strategicznego samorząd województwa planuje wspierać **wzmacnianie umiejętności i postaw innowacyjnych**, w szczególności inicjatywy edukacyjne prowadzące do budowy postaw proinnowacyjnych u dzieci i młodzieży oraz inne projekty służące wzmacnianiu kompetencji pracowników. W ramach tego celu planowane jest również zapewnienie wsparcia dla współpracy administracji publicznej z sektorem badawczym i biznesem poprzez budowę efektywnego funkcjonowania procesu przedsiębiorczego odkrywania. Przedstawiona misja jest odpowiedzią na wyzwania i bariery wskazane w ramach opisywanych w Strategii wąskich gardeł dyfuzji innowacji. Realizacja ww. celów strategicznych i przypisane mu działania mają służyć budowie silnego i innowacyjnego regionu i realizacji wizji Dolnego Śląska.

Spis tabel

Tabela 1. Pozycja Polski w najważniejszych międzynarodowych rankingach.....	3
Tabela 2. Ranking Polski według kryteriów – Indeks GCI [2018].....	4
Tabela 3. Produkt krajowy brutto według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].....	8
Tabela 4. Produkt krajowy brutto w wybranych podregionach – w stolicach regionów (miasta na prawach powiatu NUTS 3) (ceny bieżące) [2018].....	9
Tabela 5. Produkt krajowy brutto w dolnośląskich podregionach (NUTS 3) [2018].	9
Tabela 6. Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto w wybranych regionach w kraju na tle średniej UE-27 [2019].	10
Tabela 7. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2018].	14
Tabela 8. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i dolnośląskich podregionów (NUTS 3) (ceny bieżące) [2018].	16
Tabela 9. Wybrane miary zróżnicowania przeciętnego dochodu do dyspozycji według województw [2019].....	28
Tabela 10. Udział (%) osób z danej grupy kwintylowej dla ludności Polski w danym regionie [2019].	28
Tabela 11. Mediana dochodów pracowników najemnych dla miast wojewódzkich [2018].....	28

Spis wykresów

Wykres 1. Wskaźnik Globalnej Konkurencyjności (GCI) – pozycja Polski w rankingu [2010-2019].	3
Wykres 2. Wskaźnik konkurencyjności światowej dla Polski (Global Competitiveness Index) [2019].	4
Wykres 3. Rozkład wyników Regionalnego Indeksu Konkurencyjności (RCI) w krajach [2019].	5
Wykres 4. Produkt krajowy brutto według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].....	7
Wykres 5. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].	7
Wykres 6. Wartość dodana brutto według województw – szacunki wstępne [2019].	12
Wykres 7. Wartość dodana brutto na 1 mieszkańca według województw – szacunki wstępne [2019].....	13
Wykres 8. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności na Dolnym Śląsku (ceny bieżące) (mln zł) [2018].	13
Wykres 9. Koszty związane z zatrudnieniem ogółem według regionów [2018].	14
Wykres 10. Koszty związane z zatrudnieniem na Dolnym Śląsku według sekcji PKD 2007 [2018].	15
Wykres 11. Poważne narażenie na zanieczyszczenia powietrza według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	19
Wykres 12. Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	20
Wykres 13. Poziom zaufania według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	21
Wykres 14. Dochody pierwotne brutto ogółem według regionów [2018].	22
Wykres 15. Dochody pierwotne brutto ogółem na 1 mieszkańca według regionów [2018].	22
Wykres 16. Dochody do dyspozycji brutto ogółem według regionów [2018].	22
Wykres 17. Dochody do dyspozycji brutto ogółem na 1 mieszkańca według regionów [2018].	22
Wykres 18. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w Polsce (zł) [2004-2019].....	23
Wykres 19. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na gospodarstwo domowe według grup społeczno-ekonomicznych w Polsce (zł) [2018-2019].	24
Wykres 20. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania w Polsce (zł) [2018-2019].	24
Wykres 21. Przeciętny dochód do dyspozycji, mediana oraz wskaźnik mediany do dochodu według województw [2019].	27
Wykres 22. Wskaźnik dochodu do dyspozycji według województw [2019].	27
Wykres 23. Liczba pracujących według województw w Polsce [2019].	31
Wykres 24. Liczba pracujących w powiatach Dolnego Śląska [2019].	32
Wykres 25. Struktura pracujących na Dolnym Śląsku wg grup sekcji PKD 2007 (%) [2019].	34

Wykres 26. Przeciętne wynagrodzenie brutto wg sekcji PKD 2007 (zł) [2019].	35
Wykres 27. Liczba ludności ogółem i aktywnych zawodowo pracujących wg BAEL na Dolnym Śląsku (tys. os.) [2019].	36
Wykres 28. Liczba ludności aktywnej zawodowo pracującej wg BAEL w grupach wiekowych w województwie dolnośląskim (tys. os.) [2015-2019].	36
Wykres 29. Zakresy stopy bezrobocia obrazujące najniższe oraz najwyższe wartości wskaźnika w regionach UE [2019].	37
Wykres 30. Struktura bezrobotnych wg wieku i poziomów wykształcenia w województwie dolnośląskim (%) [2020].	41
Wykres 31. Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].	43
Wykres 32. Wartość eksportu wg województw i ich udział w generowaniu eksportu w kraju [2019].	45
Wykres 33. Wartość eksportu na 1 mieszkańca według województw (tys. euro) [2019].	46
Wykres 34. Liczba przedsiębiorstw eksportujących według województw [2019].	47
Wykres 35. Wskaźnik koncentracji eksportu według województw (euro) [2019].	48
Wykres 36. Udział importu województw w imporcie kraju ogółem (%) [2019].	50
Wykres 37. Wartość importu według województw [2019].	50
Wykres 38. Wartość importu per capita w województwach (tys. euro) [2019].	51
Wykres 39. Liczba podmiotów importujących w województwach [2019].	51
Wykres 40. Podmioty gospodarcze z udziałem kapitału zagranicznego według województw [2019].	52
Wykres 41. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku według wielkości zatrudnienia [2015, 2019].	52
Wykres 42. Kapitał zagraniczny według województw (mln zł) [2019].	53
Wykres 43. Udział kapitału zagranicznego według województw w kraju (%) [2019].	53
Wykres 44. Kapitał zagraniczny na Dolnym Śląsku według wybranych krajów (mln zł) [2019].	55
Wykres 45. Wydatki i nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego według województw (mln zł) [2019].	56
Wykres 46. Przychody i koszty z całokształtu działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku (mln zł) [2015-2019].	56

Spis map

Mapa 1. Regionalny Indeks Konkurencyjności (RCI) dla regionów UE-28 [2019].	6
Mapa 2. Indeks Regionalnej Konkurencyjności (RCI) – wyniki grup [2019].	6
Mapa 3. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według regionów (ceny bieżące) – szacunki wstępne [2019].	8
Mapa 4. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) [2018].	9
Mapa 5. Produkt krajowy brutto per capita w regionach UE (NUTS 2) [2019].	10
Mapa 6. Produkt krajowy brutto na mieszkańca w PPS w regionach UE-27 (NUTS 2) [2019].	10
Mapa 7. Produkt krajowy brutto na mieszkańca w PPS w podregionach UE-27 (NUTS 3) [2018].	11
Mapa 8. Wydajność pracy w regionach UE-27 (NUTS 2) [2019].	11
Mapa 9. Wartość dodana brutto na 1 mieszkańca według województw – szacunki wstępne [2019].	12
Mapa 10. Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	17
Mapa 11. Warunki życia gospodarstw domowych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	18
Mapa 12. Zadowolenie z terenów zielonych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	19
Mapa 13. Zadowolenie z życia ogólnie rzecz biorąc według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej) [2018].	21
Mapa 14. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) (%) [2019].	25
Mapa 15. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego Rodzina 500+ w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie (%) [2019].	25

Mapa 16. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) (%) [2019].....	26
Mapa 17. Przeciętny roczny ekwiwalentny dochód do dyspozycji według województw [2019].	26
Mapa 18. Mediana przychodów (w złotych) według województw i grup wielkościowych miast [2018].	29
Mapa 19. Mediana przychodów (w złotych) ludności według gmin w kraju [2018].	30
Mapa 20. Mediana dochodów (w złotych) według województw i grup wielkościowych miast [2018].	30
Mapa 21. Wskaźnik zatrudnienia w regionach UE [2019]/.....	31
Mapa 22. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminach Dolnego Śląska w 2019 roku oraz zmiana wartości tego wskaźnika w latach 2015-2019 [%].....	33
Mapa 24. Wskaźnik stopy bezrobocia w regionach UE (%) [2019].	37
Mapa 25. Stopa bezrobocia młodych ludzi w wieku od 15 do 24 lat w regionach UE (%) [2019].	38
Mapa 26. Długotrwałe bezrobocie w regionach UE (%) [2019]/.....	39
Mapa 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].	40
Mapa 28. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].	40
Mapa 29. Struktura bezrobotnych wg poziomu wykształcenia w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].	42
Mapa 30. Struktura bezrobotnych wg wieku w powiatach Dolnego Śląska (%) [2020].	42
Mapa 31. Liczba osób bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy w powiatach Dolnego Śląska [2020].....	44
Mapa 32. Wartość eksportu na 1 mieszkańca według województw (tys. euro) [2019].	46
Mapa 33. Wskaźnik koncentracji eksportu wg województw (tys. euro) [2019].	47
Mapa 34. Udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu (%) [2019].	48
Mapa 35. Intensywność powiązań handlowych w eksporcie do wybranych partnerów* [2019].	49
Mapa 36. Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym według województw (zł) [2019].	54
Mapa 37. Kapitał zagraniczny na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym według powiatów na dolnym Śląsku [2019].	54
Mapa 38. Przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu [2020].	57
Mapa 39. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe [2019].	57
Mapa 40. Jednostki administracji publicznej z szerokopasmowym dostępem do Internetu poprzez stałe łącze [2019].	58
Mapa 41. Jednostki administracji publicznej, których główna strona internetowa spełniała wymagania ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych [2019].	58
Mapa 42. Gospodarstwa domowe z możliwością dostępu do Internetu przez stałe łącze szerokopasmowe [2019].	59
Mapa 43. Osoby zamawiające lub kupujące przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy [2020].	59
Mapa 44. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy [2020].	59